

ΕΤΟΣ 50^ο - ΑΡΙΘ. 54.
ΜΑΡΤΙΟΣ 1909.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΣΕΣΩΤΡΙΣ 10.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

ΜΑΡΙΑ ΠΕΝΤΑΓΩΤΙΣΣΑ ΔΡΑΜΑ ΣΕ
ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ.

ΣΤΕΦ. ΜΑΡΤΖΩΚΗ

ΕΛΕΥΤΕΡΙΑ ΠΟΙΗΜΑ.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ

ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ ΠΟΙΗΜΑ.

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑ

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΔΙΗΓΗΜΑ.

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

ΒΑΛΣΑΜΑ ΠΟΙΗΜΑ.

ΣΤΑΘΗ ΚΑΡΑΒΙΑ

ΑΛΑΞΕΥΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ - ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ
ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ - ΤΑ ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ ΤΟΥ
ΔΑΣΟΥΣ ΠΟΙΗΜΑΤΑ.

EDGAR ROË

Ο ΚΟΡΑΚΑΣ ΜΕΤΑΦ. ΝΙΚΟΥ ΔΡΟΒΙΑΝΗ.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΠΑΡΓΑ

ΠΑΡΘΕΝΙΚΟ ΠΟΙΗΜΑ.

FRANCIS JAMES

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ, ΜΕΤΑΦΡ. ΤΑΣΟΥ ΒΙ-
ΔΟΥΡΗ.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ - ΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ
"ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ" - ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

Ν Ε Α Ζ Ω Η

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ :

ΑΙΓΥΠΤΟΣ . . . ΓΡ. Δ. 40.
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ . ΦΡ. Χ. 12.
ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΓΡ. Δ. 4.

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ * * * * *

* * * * * ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Ε' - ΑΡΙΘ. 54.

ΜΑΡΤΙΟΣ 1909. * *

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ * *

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΠΕΝΤΑΓΙΩΤΙΣΣΑ

ΣΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΓΕΡΑΣΙΜΟ ΦΩΚΑ

ΘΥΜΙΟΣ ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗΣ Γέρος ἀμπελοκτῆμονας. — ΜΑΡΙΑ Μαρία Πενταγιώτισσα. — ΘΕΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ Θειά τῆς Μαρίας. — ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΡΕΤΤΟΣ. — ΜΑΡΘΑ Γυναῖκά του. — ΠΟΘΗΤΟΣ Παλλικάρι. — ΓΡΗΑ - ΚΑΛΗ Σορκίστρα. — ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ. — ΧΩΡΙΑΤΕΣ. — ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΟΥ ΤΡΥΓΟΥ. — ΠΑΛΛΙΚΑΡΙΑ.

Ἡ Σκηνή σ' ἓνα ὄρεινὸ χωριὸ ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια.

Παραστάθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ θέατρο τῆς Νέας Σκηνῆς τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 1908.

ΜΑΡΙΑ ΠΕΝΤΑΓΙΩΤΙΣΣΑ - ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Ἀμπέλια καὶ στὸ βάθος γαλάζια βουνά. Δεξιὰ ἓνα ἀμπελοκάλυβο, μὲ μιὰ κληματαριά μπροστά. Ὁρμα σταφύλια κρέμονται ἀπ' τὴν κληματαριά. Μπροστά στὸ ἀμπελοκάλυβο δυὸ ξυλένιο μπάγχοι. Φράχτης χωρίζει τὰμπέλια ἀπ' τὴ σκηνή. Μπροστά στὸ φράχτη μερικὰ κοφίνια ἀδειανὰ κ' ἓνα κούτσουρο ἀπὸ μεγάλο κορμὸ δέντρου, πὺν χρησιμεύει γιὰ κάθισμα. Ἀριστερὰ φουντωτὰ πλατίνια ἀπλόνουν τὸν ἥσιο τοὺς στὴ σκηνή. Ἀκούεται τὸ τραγοῦδι τοῦ τζίτζικα. Ὁ ἥλιος πάει νὰ βασιλέψη.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΠΑΡΜΠΙΑ-ΘΥΜΙΟΣ, ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΟΥ ΤΡΥΓΟΥ, ΠΑΛΛΙΚΑΡΙΑ

Στὸ ἀνοιγμα τῆς σκηνῆς κορίτσια φορτωμένα στοὺς ὤμους κόφες μὲ σταφύλια προχωροῦνε σιγά-σιγά, τὸ ἓνα πίσω ἀπ' τὸ ἄλλο, μέσα ἀπ' τὸ φράχτη, πρὸς τὸ καλύβι καὶ χάνονται πίσω του, πὺν εἶναι ὁ λίνος. Τὰ κορίτσια, περῶντας, γελοῦν, χωρατεύουν,

πειράζονται, τραγουδᾶνε. Ὁ Μπαρμπα-Θύμιος, κάθε-ται συλλογισμένος ἀπάνω στὸ κούτσουρο κυττάζοντας πλάγια κατὰ τὰ κορίτσια. Τὰ κορίτσια καθὼς προβαίνουν τραγουδᾶνε.

ΦΩΝΕΣ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

Τζίτζικας ἐλάλησε

Μαύρη ρόγα γνάλισε,

Μαύρη καὶ γναλιστερή...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ— (Κουνῶντας τὸ κεφάλι) Διαόλου θηλυκά! Γιὰ κίττα τις πῶς κάνουν οἱ σουσουράδες... Λὲς καὶ μεθύσανε ἀπ' τὴ μουσιά! (Ἀύστηρά τάχα) Τὴ δουλειά σας γρήγορα, τὴ δουλειά σας, γιατί σηκώθηκ' ἀπάνω καί...

ΦΩΝΕΣ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ— (Μὲ γέλια) Τὴ δουλειά μας, τὴ δουλειά μας (Τραγουδᾶνε).

Τζίτζικας ἐλάλησε,

Μαύρη ρόγα γνάλισε,

Μαύρη καὶ γναλιστερή...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ— Τὸ χαβὰ σας ἔ; Ἄς εἶναι. Δὲ θέλω νὰ σᾶς κακοκαρδίσω, ματάκια μου. Γυναῖκα ποτέ μου δὲν κακοκάρισα. Νὰ τραγήσουμε μὲ τὸ καλὸ καί, σὰν ἀνοίξουμε τὰ καινούργια τὰ κράσιὰ, τὴν πρώτη τὴν κανάτα θὰ τὴν τραβήξω γιὰ τὰ στέφανά σας. Ἀκούτε; Μωρὲ ἀκούσατε τί εἶπα;

(Γέλια καὶ φωνὲς ἀποκρίνονται στὰ λόγια του.)

ΦΩΝΕΣ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ—(Τραγουδᾶνε.)

Μαύρη καὶ γυαλιστερή...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Γελάτε ἔ; Σᾶς καλᾶρεσε βλέπω. Θαρρέψατε πὼς εἶναι τούτη ἡ ὥρα καὶ τρέχουνε τὰ σάλια σας. Διαόλου θηλυκά! (Μοναχός του) Ἄχ! καλὰ τῶλεγε ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου. Καὶ γιὰ τὰ νιάτα καὶ γιὰ τὰ γεράματα ἕνας μπελλᾶς εἰσάσατε μέσ' στὴν Πλάση.

(Τὰ κορίτσια χάνονται μὲ γέλια πίσω ἀπ' τὸ καλύβι. Ἄπὸ τὸ μονοπάτι ζερβιά, ἀνάμεσα στὰ πλατάνια, κατηγοροῦν ὁ Θανάσης κ' ἡ Μάρθα. Ζυγόνουνε τὸν Μ-Θύμιο, χωρὶς νὰ τοὺς καταλάβη.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Μ-ΘΥΜΙΟΣ, ΘΑΝΑΣΗΣ, ΜΑΡΘΑ.

ΘΑΝΑΣΗΣ — Μοναχός σου κουβεντιάζεις, Μ-Θύμιο; Καλησπέρα.

ΜΑΡΘΑ—Καλησπέρα, παπποῦ.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—(Ξαφρισμένος) Καλησπέρα σας, καλησπερούδια σας. (Χειραγίες). Μοναχός μου λέει; Πῆς πὼς μιλάω μοναχός μου. Σὰν κουβεντιάζει ὁ γέρος μὲ τὰ κοριτσόπουλα, πῆς πὼς κουβεντιάζει μοναχός του. Πείραζα τις κοπέλλες, πὸν λές, γιὰ νὰ ξεχνᾶμε τὰ γεροντάματα, π' ἀνάθεμά τα. (Σὲ λίγο) Καὶ πὼς μοῦ τὰ καλοπερνάτε;

ΘΑΝΑΣΗΣ — Αἶ, σὰν νειόπαντροι, Μ-Θύμιο. Μαλλώνουμε κι' ἀγαπῶμε.

ΜΑΡΘΑ—Σὰ δὲν θέλη νὰ βάλῃ γινῶσι καὶ νὰ ξεχάσῃ τὰ παλιά του. Πῆς του τα Μ-Θύμιο.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—(Στὸ Θανάση). Μὴ σὲ νοιάζει, μάτια μου. Ἡ ζήλεια εἶναι ἀγάπη. Κ' ἐμένα ἡ γρηά μου μὲ ζηλεύει ἀκόμα. Ἐγὼ σᾶς χαίρομαι ὥστόσο, σὰν τὸ ξερὸ τὸ κούτσουρο μαθῆς, πὸν χαίρεται τὰ καινούργια φύτρα. Καὶ θαρρεῖ πὼς θὲ νὰ πρασινίση πάλι.

ΜΑΡΘΑ—Ἄς τὰφίσομε τώρα τοῦτα. Καθένας μὲ τὸν καῦμό του... Σκολάσατε Μ-Θύμιο;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ὅπου νᾶνε, παιδί μου. Οἱ στερονῆς κόφες πᾶνε στὸ πατητήρι. Σὲ λίγο θάρθουνε καὶ τὰ κορίτσια καὶ τὰ παλλικάρια, νὰ πάρουμε καὶ καμὰ βόλτα, ἡμέρα ποῦνε. Στὴν ὥρα ἤρθατε. Κ' ἔχω ἕνα κρασιάκι, σῶσμα, κεχομπάρι.

ΘΑΝΑΣΗΣ — Σὰ δὲ βρέξει.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—(Κυττάζοντας τὸν οὐρανό). Δὲν εἶναι τίποτα. Πέρασε, πάει.

ΘΑΝΑΣΗΣ—Κύττα τὸν Ἄη-Λιά, πὼς εἶναι βουρκομένος. Κι' ἀστράφτει πὸν καὶ ποῦ.

ΜΑΡΘΑ—Τῆς λαύρας εἶναι. Ξερομαχισμένη ἡ γῆς, διψάει νεράκι...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Ἐτσι τὸ λέω κ' ἐγὼ. Ἐδῶ καὶ μὰ ὥρα ἔδειχνε πὼς θὰ φέρῃ νεροποντή. Καὶ θυμήθηκα τὸ μεγάλο τὸ κακὸ, ἀνήμερα τὴν ἡμέρα τούτη, ἔδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια. Ὁ κόσμος χάλασε...

ΜΑΡΘΑ—Τὸ θυμᾶσαι Μ-Θύμιο; Ἄκουστὰ τῶχο κ' ἐγὼ ἀπὸ μικρὸ παιδί.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Τὸ θυμᾶμαι λέει; Εἶναι νὰ μὴν τὸ θυμᾶμαι; Ἐκεῖνο τὸ βράδυ μαθῆς γεννήθηκε ἡ Μαρία ἡ βαφτισιμιά μου. Εἴμαστε μαζεμένοι στὴν κουμπάρα τῆ Χρυσῶ, πὸν κοιλοπονοῦσε. Πήγαμε νὰ τὴν παρασταθοῦμε μὲ τὴ γρηά μου. Ἐκεῖ πὸν λές ἔρχεται ἡ μπόρα. Ἄνοιξαν οἱ καταρράκτες. Ἀστραπὴ στὴν ἀστραπή, ἀστροπελέκι στ' ἀστροπελέκι. Βογγούσε κ' ἡ κουμπάρα, μὰ ποιὸς νὰ τὴν ἀκούσῃ!... Ἐδῶκε ὁ θεὸς καὶ λευτερώθηκε μὲς στὸ σκοτάδι, γιὰτὶ μᾶς εἶχε σβύσει καὶ τὸ λυχνάρι ἀπ' τὸν ἀέρα. Σήκωσε ἡ μαμὴ τὸ μωρὸ μέσα στὶς ἀστραπές. «Μωρὸ τί εἶναι τῆς λέω; Ἀρσενικό, κορίτσι γιὰ... ξωτικό;» Ἐκεῖ πὸν λές ἔφρεξε ἡ ἀστραπὴ σὰ μέρα. «Θηλυκό!» μοῦ λέει ἡ μαμὴ. «Πολύχρονο»... τῆς λέω. (Σὲ λίγο) Πὼς ἦταν! Σὰ γατί, σὰ μαῦρο σηκότι, σὰ λαγὸς μαδημένος. Καὶ πὼς ἔγινε!

ΜΑΡΘΑ — (Στραβομουρλιάζοντας). Καὶ τί ἔγινε!

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Τί ἔγινε; Ἐλαμψε ἡ ὠμορφιά της σὰν τὸν Ἥλιο.

ΜΑΡΘΑ — Καλὲ μὴν τὰ παραλέτε. Σὰν κι' αὐτὴν ἔχουμε κ' ἔχουμε στὸ χωριό. Ἡ γιὰτὶ εἶναι φρόνιμες καὶ μαζεμένες καὶ δὲν τις βλέπει μάτι;

ΘΑΝΑΣΗΣ — Δὲν τῆς γυρίζεις τὸ κεφάλι, Μ-Θύμιο.

ΜΑΡΘΑ — Ἐσὸν νὰ σωπαίνης.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Δὲν σοῦ λέω. Μπορεῖ νᾶνε κι' ἄλλες ὠμορφες. Μὰ ἡ ὠμορφιά τίποτα δὲν εἶναι μοναχὴ της. Ζωγραφιά στὸν τοῖχο. Σὰ δὲν βάλῃ ὁ Διάολος τὸ προζύμι. Κατάλαβες;

ΜΑΡΘΑ — Ἐτσι μάλιστα. Σὰ μελέτησες τὸν Διάβολο...

ΘΑΝΑΣΗΣ — Δὲν τῆς γυρίζεις τὸ κεφάλι, σοῦ εἶπα.

ΜΑΡΘΑ — (Στὸ Θανάση). Κύττα τὸ δικὸ σου, πὸν γυρίζεις σὰν τὸν ἀνεμόμυλο.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Μὴ μαλλώνετε, παιδιά μου. Ἄ! ὄλα, ὄλα! Ἡ ζήλεια εἶναι κακὸ πρᾶμα. Τρώει τὸ σταμνὶ σὰν τ' ἀπὸ τὸ ξύδι.

ΜΑΡΘΑ—Κάλλιο θᾶκανε ἡ θειά της, ἔδῶ πὸν τὰ λέμε, νὰ τὴ συμμαζέψῃ λίγο. Φερσίματα εἶναι τὰ δικά της; Κατάντησε σημαδιακὴ στὸ χωριὸ καὶ δαχτυλοδειχτούμενη. Οὔτε ντύνεται μαθῆς, σὰν τις ἄλλες τις γυναῖκες, μόνο κάνει δικές της φαντασίες καὶ τυλίγεται μὲ μπόλιες καὶ μεταξωτὰ μαντύλια καὶ σκορπάει τὰ μαλλιά σὰν τὴν τρελλὴ καὶ χτενισιὲς ἀλλάζει καὶ φορέματα παραξένα ταιριάζει στὸ κορμί της. Καὶ τὸ περπάτημά της εἶναι τάχα κοριτσιοῦ περπάτημα; Ὅλο καὶ καμαρώνει καὶ λυγίζεται μὲ χίλια δυὸ νάζια. Καὶ στὸ σκαμνὶ νὰ κάτση, κι' αὐτὸ μαθῆς μὲ χίλια δυὸ καμώματα καὶ μαργιολιές, ὡς πὸν νὰ βρῆ τὴ στάση πὸν τῆς στέκεται καὶ, τάχα μὲ τὴν ξενιοσιά καὶ τὸ ἀδιάφορο νὰ δεῖξῃ τοῦ κορμιοῦ τις χάρες καὶ...— τί νὰ τὰ λέμε;—ντροπιασμένα πρᾶματα. Ἄν πῆς καὶ γιὰ τὴν ὀμιλία της, τὰ γέλια της καὶ τὰ τραγουδιὰ της λόγια καὶ τὰ νάζια τῆς φωνῆς καὶ τῶν ματιῶν της τὰ λιγώματα... Ἀγκαλιὰ (ἀναστενάζει) σὰ γαθὴ ἡ μάννα, προκοπὴ γυρεύεις;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Χάθηκε ἀλήθεια ἡ ἄμοιρη καὶ πρὶν τὴν ὥρα της. Δὲν ἀξιώθηκε νὰ τὴν καμαρώσῃ.

ΜΑΡΘΑ—Κι' ἀπὸ ποιόνε τάχατε χάθηκε; Ἄπ' τὰ καμώματά της. Κι' ὁ ἀδερφός της μαθῆς δὲν πιάστηκε καὶ τὸν μαχαίρωσαν, γιὰ τὸ χατήρι της; Δὲν βιάσταγε τὸ παιδί νᾶκούῃ τὸ κοντὸ καὶ τὸ μακρὸ.

ΘΑΝΑΣΗΣ — Τί τὰ γυρεύεις γυναῖκα; Περασμένα ξεχασμένα.

ΜΑΡΘΑ — Ξεχασμένα δὲν εἶναι. Σοῦ εἶπα μὴ βάζης τὸ λόγο σου.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Τὰ ἴδια πάλι; Δὲν εἶπαμε; (Ἀκούονται ἀπὸ μακρὰ ξεκομμένα φωνήματα φλογέρας. Ὅλοι προσέχουνε).

ΜΑΡΘΑ—(Σηκώνεται καὶ προσέχει πρὸς τὸ μέρος ποῦρχεται ἡ φωνή. Σηκώνονται κ' οἱ ἄλλοι). Ἀπάνω στὴν κουβέντα! Ὁ Γιαννάκης δὲν εἶναι; Ἄχ! ὁ ἄμοιρος...

ΘΑΝΑΣΗΣ — Ὁ Γιαννάκης ὁ τρελλός; Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Ἄμ! ποιὸς ἄλλος! Ὅλο δῶθε τριγυρίζει. Κυνηγᾶει τὸ μυαλὸ πὸν τοῦφουγε.

ΜΑΡΘΑ—Ἄπ' τὴν ἀγάπη της τάχα δὲν τρελλάθηκε;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Δὲ βαρύνεται, μάτια μου. Ἄλλοις πὸν τῶχει ἡ κούτρα του. Ἡ τρέλλα τῆς ἀγάπης εἶναι περαστική. Σὰν τὴ θέρημη πὸν μὰ σὲ τινάζει καὶ μὰ σ' ἀφίνει.

(Ἀκούεται πάλι ἡ φλογέρα).

ΜΑΡΘΑ — Τοῦψησε λέει τὸ ψάρι στὰ χεῖλια μὲ τις μαργιολιές της.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ὦχ! παιδί μου. Μαργιολιές! Αὐτῆς εἶναι σὰν τὸ πιπέρι πὸν νοστιμίζει τὸ φαγί. Εἶδες τις μυγίτσες πὸν στριφογυρίζουνε καὶ κυνηγοῦνται στὸν Ἥλιο; Ποιὰ γυναῖκα τις φτάνει στὶς μαργιολιές;

ΜΑΡΘΑ—Ἄς ὄψεται πὸν τὸν κατάντησε. (Προχωροῦν ὄλοι καὶ κυττάζουνε μακρὰ πὸν περνᾶει ὁ τρελλός. Στέκονται σὰν ἐκστατικοί).

ΘΑΝΑΣΗΣ — (Δείχνει μὲ τὸ δάχτυλο) Γιὰ κύττα τὸν πὼς περπατάει. Κι' ὄλο κυττάζει τὸ σουραῦλι του.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Δὲν τὸ ξέρεις; Τοῦ πέρασε καὶ καλὰ νὰ μπῆ μὲς στὸ σουραῦλι του. Νὰ γίνῃ μαθῆς σκοπὸς λυπητερός καὶ νὰ περάσῃ μέσα ἀπ' τὸ σουραῦλι του. Θαρρεῖ πὼς εἶναι ἀέρας καὶ τραγοῦδι. Στοχάσου τρέλλα!

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΚΗ — (Ἀπὸ μακρὰ μὲ λυγμούς). Στένεψε τὸ σουραῦλι μου. Στένεψε καὶ νὰ περάσω δὲν μπορῶ. Στένεψε τὸ σουραῦλι μου. (Παίζει πάλι ἕνα σκοπὸ, ἀπάνω στὸν ἦχο τῆς «Μαρίας τῆς Πενταγυιότησσας». Ὑστερα τραγουδᾶει ξεκομμένα):

Στὰ Σάλωνα σφάζουν ἀρνιά

Καὶ στὸ Χρισὸ κριάρα...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Σκίζεται ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Καλὰ πὸν δὲν ἔτυχε κ' ἡ Μαρία ἔδῶ πέρα.

ΜΑΡΘΑ—(Ἀνήσυχη). Τί; Τὴν περιμένεις;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ—Ἐ! τέτοια μέρα τὸ ζάρουν κ' ἔρχονται μὲ τὴ θειά της. Ὡς τὴν ὥρα πὸν δὲν ἤρθανε, κατὶ θὰ τοὺς ἔτυχε...

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΚΗ — (Μὲ λυγμούς). Στένεψε τὸ σουραῦλι μου. Σὰν τρίχα ἔγινε στένο. (Τραγουδᾶει)

Καὶ στῆς Μαρίας τὴν ποδιά
Σφάζονται παλλικάρια.

(Ἡ φωνὴ μακραίνει καὶ ἀκούονται μονάχα
ἦχοι σβυσμένοι ἀπ' τὴ φλογέρα).

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Μεγάλο πράμα ὡς τόσο τὸ
μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου!

(Γυρίζουν ὅλοι στὸ προσκήνιο).

ΘΑΝΑΣΗΣ — Δὲν μοῦ λές Μ-Θύμιο, πῶς
τοῦ πρωτοφάνηκε;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Γυρεῖς παιδί μου: Νά. Μιά
μέρα ἐκεῖ πού γύριζε ἡ Μαρία ἀπὸ τὴ βρούση μὲ
τ' ἄλλα τὰ κορίτσια, πετάχτηκε μπροστὰ της, ρο-
βολῶντας ἀπ' τὸ βουνό.

ΜΑΡΘΑ — Χρόνια τὴν ἀγαποῦσε.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Δὲν ξέρω. Πετάχτηκε πού λές
μπροστὰ της. Ἄγρια τὰ μάτια του καὶ τὸ κεφάλι
του ἀναμαλλιασμένο. Βαστοῦσε καὶ μιὰν ἀγκα-
λιά ἀπὸ παππαρουνές, ἄλικες σὰν αἷμα. Ζυγί-
νει καὶ τῆς σκορπάει τὶς παππαρουνές μπρὸς
στὰ πόδια της. Τούγχε γυρίζει καθὼς φαίνεται.
Κ' ὕστερα βάζει τὶς φωνές: «Πάρ' τα, Μαρία,
πάρ' τα τὰ λουλούδια. Γιὰ σένα τὰβαγα στὸ
αἷμα τῆς καρδιάς μου». Καὶ πάλε, κνιτίζοντας
τὶς σκόρπιες παππαρουνές, ἀνοίξε τὰ μάτια του
τρομάρα καὶ ξεφωνίζει ἀλαφιασμένος: «Πῶ,
πῶ! αἷματα. Ποτάμι τρέχει τὸ αἷμα καὶ μᾶς
ἐπνίξε!» Καὶ πῆρε τὰ βουνά.

ΜΑΡΘΑ — Ἄνατριχιάζω.

ΘΑΝΑΣΗΣ — Ποιὸς ξέρει τὶ ἔβλεπε; Παρα-
μλοῦσε...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Τρελλές κουβέντες, χωρὶς λο-
γαριασμό. (Σὲ λίγο) Μεγάλο πράμα ὡς τόσο
τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, ΠΟΘΗΤΟΣ, ΣΠΑΝΟΒΑΓ-
ΓΕΛΗΣ, ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΟΥ ΤΡΥΓΟΥ, ΠΑΛ-
ΛΙΚΑΡΙΑ, ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΓΥΙΟΣ.

Ἄπ' τὸ μέρος τοῦ λίνου ἔρχονται ὁ Ποθητός, ὁ
Σπανοβαγγέλης, τὰ κορίτσια καὶ τὰ παλλικάρια, κου-
ρασμένοι, σκουπίζοντας τὸν ἰδρῶτα τους. Προχωροῦνε
πρὸς τὸ προσκήνιο.

ΦΩΝΕΣ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ — Καλορροϊζικά, ἀφεν-
τικὸ, καλορροϊζικά! Καλὴ μουστιά. Καὶ τοῦ
χρόνου!

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Σπολλάτη, παιδιὰ, σπολλάτη.
Νᾶσαστε καλά. Καθῆστε νὰ ξεποστᾶσετε.

(Κάθονται ἄλλοι στὰ σαμπιὰ, ἄλλοι τριγυ-
ρίζουν καὶ μιλάνε χώρια. Ὁ Μ-Θύμιος χτυπάει
τὰ παλαμάκια. Ἐρχεται ὁ παραγυῖος μὲ μιὰ
τσότρα κρασί καὶ κερνάει γύρω. Πίνουν κ' εὔ-
χονται. Ὁ Ποθητὸς κάθεται μοναχὸς του σ'
ἓνα κοτόφι συλλογισμένος καὶ πελεκάει ἓνα ξύλο
μὲ τὸ μαχαῖρι του. Ὁ Σπανοβαγγέλης, ἄσκημος
καὶ κακόχαδος, προχωρεῖ πρὸς τὸ προσκήνιο,
κνιτίζοντας δεξιὰ του πρὸς τὸν λόγγο, σὰ νὰ
γυρεῖ κατὶ. Ἐνα κορίτσι τὸν ἀκολουθεῖ).

ΚΟΡΙΤΣΙΑ — Τὶ κνιτᾶς, Σπανοβαγγέλη; Δὲν
ἦρθε ἡ Νεράιδα; Μὴ σε κλετίζεσαι δὴ καὶ τόσο...

ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ — Κι' ἂν ἦρθε κι' ἂν
δὲν ἦρθε, τὸ ἴδιο μοῦ κάνει! Σκοτίστηκα βλέ-
πεις. Σ' ἄλλους νὰ τὰ πῆς αὐτά. (Γνέφει κατὰ
τὸν Ποθητό).

ΚΟΡΙΤΣΙΑ — Ἐλα τώρα. Σὰν τὸ κερί κα-
τάντησες, κακομοίρη.

ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ — Ἐγὼ γι' αὐτὴ τὴ
σκόρφα;

ΚΟΡΙΤΣΙΑ — Ὅσα δὲ φτάνει ἡ ἀλεποῦ
τὰ κάνει κρεμαστάρια.

(Ὁ Σπανοβαγγέλης στραβομουδιάζει καὶ γυ-
ρίζει μὲ τοὺς ἄλλους. Τὸ κορίτσι πάει μὲ τὰ ἄλλα
τὰ κορίτσια).

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Καλὴ μουστιά φέτος. Δόξα σοι
ὁ Θεός! Ξερικὸ τὸ σταφυλί. Ὅλο καὶ νοστιμάδα.

ΚΟΡΙΤΣΙΑ Β' — Εἶχε θυμὸ ἡ γῆς.

ΚΟΡΙΤΣΙΑ Γ' — Μεγάλο θυμὸ.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Κάθε ρόγα καὶ κεχλιμπάρι.
(Γυρίζει πρὸς τὸ καλύβι καὶ χτυπάει τὰ παλα-
μάκια). Βρὲ μοῦργο, δὲ σοῦπα νὰ φέρης καὶ
τὴ φλογέρα νὰ βαρέσης κάνα σκοπὸ. Θὰ χορέ-
ψουμε σήμερα. Ἐλα ξεκουμπήσου. (Ἐπιδοκι-
μασίες ἀπ' τὰ κορίτσια). Ἐμπρὸς, τὶ καθόσαστε;
Παρακαλετὰ θέλετε; (Γυρίζει πρὸς τὸ Θανάση
πού κρυφομιλάει μὲ τὴ γυναῖκα του, σὰ νὰ
λογοφέρουν) Ἐ! συμπέθερε, δὲν τὰ σώσατε ἀκό-
μα τὰ μουστικά; Ἀφίστε τὴ γκοῖνια. (Σηκώνεται
ἀπάνω. Σηκώνονται κι' οἱ ἄλλοι. Ὁ παρα-
γυῖος κάθισε κάτω σταυροπόδι καὶ παίξει τὴ
φλογέρα). Ἄ! μπράβο. Βάρα τὸ σκοπὸ τοῦ
Γιαννάκη. (Μουρμουρίζει τραγουδιὰ) «Στὰ
Σάλωνα σφάζουν ἀρνιά»... Στὴν τρέλλα του,
λένε, τῶβγαλε τὸ τραγοῦδι! Ἐμπρὸς λοιπὸν!
Πάλε τὰ γεροντάματα θὰ βαστάζουνε τὸ μπαί-
ρακι!...

(Ἐπιδοκιμασίες. Πιάνονται ὅλοι στὸ χορὸ. Ὁ
Μ-Θύμιος δίνει τὸ μαντύλι στὴ Μάρθα. Πι-
νονται κι' οἱ ἄλλοι στὴ γραμμὴ, ἔξδν ἀπ'
τὸν Ποθητό, πού κάθεται στὴ θέση του, συλλο-
γισμένος. Ἄξαφν' ἀπὸ τὸ κατηφορικὸ μονο-
πάτι φαίνεται ἡ Μαρία, τρέχοντας σὰ νὰ τὴν
κνηγᾶνε. Καθὼς ζυγώνει μπήγει ἓνα ξεφω-
νητὸ, σὰ νὰ ξέφυγε ἀπὸ κάποια τρομάρα. Ἄ-
φίνουν ὅλοι τὰ χέρια καὶ γυρίζουν ξεφνιασμένοι
πρὸς τὸ μονοπάτι.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, ΜΑΡΙΑ

Ἡ Μαρία φτάνει ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους, πού τὴν
τριγυρίζουν, ἔξδν ἀπ' τὴ Μάρθα πού τραβιέται πα-
ράμερα, γυρίζοντας τὰ μοῦτρα της μὲ καταφρόνια.
Ἡ Μαρία εἶναι τρομαγμένη, βαστάει μὲ τὸ χέρι
τὴν καρδιά της, σὰν νὰ θέλῃ νὰ κρατήσῃ τὸ χτυπο-
κάρδι της, κι' ἀνασαίνει βιαστικά, χωρὶς νὰ μπορῇ
νὰ μιλήσῃ. Εἶναι ντυμένη γιορτιάτικα καὶ φορεῖ
ἄλικη ποδιά, μὲ μιὰ τούλινη μπόλια στὸ κεφάλι,
πού τῆς ξέφυγε ἀπ' τὴν τρεγάλα καὶ κρέμεται ἀπάνω
στὸ κορμί της, τυλιγμένη γύρω ἀπ' τὸ λαμὸ της.
Τὰ μάγουλά της εἶναι κόκκινα φωτιά καὶ τὰ μαλλιά
της πέφτουν ἀνακατωμένα ἀπάνω στὸ μέτωπό της.
Ὅλοι τὴν κνιτᾶνε καὶ τὴν ἀναρωτοῦν μὲ τὰ μάτια.
Ὁ Μ-Θύμιος τῆς ἀγκαλιάζει τὶς πλάτες, σὰ νὰ θέλῃ
γὰ τὴ στηρίξει. Σὲ λίγο συνεφέρνει καὶ σηκώνει τὸ
χέρι πρὸς τὸ μέτωπο σὰ νὰ θέλῃ νὰ συμμαζέψῃ τὸ
νοῦ της. Τρομαγμένη ὅπως εἶναι ὁμως ἓνα γλυκὸ
χαμόγελο δὲν τῆς λείπει ἀπ' τὸ πρόσωπο, πού λίγο-
λίγο γίνεται πρὸς πρόσωπο καὶ ξεσπάει σ' ἓνα παρά-
ξενο γέλιο.

ΜΑΡΙΑ — Τὶ ἦτανε πάλε αὐτό; Χριστὲ καὶ
Παναγιᾶ!

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Τὶ ἔπαθες, παιδί μου; Σὲ
καλὸ σου! Πές μας...

ΟΙ ἈΛΛΟΙ — Τὶ ἔπαθες, Μαρία;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ποῦ εἶναι ἡ θειά σου;

ΜΑΡΙΑ — Τὶ ἦτανε πάλε αὐτό; Θεέ μου!
Πῶς μὲ κνιτήγησε! (Κνιτᾶει τρομασμένη γύρω
της, σὰν νὰ εἶναι ἡ ἴδια ὦρα). Ὅς τὰ πλατάνια
μ' ἔφερε. Ὅς τὰ πλατάνια, νὰ ἔδωπέρα. Θεέ
μου! (Ἀνατριχιάζει).

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ποιὸς σὲ κνιτήγησε μαθές;

ΟΙ ἈΛΛΟΙ — Ποιὸς σὲ κνιτήγησε;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ποιὸς; Τὸν κατάλαβες;

ΜΑΡΙΑ — (Χωρὶς νὰ προσέξῃ στὰ ἐρωτήματά
τους) Ὅς τὰ πλατάνια μ' ἔφερε. Μιά μὲ ζύγωνα
καὶ μιὰ τοῦ ξέφευγα. Πῶς ἔφευγα κ' ἐγὼ δὲν

ξέρω. Ὁ θεὸς μὲ φύλαξε. Ἐσκυβε κάτω τὸ
κεφάλι, τὸ μεγάλο του κεφάλι, μὲ τὰ κέρατα,
μὲ τὰ μεγάλα κέρατα, σὰν τὰ σπαθιά τὰ κέρα-
τα. Καὶ μ' ἄγρια μουκνητὰ πηδοῦσε καὶ σαλ-
τάριξε κ' ἔφευγα ἐγὼ, πῶς ἔφευγα! Τὸ χνώτο
τοῦ ἐνοιωσα, τῶνοιωσα μιὰ στιγμή.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Βόϊδι; Τὸ βόϊδι σὲ κνιτήγησε;
ΟΙ ἈΛΛΟΙ — Πῶς γλύτωσε;

ΜΑΡΙΑ — Ἀπὸ ποῦ βγήκε, ποῦθε φανερώ-
θηκε, κ' ἐγὼ δὲν ξέρω. Μὲ τὴ θειά μου ἐρχό-
μαστε. Τὴν εἶχα ἀφίσει, πηγαινα μπροστὰ καὶ
μάξενά λολούδια μὲς στὸν κάμπο. Ἐκεῖ σιμὰ
στὸ ρέμα, μιὰ πεταλούδα ὡμορφη, μεγάλη,
πλουμιστή — ποῦ βρέθηκε τέτοιον καιρὸ ἡ πε-
ταλούδα — πετοῦσε μὲς στὸν ἥλιο. Ἄξαφνα σ'
ἓνα λουλούδι λυγαριάς ἐπήγε ν' ἀκουμπήσῃ.
Ἐτρεξ' ἀπὸ πίσω της. Μοῦ ξέφυγε κ' ἐγὼ τὴν
κνηγοῦσα. Μὲ τὴν ποδιά τὴν κνηγοῦσα κ'
ἔτρεχα νὰ τὴ σκεπάσω, νὰ τὴν πιάσω, μὲς στὴν
κόκκινη ποδιά. Ἄξαφνα σὰν ἀστραπὴ ἐχύθηκε τὸ
βόϊδι. Τὸ μουκνητὸ του τὸ ἄγριο βουίζει μὲς
στ' αὐτιά μου ἀκόμα. Πῶς ἐγλύτωσα!

ΟΙ ἈΛΛΟΙ — Κάποιος ἄγιος ἔβαλε τὸ χέρι του.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ὁ θεὸς σὲ φύλαξε κοπέλλα
μου. (Τῆς χαϊδεύει τὰ μαλλιά).

ΜΑΡΙΑ — Ἀκόμα μοῦ χτυπάει ἡ καρδιά μου.
Πῶς χτυπάει! (Ὁ Ποθητὸς ἀπάνω στὴ διή-
γησὴ τῆς Μαρίας, ζύγωσε κι' αὐτὸς καὶ τὴν
κνιτᾶει μὲ συμπάθεια. Ὁ Θανάσης βροίσκεται
κοτὰ της. Ἡ Μαρία ρίχνει μιὰ ματιὰ στὸν
Ποθητὸ καὶ γυρίζοντας πρὸς τὸ Θανάση τοῦ
μιλεῖ) Βάλε τὸ χέρι σου νὰ ἰδῆς πῶς χτυπάει
ἡ καρδιά μου. (Ὁ Θανάσης ἀκουμπᾶει τὸ χέ-
ρι του καὶ κάνει ἓνα μορφασμὸ ἐπιβεβαιωτικό)
Ἄκουσες;

ΜΑΡΘΑ — (Ἀπομακρυνά, κνιτίζοντας τὰ κι-
νήματα αὐτὰ καὶ γυρίζοντας τὸ κεφάλι της ἀπ'
τὸ ἄλλο μέρος) Θανάση, πάμε νὰ φύγουμε.
Πᾶμε μιὰ ὦρα ἀρχιτέρα, μὴ μᾶς πετύχῃ καὶ
μᾶς τ' ἀγοιμένο βόϊδι. (Ἐίρωνικά) Γιατὶ βλέ-
πεις τώρα ἀγοιέψανε τὰ βόϊδια καὶ κνηγᾶνε
στὸν κάμπο τὶς κοπέλλες. (Γελάει σαρκαστικά) γά,
γά, γά. Ἀγοιέψανε τὰ βόϊδια βλέπεις, τὰ βόϊδια
μὲ τὰ κόκκινα ζουνάρια καὶ τὰ στριμμένα τὰ μου-
στάκια... Πᾶμε Θανάση.

(Τὰ λόγια τῆς Μαρίας γέροννε μιὰ ταραχὴ
ὀλόγυρα. Ὁ Μ-Θύμιος πάει πρὸς τὸ μέρος τῆς

καὶ μὲ νοήματα γυρεύει νὰ τῆς πῆ πὼς δὲν ἦ-
τανε σωστὰ τὰ λόγια, ποὺ τῆς ξέφυγαν. Κι' ἄλ-
λοι ἀκόμα πάνε πρὸς τὸ μέρος τῆς. Ἄλλοι μι-
λᾶνε μετὰ τὸν καὶ κρισιολογοῦνε τὰ λόγια τῆς.
Ἡ Μαρία φαίνεται ὅταν νὰ μὴν ἄκουσε, μὰ
τὰ μάγουλά της γίνονται φωτιὰ καὶ τὰ μάτια
τῆς βγάζουνε ἀστραπές. Φαίνεται βαθεῖα πειραγ-
μένη χωρὶς νὰ τὸ δείξη. Ὁ Θανάσης ἀγριο-
κυντάζει τὴ γυναῖκα του, χωρὶς νὰ σαλέψη. Μέ-
σα στὴ μονογάδα, ἡ Μαρία, σ' ἓνα ὥραϊο ξέ-
σπασμα, σὰ νὰ ξυπνήσῃ ἀπὸ χαρούμενο ὄνειρο,
πετάγεται μπροστὰ καὶ ρίχνοντας δεξιὰ-ξερβιά
γλυκὲς ματιὲς στὰ παλλικάρια, τὰ προσκαλεῖ μ'
ἐνα τῆς κίνημα.)

ΜΑΡΙΑ — Ἐλάτε! Τί καθόμαστε λοιπόν; Δὲ
θὰ χορέψουμε μαθές; Ἐγὼ ποὺ σὰς ἐχάλασα
τὸ πανηγύρι, τὰ χέρια θὰ σὰς δέσω πάλε. (Μα-
ζεύονται ὅλοι γύρω τῆς.)

ΤΑ ΠΑΛΛΙΚΑΡΙΑ — Γειά σου, Μαρία. Χί-
λια χρόνια νὰ ζήσης!

ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ — Γειά σου, Μαρία!

ΜΑΡΙΑ — Κουμπάρε Μπάριμπα-Θύμιο, ἐμ-
πρός! Τί κἀθεσαι συλλογισμένος; (Τὸν πιάνει
ἀπὸ τὸ χέρι) Ἡ φριγιά σου θὰ σύρη τὸ χορὸ.
Πῶς θέλω νὰ χορέψω! Νὰ χορέψω ὡς τὴν
αὐγὴ, κι' ὡς τὴν αὐγὴ τὴν ἄλλη κι' ὁ χορὸς
— δός του κι' ἄς πάη! — δίχως τελειωμό. (Ἄξα-
φνα, κυττάζοντας τὸν Μ-Θύμιο, ποὺ κἀθεται
ὡς μαγκωμένος, μπήγει τρελλά, νευρικά γέλια,
δίχως κρατημό) Μπάριμπα-Θύμιο, τί ἔπαθες,
πῶς εἶσ' ἔτσι; Πῶς μοῦ φαίνεσαι παραξένος,
κουμπάρε Μπάριμπα-Θύμιο! χὰ, χὰ, χὰ! (Βα-
σταίει τὰ σηκότια της ἀπὸ τὰ γέλια.)

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Σὲ καλό σου μάτια μου.
(Τῆς χαϊδεύει τὶς πλάτες.) Ἐννοια σου θὰ χο-
ρέψουμε, ματάκια μου. Σοῦ χάλιασα χατήρι;

ΜΑΡΘΑ — (Στὸν ἴδιον καιρὸ μὲ τὸ Μ-Θύ-
μιο) Πᾶμε, Θανάση, σοῦ εἶπα. (Ἄφρα) Πᾶμε
σοῦ λέω, πᾶμε στὸ σπῆτι. Ἄδιαντροπιὲς νὰ βλέ-
πω δὲν μπορῶ.

ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ — (Ζυγόνοντας τὴ Μάρ-
θα) Μὲ τὸ δίκιο σου, κυρὰ Μάρθα, μὲ τὸ δίκιο
σὸν (Πρὸς τὸ Θανάση) Μὲ τὸ δίκιο τῆς! (Ἡ
Μαρία παραμερίζει λίγο, μιλιώντας ζωηρὰ πότε
μὲ τὸν ἓνα, πότε μὲ τὸν ἄλλον, ὡς νὰ μὴ προ-
σέχη στὴ λογομαχία.)

ΘΑΝΑΣΗΣ — (Ἐρεθισμένος πρὸς τὴ γυναῖκά

του.) Δὲν εἶναι τρόπος, γυναῖκα, νὰ χαλάσουμε
τὸ πανηγύρι. Σὰ ζαλιστήρες, κάτσε στὸ σκαμνί,
νὰ σοῦ περάσῃ. Σὰ σοῦ μπῆκε τὸ δαιμόνιο,
νὰ κραῖξω τὸν παπᾶ νὰ σὲ διαβάσῃ!

ΜΑΡΘΑ — (Παράφορη πρὸς τὸ Θανάση)
Ἐγὼ θὰ σύρω σπῆτι (Σηκώνεται) Κάτσε μο-
ναχός σου σὰ σ' ἀρέσει. Δὲ σ' ἔχω ἀνίγχη.

Κάτσε (φεύγει μονομουρίζοντας.)

ΘΑΝΑΣΗΣ — Δὲ φταῖς ἐσύ. Φταίω ἐγώ,
ποὺ βρέθηκα κοντός.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Βρὲ παιδιὰ, δὲν εἶπαμε νὰ
μαλλώσετε.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἀπ' τὴ θέσι του, πελεκῶν-
τας τὸ ξύλο, χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι του)
Ἦρθε νὰ μαλλώσῃ μὲ τὴ γυναῖκά του! (Δυ-
νατότερα) τὴν ὄρεξη του εἶχαμε, νὰ τὸν ἀκοῦμε!

ΘΑΝΑΣΗΣ — Ἐσένα δὲ σοῦ πέφτει λόγος!
(Ἡ Μάρθα ἔχει χαθεῖ πίσω ἀπ' τὰ δέντρα.)

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, ΧΩΡΙΣ ΤΗ ΜΑΡΘΑ

ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ — (Πηγαίνοντας πρὸς
τὸ μέρος τοῦ Ποθητοῦ, μὲ δειλὰ φερσίματα)
Δίκιο ἔχει! Τί ἀνακατέβησαι τοῦ λόγου σου;

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Στὸν Σπανοβαγγέλη, περή-
φανα) Σκασμός ἐσύ, μιλνιῆρι, ποῦβᾶλες τὸ
λόγο σου! (Ὁ Σπανοβαγγέλης συμμαζέβεται,
φοβερίζοντας κρυφά. Ὁ Ποθητὸς σηκώνεται
ἀγριὸς ἀπάνω καὶ μιλεῖ στὸ Θανάση) Δὲ μοῦ
πέφτει λόγος εἶπες; Σοῦ δείχνω ἐγὼ πὼς μοῦ
πέφτει καὶ μοῦ παραπέφτει!

(Τὰ κορίτσια παραμερίζουν τρομασμένα μα-
ζὴ κι' ἡ Μαρία, ποὺ φαίνεται ὅταν νὰ περιμένη
ἀνήσυχια τὸ τί θὰ γίνῃ. Τὰ παλλικάρια πο-
λεμῶν μὲ λόγια σιγαλὰ νὰ τοὺς μονοιάσουν,
χωρὶς νὰ βάζουν χέρι, ὡς ἀπὸ κάποια ἐντά-
βεια πρὸς τὸ θυμὸ τῶν ξαναμέντων.)

ΘΑΝΑΣΗΣ — Σὰ θεὸς νὰ κοκκορέβησαι, μπρο-
στὰ στὶς γυναῖκες νὰ πᾶς νὰ βρῆς ἀλλουνοῦ!

ΣΠΑΝΟΒΑΓΓΕΛΗΣ — (Γλιστρώντας δειλὰ
πρὸς τὴ μεριά τοῦ Θανάση) Τί τὸν φυλᾶς,
μωρέ, τὸν παλιάνθρωπο!

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Στὸ Θανάση) Δὲ σὲ σκιά-
ζουμαι, βρωμόσκυλο. Ἄν σοῦ βαστάῃ, κόπιασε
νὰ λογαριαστοῦμε.

ΘΑΝΑΣΗΣ — Σοῦ μαδάω τὸ μουστάκι, τρί-
χα-τρίχα, κοπρίτη.

Μ-Θύμιο — Γιὰ τὸ Θεό, παιδιὰ!

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ὁρμώντας πρὸς τὸ Θανάση,
μὲ τὸ λάζο στὸ χέρι) Ψοφῆμι.

(Τὴν ὥρα ποὺ ὁ λάζος ἀστράφτει μπρὸς στὰ
στήθια τοῦ Θανάση, μὰ φωνὴ τρομάρας χύ-
νεται ἀπ' ὅλα τὰ στόματα. Ὅλοι φαίνονται κερω-
μένοι. Μονάχα ἡ Μαρία πετάγεται μὲ μιὰ κραυ-
γὴ τρομάρας καὶ μπαίνει ἀναμειβόμενος, τόσο
ποὺ μιὰ σιγμὴ ὁ λάζος τῆς ἀγγίζει τὰ στήθια.
Ὁ Ποθητὸς βλέποντας μπροστὰ του τὴ Μαρία
πετάει τὸ λάζο κάτω στὸ χῶμα, σὰ νὰ παρά-
λυνε τὸ χέρι του. Μπαίνουνε τότε ὅλοι στὴ μέ-
ση καὶ τραβοῦνε μακρὰ τὸ Θανάση, ποὺ φεύγει
φοβερίζοντας. Τὸν ἀκολοῦθᾶνε κορίτσια καὶ
παλλικάρια κι' ὁ Μ-Θύμιο μαζὴ καὶ τὸν ξε-
βγάζουν μακρὰ, ἀπὸ φόβο μὴν ξαναγυρίσῃ.
Στὴ σκηνὴ μένουσε μονάχα ὁ Ποθητὸς κι' ἡ
Μαρία.)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΠΟΘΗΤΟΣ, ΜΑΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ — (Ζυγόνοντας δειλὰ τὸν Ποθητό,
ποὺ στέκεται μὲ σταυρωμένα χέρια, κυττάζοντας
τὸ χῶμα) Γιατί τῶκανες αὐτό, Ποθητέ;

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Δίχως νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια)
Δὲν ξέρω τί ἔκανα, δὲν ξέρω.

ΜΑΡΙΑ — Ἄν τὸν σκότωνες, Ποθητέ; Τὸ
συλλογίζεσαι τί θάκανες;

ΠΟΘΗΤΟΣ — Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του.
Δὲν εἶναι πράματ' αὐτά. Μὲ τίς βροσιὲς κατη-
φορήσανε. Θὰ τὸν χωρίσῃ λέει. (Ἄξαφνα, ἀντι-
κρύζοντας τὴ Μαρία) Ἐδῶ εἶσαι, παιδί μου;
Τ' ἦτανε πάλε τοῦτα στὰ καλά καθούμενα;
(Κυττάζοντας γύρω του). Ποῦ πῆγε κι' αὐτὸς ὁ
παλλικαρῆς;

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Εἶδαν τὰ στήθια σου, τὰ στή-
θια σου ποὺ τᾶβαλες μπροστὰ στὸν ἀγαπητι-
κό σου, νὰ τοῦ φυλάξῃς τὴ ζωὴ. Αὐτὸ εἶδαν.
Κ' ἔπεσε κάτω τὸ μαχαῖρι μου...

ΜΑΡΙΑ — Τὰ στήθια μου, σ' ἐκείνινε μπρο-
στά, δικό σου φυλακτᾶρι στάθηκαν.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἀνασιενάζει) Κ' ἔπεσε κάτω
τὸ μαχαῖρι μου.

ΜΑΡΙΑ — Κάλια νὰ μοῦσχίξε τὰ στήθια μου,
παρὰ νὰ μοῦ τὰ σχίσουνε τὰ λόγια σου.

ΠΟΘΗΤΟΣ — Κ' ἔπεσε κάτω τὸ μαχαῖρι
μου. Ἄσε με νὰ φύγω, σοῦ λέω.

(Μὲ ξαφνικὴ ἀπόφασι, φεύγει βιαστικά.)

ΜΑΡΙΑ — Ποθητέ. Ἐνα λόγο νὰ σοῦ πῶ...
(Ὁ Ποθητὸς δὲ γυρίζει. Ἡ Μαρία σηκώνει
τὴν ποδιά στὰ μάτια της, ἔστερα κυττάζει λυπη-
μένη πρὸς τὸ μέρος ποῦ φυγε ὁ Ποθητὸς. Σὲ
λίγο, σὰ νὰ προφητεῖ.)

Δὲ γυρίζεις, Ποθητέ; Θὰ γυρίσῃς ὅμως. Θὰ
γυρίσῃς γλίγορα, ἐγὼ σοῦ τὸ λέω.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΜΑΡΙΑ, Μ-ΘΥΜΙΟΣ

(Ὁ Μάριμπα-Θύμιο γυρίζει, κουνώντας τὸ
κεφάλι του κι' ἀνασιενάζοντας. Ἐνῶ ἔρχεται μι-
λεῖ)

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του.
Δὲν εἶναι πράματ' αὐτά. Μὲ τίς βροσιὲς κατη-
φορήσανε. Θὰ τὸν χωρίσῃ λέει. (Ἄξαφνα, ἀντι-
κρύζοντας τὴ Μαρία) Ἐδῶ εἶσαι, παιδί μου;
Τ' ἦτανε πάλε τοῦτα στὰ καλά καθούμενα;
(Κυττάζοντας γύρω του). Ποῦ πῆγε κι' αὐτὸς ὁ
παλλικαρῆς;

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΠΟΘΗΤΟΣ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΜΑΡΙΑ — (Ἦσυχον) Δὲν ξέρω. Ἐφυγε. Σκορ-
πίσαν ὅλοι.

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, ΘΕΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Καθὼς ἔρχεται) Κάλιο
νὰ σὲ σκότωνε τὸ βόιδι! Κάλιο νὰ σὲ σκό-

τωνε! 'Απ' τὴν τρομάρα πῶλαβα, σὰν εἶδα νὰ σὲ κυνηγᾷ σὰν ἄνεμος, τὰ λόγια πὺν ἄκουσα χειρότερα καὶ τρεῖς χειρότερα. (Προχωρεῖ καὶ τὴν ἀρπάζει ἀπ' τὸ χέρι). Πᾶμε στὸ σπίτι...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — (Μπαίνοντας σὴ μέση) Τί εἶναι κουμπάρα; Τί ἔπαθες μαθές; Τί λόγια ψάλλεις; Νὰ συνεφέρῃς κάτσε. Ἄσε τὸ κορίτσι. Τίποτα δὲν ἔφταιξε... (Ἡ Μαρία σκύβει κάτω, κρύβοντας ἕνα ἀναφυλλητό).

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τὰ λόγια ξέρω π' ἄκουσα: «Σῦρε νὰ συμμαζέψῃς τὴν προκομμένη σου, πὺν ξελογιάζει τοὺς παντρεμένους καὶ δὲν ντροπέεται. Καὶ βάζει καὶ τὰ παλλικάρια νὰ σκοτώνονται. Ντροπὴ σας. Φτοῦ! Ἀλήθεια κ' ἀπ' ἀλήθεια!»

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Τί λόγια εἶναι αὐτά; Ποιὸς στᾶπε;

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ποιὸς θέλεις νὰ μοῦ τὰ πῆ; Ποιὸς ἄλλος; Νὰ! Ἡ Μάρθα, τοῦ Θανάση ἢ γυναικα. Μπουλούκι πᾶνε πέρα καὶ λογοφέρουνε καὶ ψέλνουν τὶς ντροπὲς τῆς ντροπιασμένης. (Δείχνει τὴ Μαρία. Ἡ Μαρία φέρνει τὴν ποδιὰ στὰ μάτια της, τραβιέται παρᾶμερα καὶ κάθεται ἀπάνω σὴν κούνια, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο).

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Λόγια τοῦ ἀέρα. Τῆς ζήλειας λόγια. Τίποτα σοῦ λέω δὲν ἔφταιξε τὸ κορίτσι.

(Ἡ Θεῖα Βασιλικὴ ἀποκαμωμένη κάθεται στὸ κούτσουρο ἀπάνω, ἀναστενάζοντας καὶ κουνώντας τὸ κεφάλι της).

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄμποτε ὅπως τὰ λὲς καὶ νᾶνε. Μὰ δὲ μ' ἀρέσει ὁ δρόμος πὺν βαστάει. Χίλιες φορὲς τῆς τᾶπα καὶ πάλι θὲ νὰ τῆς τὰ πῶ μπροστά σου νὰ τᾶκούσης.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — (Κάθεται κ' ἀντὸς σ' ἕνα σκαμνί). Τὰ λόγια τί τὰ θέλεις; Ὡρα δὲν εἶναι.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Θὰ τῆς τὰ πῶ. Δὲν τὸ βαστάω πιά. Ἄκουσε, μωρή! Εἶμαι παλιὰ στὸν κόσμον καὶ στὸ σῶί μας, ἀπ' τὶς πὺν παλιὲς τὸ τελευταῖο ἀπομεινάρι. Ἐνας-ἕνας τῆς γενιᾶς μας οἱ ἀνθρώποι μπρὸς στὰ μάτια μου περᾶσανε, τὸ δρόμο ἀκολουθώντας, πὺν ὅλοι μας θὰ πάρουμε. Ἄντρες καὶ γυναῖκες, ὅλοι ἄξιοι καὶ τιμημένοι, ἀναπαυθῆκανε.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Τί τὰ γυρεύεις τὰ παλιά; Πίπρες καὶ πόνος ἀνώφελος.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ὁ παπποῦς σου, πὺν λὲς, ἔξιητα χρόνια πρὸς τὴ γῆς σκυφτός, μὲ τὴ βουκέντρα πίσω ἀπὸ τὰ βῶδια του, ἐχάραξε τὸν κάμπο μὲ τὸ ἀλέτρι του. Καὶ σὰν τὸ ἀλλάκι τὸ γραφτὸ, γραφτὴ καὶ τιμημένη κ' ἴσια του ἢ ζωὴ. Κ' ἔξιητα χρόνια τὸ ξανθὸ σιτάρι, βλογημένο ἀπ' τὸ θεὸ, γινότανε χουσάφι μὲς στὰ χέρια του, στὸ σπίτι του τιμὴ κ' ὑπόληψη.

(Ὁ Μ-Θύμιος σκυφτός, μὲ τὸ πρόσωπο σὶς παλάμες ἀκούει προσεχτικά).

ΜΑΡΙΑ — (Πέροντας χαρούμενο ἕφος) Πῶς τὸ ζηλεύω τὸ ξανθὸ σιτάρι. Στὸν κάμπον ἕνα στάχυ πὺν τὸν ἥλιο χαιρέται, στὸν κάμπον ἕνα στάχυ νᾶημουνα.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Καὶ ἡ γορᾶ ἢ μαννοῦ σου, χρόνια δίπλα του, πιστὴ του, πιστευμένη καὶ συντροφισσα. Στὸν ἀργαλειὸ σκυμμένη μὲ ζωὴ, δὲ σήκωσε τὰ μάτια της νὰ ἰδῆ τὸν ἥλιο, μόνον ὕφαινε μὲ τὴν πιστὴ σαῖτα, ὕφαινε μέρα τὸ μαλλὶ καὶ νύχτα τὸ μεταῖ, μὲ τὰ χρώματα τὰ πλουμιστὰ, σὰν τὰ λουλούδια. Κ' ἔλεγε ὁ κόσμος: Χαρὰ σὴν χουσοχέρα τὴ γυναικα, τὴν πιστὴ συντροφισσα, τὴν ἄξια τὴ μητέρα.

ΜΑΡΙΑ — Πῶς τὸ εἶπες θεῖα; Κ' ὕφαινε νύχτα τὸ μεταῖ, μὲ τὰ χρώματα τὰ πλουμιστὰ, σὰν τὰ λουλούδια. Ἡ καὶμένη ἢ μαννοῦ...

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Κι' ὁ ἄμοιρος ὁ πατέρας σου, τὸν ἔφτασες. Τὸ καλοκαίρι στὰ ψηλά βουνά, κορφὲς καὶ κορφοβούνια, καὶ τὸν χειμῶνα μὲς στὸν κάμπο βασιληᾶς, σαλάγαγε τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα καὶ τότε ξέρανε οἱ βράχοι κ' οἱ σπηλιὲς κ' οἱ ἀνθισμένοι κάμποι κ' ἦτανε σωστός καὶ τιμημένος κ' ἦτανε ὁ λόγος του χουσάφι κ' ἢ καρδιά του μάλαμα καὶ ποτὲς βυζασταροῦδι σὴν κακοκαιριά, ποτὲς του γέννα πρώϊμη, μανρόμαλο κατσίκα δὲν ἐχάθηκε στὰ χέρια του. Σὰ μάννα μὲς σὴν κάππα του τᾶνάστανε. Κ' ἔχουνε νὰ τὸ ποῦνε.

ΜΑΡΙΑ — Γιὰ λέγε, θεῖα. Μ' ἀρέσει νὰ μοῦ λὲς γιὰ τὰ μικρὰ τὰ κατσικάκια, πὺν πηδοῦν τρελλά-τρελλά μὲς στὸ γρασιδί καὶ τὸν ἥλιο χαιρόντας.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τέτοιοις ἦταν ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας σου. Κ' ἢ μάννα σου, τί νὰ σὴν πῶ, τὴν ξέρεις. Δὲν ἐστάθηκε μὲς στὸ χωριὸ τὸ ταῖρι της. Στὸ γονικὸ σου τὸ περβόλι μόνη

της περιβολάρισσα, ἀνάστησε τὰ δέντρα πλούσια καὶ καρποφόρα. Καὶ καμμιά μιλιά μὲς στὸ χωριὸ δὲν ἔδωκε πὺν ἀφράτα μῆλα καὶ οὔτε κερασιά πὺν κόκκινα κεράσια κ' ἀγλαδιὰ καμμιά πὺν ζαχφρένια ἀγλαδιὰ ἀπ' τὰ δέντρα τὰ καλά, πὺν τὰ λατρέβανε τῆς μάννας σου τὰ χέρια. Καὶ μέσα σὶς ἀλτάνες τοῦ περιβολιοῦ δὲν ἔλειπε λουλούδι καὶ μυριστικό. Καὶ τὴ ζηλέβανε ὅλοι τὴ μανούλα σου καὶ λέγανε: Χαρὰ στὸν τοικοκύρη πὺν τὴ χαιρέται, τὴ πιστευμένη τὴ γυναικα.

ΜΑΡΙΑ — Στὸ γονικὸ μου περιβόλι μὲ μιλιά κ' ἐγὼ τὰ μῆλα φορτωμένη. Καὶ σὴν ἀλτάνη τοῦ περιβολιοῦ λουλούδι καὶ τὸν ἥλιο χαιρομαι. Φίλησε με θεῖα, θειακούλα μου.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄλλοίμονο! Μιλᾶς σὰν τὰ τραγοῦδια κόρη μου...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Δὲ τὴ χαιρέσαι κουμπάρα;

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μιλᾶς σὰν τὰ τραγοῦδια. Μὰ τὰ κορίτσια μὲ τὴ φρόνηση παντρέβονται καὶ τὴν ταπεινοσύνη. Αὐτὸς εἶν' ὁ καὶμός μου. Παντρεμένη νὰ σὲ ἰδῶ, τὰ μάτια μου νὰ κλείσω.

ΜΑΡΙΑ — (Συγχομένη). Σοῦ τῶπα, θεῖα, χίλιες φορὲς. Μὴν τὸ παραξενέβεσαι. Τὰ στέφανά του ἄς τὰ φυλάξῃ ὁ πρᾶματευτὴς γιὰ τ' ἄλλα τὰ κορίτσια. Στεφάνια μὲ κισσοὺς καὶ μὲ τριαντάφυλλα μοῦ φέρνει ὁ κάθε Ἀπρίλης. Καὶ σὰ μαραθοῦν, σὰ μαραθοῦν καὶ πέσουν, πάλι ἢ Ἄνοιξι, πάλι ὁ νέος ὁ Ἀπρίλης μὲ στεφάνωσε.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Κρασιὸ δὲν ἦπιες. Καὶ τὰ λόγια σου σὰ μεθυσμένα. Δὲ συλλογέσαι τὰ γεράματα;

ΜΑΡΙΑ — (Συγχομένη πάντα). Αὐτοὶ πὺν θὰ τὰ φτάσουν ἄς τὰ συλλογίζονται. Ἡ Μαρία — σοῦ τῶπα καὶ μὴν παραξενέβεσαι — δὲ θὰ γνωρίσῃ τὰ γεράματα. Μπάρμπα-Θύμιος, κουμπάρα...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — (Σὰ νὰ ξυπνήῃ ἀπ' ὄνειρο). Μάτια μου.

ΜΑΡΙΑ — Κούνησέ με λιγάκι.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Θὰ σοῦ δώσω ἐγὼ μάτια μου, θὰ σοῦ δώσω μὲ νὰ σὲ κάνω πουλάκι, νὰ πετάξῃς.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — (Σηκώνεται ἀπάνω θυμωμένη). Ἐλα Μαρία, ἔλα νὰ πᾶμε. Νύχτωσε πιά. Ἐλα. Μὲ φούσκωσε, τὸ κατάλαβες; Ἐγὼ σοῦ

μιλάω κ' ἐσοῦ τὸ χαβᾶ σου. Γι' αὐτὸ εἶδαμε αὐτὰ πὺν εἶδαμε. Κι' ὁ θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ κ' ἀπὸ χειρότερα...

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — (Γνέφει χαριστικά γιὰ τὴ Μαρία) Κουμπάρα...

ΜΑΡΙΑ — (Σὰ μεθυσμένη, χωρὶς νὰ προσέξῃ σὴν θεῖα, πὺν σταυρόνει τὰ χέρια της καὶ κουνάει λυπητερὰ τὸ κεφάλι). Δώσε μου μὲ

Τρὰ - λὰ - λὰ - λὰ...

(χτυπάει τὰ χέρια της)

Νὰ πάω ψηλά,
Νὰ πάω ψηλά,
Ὡς τοῦ πλατάνου τὴν κορφή,
Νὰ κατεβάσω τὸ χουσοῦ πουλί,
Πὺν τραγοῦδεῖ κρυμμένο.
Κι' ἂν δὲν ἐρθῇ μαζί τὸν μένω.

(Ὁ Μ-Θύμιος τῆς δίνει δυνατὴ φόρα. Ἡ κούνια τινάζεται ψηλά, τὰ φορέματά της ἀνεμίζουν).

ΜΑΡΙΑ — Κι' ἂν δὲν ἐρθῇ μαζί τὸν μένω...

(Ἐνῶ κουνιέται ἢ Μαρία ἀκούονται ζωηρὲς ὀμιλίες ἀπ' τὸ δρόμο. Ὁ Μ-Θύμιος καὶ ἢ Θ. Βασιλικὴ προσέχουν νὰκούσουν).

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Τ' εἶναι; Τί τρέχει;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Δὲν ἀκούς; Γιὰ τὸ Θανάση μιλάνε...

ΜΙΑ ΦΩΝΗ — (Ἀπὸ μακριὰ) Νάτος ἀποκεῖ πῆγε. Πῆρε τὰ βουνά. Ποιὸς ξέρει τί μελετάει.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄκουσες!

ΜΙΑ ΦΩΝΗ (Ἀπὸ μακριὰ). Ἄς ὄψεται.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Δὲ βαστάω πιά. Θὰ χάσω τὰ μυαλά μου. (Προχωρεῖ θυμωμένη πρὸς τὴν κούνια. Ἀρπάζει τὸ σχοινὶ καὶ τὸ κρατάει) Ἐλα, ἔλα γλίγωρα. Πᾶμε στὸ σπίτι σοῦ λέω. Δὲν εἶμαστε πιά νὰ μᾶς βλέπῃ ὁ κόσμος.

(Ἡ Μαρία πηδαίει κάτω ἀπ' τὴν κούνια παρᾶφορη. Στέκεται παρᾶμερα).

ΜΑΡΙΑ — (Πρὸς τὴ θεῖα της). Τί σοῦφταιξα καὶ μοῦ μιλάς ἔτσι; Τί σοῦφταιξα;

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἐσοῦ τὸ ξέρεις.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — (Κυττάζοντας συμπαθητικά τὴ Μαρία). Ἄστηνε θεῖα. Ἄστηνε.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ὁλους θέλεις νὰ μᾶς φᾶς μὲ τὰ καμώματά σου. Ὅπως ἔφαγες τὸν ἀδερφό σου, πὺν σκοτώθηκε γιὰ τὸ χατήρι σου. Πᾶμε τώρα.

ΜΑΡΙΑ — (Παράφορη τραβιέται πίσω). Τὸν ἀδερφό μου. Τὶ τοῦφταιξα τοῦ ἀδερφοῦ μου; Πές μου τὶ τοῦφταιξα; Κοπέλλα δεκαπέντε χρόνων. Κ' ἦρθε ἀπὸ τὰ ξένα ξένος ὁ ἀδερφός. Νύχτα ἦτανε ποῦ ἦρθε στὸ σπίτι. Ἄγριος σὰ λιοντάρι. «Ποῦ εἶναι ἡ στρίγγλα ἡ ἀδερφή μου. Ποῦ τὴν ἔκρυψες;» Λέει τῆς γρηῃς τῆς μάννας. Αὐτὸ ἦτανε τὸ καλοσώρισμά του. Πές τὶ τοῦφταιξα; Κάρωσε ἡ δόλια ἡ μάννα. Στὸ κρεβάτι μου ἔτρεμε ἡ καρδιά μου σὰν τὸ φυλλοκάλυμο. Χύθηκεν ἀστραπὴ μέσα στὴν κάμαρη. Στὸ χέρι του τὸ λάζο. Πές τὶ τοῦφταιξα; (Σὲ λίγο). Ἐνα φιλὶ μονάχα ἦταν τὸ κρῖμα μου.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Δὲν ξέρω. Ὁ Κόσμος ξέρει ποῦ τοῦ σφύριξε στ' αὐτιά.

ΜΑΡΙΑ — Ὁ κόσμος. Καὶ τοῦ κόσμου πές τὶ τοῦφταιξα. (Συγκινημένη περισσότερο) «Στρίγγλα, μοῦ λέει, σήκω ἀπ' τὸ στρώμα σου. Τὸ αἷμα θὰ σοῦ πιῶ.» Πετάχτηκα γυμνὴ ἀπ' τὸ στρώμα. «Τὶ σοῦκανα Λευτέρη;» Τρέμανε τὰ δόντια μου. Δὲν ἔβλεπα μπροστά μου. Ἡ μάννα μου στὸ πάτωμα πεσμένη, λιγοθυμισμένη. Τοῦπεσε ὁ λάζος ἀπ' τὰ χέρια. Κι' ἄρχισε τὰ κλάματα. Τὴν χάσαμε. Ἐφυγε ἀπὸ τὸ σπίτι. Τὴν αὐγὴν - αὐγὴ τὸν φέραν σκοτωμένο. Αὐτὸς ποῦ τὴν κακία του τοῦ σφύριξε, τοῦ πήρε τὴ ζωὴ. Πές μου τὶ τοῦφταιξα;

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Τὸ ροιζικό σου τῶχει. Τὶ νὰ εἰπῶ;

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Πᾶμε σοῦ λέω. Ἄφισε τὰ λόγια. Πᾶμε στὸ σπίτι νὰ κρυφτοῦμε. Ἡλιος μὴ μᾶς δῆ κι' ἀνθρώπου μάτι.

ΜΑΡΙΑ — (Παράφορη) Πές μου τὶ τοῦφταιξα τοῦ κόσμου. Πές μου.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Πᾶμε νὰ κρυφτοῦμε σοῦ λέω.

ΜΑΡΙΑ — Ἐγὼ δὲν κρύβομαι. Ὅχι. Δὲν με χωράει τὸ σπίτι ἐμένα. Κάλιο πέρνω τὰ βουνά. Γυρίζω σὰν τὸ ἀγρίμι στὴς σπηλιές, σὰν τὸ θεριὸ στὸ λόγγο. Φύγε. Ἄσε με. Ἄσε με μοναχὴ μου.

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Ἐλα στὰ λογικά σου παιδί μου. Ἄστηνε, θειά, νὰ συνεφέρῃ. Ἄστηνε.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Ἄλλοίμονό σου. Τὸ κεφάλι ποῦ βαστᾷς, τὰ ὑστερνά σου συλλογιέμαι. Κάλιο νὰ σὲ σκοτώνε ὁ ἀδερφός σου. Πᾶμε στὸ σπίτι.

ΜΑΡΙΑ — (Πειτιέται ἀπάνω). Δὲν πάω σπίτι. Σπίτι δὲν με χωράει ἐμένα. (Φεύγει μὲ ὠραία ὁρμὴ πρὸς τοὺς κάμπους. Ἡ θειά τῆς κι' ὁ Μ-Θύμιος τρέχουν πίσω τῆς, μὰ ἐκείνη τοὺς ξεφεύγει καὶ χάνεται μέσα στὰ δέντρα).

Μ-ΘΥΜΙΟΣ — Μαρία, παιδί μου.

Θ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ — Μαρία!

(Καμνὰ ἀπόκριση)

ΑΥΛΑΙΑ

ΕΛΕΥΤΕΡΙΑ

— Δέκα χρόνια εἶμαι κλεισμένος
Στὸ πυκνότατο σκοτάδι,
Ποῦ κι' ἂν ἦμονν κολασμένος
Καὶ βροισκόμοννα στὸν ἄδη,
Θὰ μποροῦσα στὸ πλευρὸ
Μιὰν ἀχτίδα νὰ θωρῶ.

Ἐτσι ἐφώναζε ἕνας γέρος
Σκνυθροπὸς κι' ἀλυσωμένος
Καὶ σιμὰ σ' ἐκεῖνὸ τὸ μέρος
Ἐνας ἄντρας θυμωμένος
Μὲ δυὸ μάτια φλογερὰ
Εἰς τὸ γέροντ' ἀπαντᾷ.

— Τὴν πατρίδα σου ἂν προδώσης
Καὶ γενῆς κ' ἐσὺ δικός μου,
Τὴ ζωὴ σου θὰ γλυτώσης
Καὶ τὸ φῶς θὰ ἰδῆς τοῦ κόσμου.
Ἡ πατρίδα θὰ χαθῆ
Ἄπὸ σέν' ἂν προδοθῆ;

Τὲς ἀλύσεις του τινάζει
Καὶ στὰ λόγια ἐκεῖα βογγάει.
— Σκληρὸ τὴραννε—φωνάζει—
Οὔτε ἡ κόλασι ξερνάει
Ἄφ' τὰ σπλάχνα τὰ φριχτὰ
Ὅ,τι κλεῖς μέσ' στὴν καρδιά.

— Δὲ γυρεύω νὰ μοῦ λύσης
Τοῦτα τ' ἄτιμα δεσμὰ μου,
Δὲ ζητῶ νὰ μοῦ χαρίσης
Τὴ γλυκειὰ τὴ λευτεριά μου,
Παρὰ μόνο σοῦ ζητῶ
Λίγο φῶς κ' ἐγὼ νὰ ἰδῶ.

Ὁ μονάρχης τρέμει, ἀχνίζει,
Βράζει, ἀνάφτει ἀφ' τὴν ὀργή του,
Ὁ ὀφθαλμὸς του λαμπυρίζει,
Ξεγυμνώνει τὸ σπαθί του,
Ἐσὰ λιοντάρι εὐθὺς ὁρμᾷ
Μὰ γελῶντας σταματᾷ.

— Ἐσὲ, γέροντα,—φωνάζει—
Νὰ πεθάνῃς δὲ σοῦ πρόπει
Ἄφ' τὸ χέρι ποῦ τρομάζει
Ὅ,τι ὁ νοῦς τὸ μάτι βλέπει
Νὰ πεθάνῃς πρόπει ἐσὺ
Ἄφ' τὸ χέρι ἐνὸς ληστή.

Τὴ ζωὴ σου ἂν θὲς νὰ σώσης
Σὲ μιὰ μέρα δὲ θὰ ὑπάρχῃς
Ἄν ἀπάντησι δὲ δώσης.—
Ἐτσι ἐκφράζεται ὁ μονάρχης.
Σὲ μιὰ θύρα ἐκεῖ σιμὰ
Προχωρεῖ καὶ σταματᾷ,

Θρηγεῖ ὁ γέρος καὶ φωνάζει,
Τὶ νὰ κάμῃ δὲ γνωρίζει!
Καὶ τὸ σκότος τότε σκιαίζει
Μά, κι' ὁ χάρος τὸν φοβίζει
— Τ' ἀποφάσισες;—πιστὸς
Σ' ἐσὲ θάμαι διὰ παντός —

Μὲ τὸ ξίφος του χτυπάει
Τρεῖς φορὲς κ' ἡ θύρα ἀνοίγει
Λίγο φῶς μέσα περνάει
Καὶ δυὸ φύλακες ξανοίγει,
Σ' ἕνα νεῦμά του μεμιὰ
Τοῦ συντριβὸν τὰ δεσμὰ.

Τὸν ἀρπάζουν ἀφ' τὸ χέρι
Καὶ τὴ θύρα διαπλατόνουν,
Νὰ βαδίση δὲ ἠξέρει
Καὶ διαμιᾷς τὸν περιζώνουν
Νὰ μιλήση δὲ μπορεῖ
Κι' ὡς νεκρὸς πέφτει στὴ γῆ.

Ὁ μονάρχης τὸν κνιτᾷζει
Καὶ τὰ χέρια του τοῦ πιάνει,
Εἰς τοὺς φύλακας φωνάζει
— Θὲ νὰ ζήση ἢ θὰ πεθάνῃ;
— Δὲν πεθαίνει εἶν' ζωντανὸς
Μὰ τὸν τυφλωσε τὸ φῶς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΟΥΤΟΣ ΕΚΕΙΝΟΣ

*Ἄγνωστος — ξένος μὲς στήν Ἀντιόχεια — Ἐδεσσηνὸς
γράφει πολλά. Καὶ τέλος πάντων, νὰ, ὁ λίγος
ὁ τελευταῖος ἔγινε. Μὲ αὐτὸν ὀγδόντα τρία*

*ποιήματα ἐν ὄλω. Μὰ τὸν ποιητὴ
κούρασε τόσο γράψιμο, τόση στιχοποιΐα,
καὶ τόση ἔντασις σ' ἑλληνικὴ φρασιολογία,
καὶ τώρα τὸν βαραίνει πιά τὸ κάθε τί.—*

*Μιά σκέψις ὅμως παρενθὺς ἀπὸ τὴν ἀδυσμιά
τὸν βγάζει — τὸ ἐξαίσιον Οὗτος Ἐκεῖνος
ποῦ ἄλλοτε στὸν ὕπνο των ἄκουσε ὁ Δουκιανός.*

K. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ

Ὅταν ἦμουν μικρὸς, εἶχα τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶμαι πολὺ μεγάλος ἄνθρωπος. Καὶ ἀφ' οὗ ἐμεγάλωσα ὅμως, ἡ πεποίθησις αὐτὴ ὄχι μόνον δὲν ὀλιγόστευσε, ἀλλὰ καὶ ἐπλήθυνε—δόξα σοι ὁ Θεός!—καὶ μάλιστα μοῦ ἐρριζώθηκε τόσο πολὺ εἰς τὸ μυαλό, ὥστε νάνησυχῶ πλέον μήπως μοῦ καταντήσῃ εἰς τὸ τέλος καὶ ἐπικίνδυνη μονομανία. Καὶ δὲν ἀνησυχῶ τόσον, ἐννοεῖται, διὰ τὴν πολύτιμην ὑπαρξίν μου, ὅσο διὰ τὴν ἀνεπαρόρθωτην ἠθικὴν ζημίαν ποῦ θὰ ὑποστῇ τὸ ταλαίπωρον ἀνθρώπινο γένος μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων, ἂν πάθῃ τίποτε ἢ μεγαλοφυΐα μου. Διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν μετριοφροσύνην μου ἐλπίζω νὰ μὴν ἀπορήσῃ κανένας συμπατριώτης μου, ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἀμαθέστερος δὲ ἀναγνώστης μου, φθάνει νὰ ἦναι γνήσιος Ἕλλην, θὰ ἔχῃ βέβαια καὶ αὐτὸς πεποίθησιν, μεγαλύτερην ἴσως καὶ τῆς ἰδικῆς μου, ὅτι εἶναι γεννημένος διὰ νὰ καταπλήξῃ μὲ τὰ ἀθλά του τὴν ἀνθρωπότητα, ἀνάθεμα ὅμως τὰς περιστάσεις καὶ τὸν φθόνον τῆς Εὐρώπης

—κάτω ἢ Ἀγγλία! κάτω ἢ Ρωσσία!—ποῦ μᾶς ἔχουν δεμένα τὰ χέρια καὶ δὲν μᾶς ἀφίνουν ν' ἀποδείξουμε ὅτι ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα εἶναι γεμάτη ἀπὸ Περικλεῖς καὶ μεγάλους Ἀλεξάνδρους—δὲν προσθέτω καὶ ἀπὸ Ὀμήρους καὶ Πλάτωνα, διότι εἶναι πασίγνωστον ὅτι τέτοιους δὲ ἔχουμε ὅσους θέλετε! Ὑστερ' ἀπ' αὐτὰ λοιπὸν θεωρῶ πολὺ ἀναγκαῖον νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα μου ἔχει δυστυχῶς καὶ τὲς παραξενιές της, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πολὺ μ' εὐχαριστεῖ, διότι μὲ πείθει πέρα καὶ πέρα ὅτι συγγενεύω μὲ τὰ ἐξοχώτερα πνεύματα τῆς γῆς. Ἡ πρώτη καὶ μεγαλύτερη ἰδιοτροπία της εἶναι νὰ μὴ θέλῃ τόσο νὰ καταπλήτῃ τὴν ἀνθρωπότητα μὲ ἔργα ὅσο μὲ λόγια. Τὸ τί δὲν της κάνω διὰ νὰ τὴν καταπείσω νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ συγγράψω φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ λυρικά ποιήματα καὶ τραγωδίας—ποτὲ κωμῳδίας!—ποῦ νὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ ὠχριάσῃ ἡ δόξα τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη ἔμπρὸς μου! Αὐτὴ, τίπο-

τε! Δὲν θέλει, δὲν καταδέχεται ἡ εὐλογημένη νὰ δείξῃ, ἔστω καὶ μὲ τιποτένια ἔργα, τὴν ὑπέροχην δυνάμιν της. Ἡ ἐπιμονὴ της αὐτὴ συχνὰ—πυκνὰ μοῦ γεννᾷ χιλίων εἰδῶν ὑποψίας: Μήπως εἶναι ἄρρωστη; μήπως ὑποφέρει ἀπὸ κανένα πνευματικὸν κατάρρουν;—ἀσθένειαν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων πολὺ συχνότερην καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸν συνάχι—μήπως πάσχει ἀπὸ μαρασμὸν φαντασίας, ἀπὸ μελαγχολίαν, ἀπὸ ὑποχονδρίαν, ἀπὸ λύσσαν ἐπὶ πέλους, μόνον καὶ μόνον, τὸ ξαναλέγω, διότι παραγνωρίζεται ἡ ἀξία της, μολοντί τὴν κρατεῖ ἕως τώρα μυστικὴν καὶ ἀπόκρυφην, ἂν καὶ ἔχῃ τὴν ἀπαίτησιν νὰ τὴν καταλάβουν μόνον οἱ ἄνθρωποι μεταμορφωμένοι ὅλοι διὰ μιᾶς—πρᾶγμα ἄλλως ποῦ συμβαίνει πολλὰς φορὰς—εἰς προφήτας μετὰ Χριστὸν; Ἡ τρομερὴ αὐτὴ ὑποψία μου, ἂν καὶ ὀλεθρία διὰ τὴν ψυχικὴν μου γαλήνην, εἶχε καὶ ἔχει καὶ τὰ καλὰ της, διότι συχνὰ μ' ἐξαναγκάζει νὰ ὑποβάλλω εἰς αὐστηρὴν δίαιταν τὸ σῶμά μου διὰ νὰ μὴν ἐξασθενίσῃ τὸ ὑπέροχον πνεῦμά μου. Οὕτω λόγου χάριν ἐπειδὴ συλλογίζομαι ὅτι τόσο μεγάλο μυαλὸ ποῦ ἔχω δὲν ἠμπορεῖ μὲ τὸν καιρὸν καὶ μὲ τὰ γεράματα παρὰ νὰ δυναμώῃ περισσότερο κ' ἐπειδὴ βέβαια θὰ φθάσῃ καὶ στιγμή ποῦ θὰ ἦναι σχεδὸν ἀδύνατον πλέον νὰ φέρῃ τέτοιο πνευματικὸν βάρος τὸ ἀσθενές μου σαρκίον, ἐθεώρησα σωτήριον ἀπὸ νεαρᾶς ἀκόμῃ ἡλικίας νὰ ἐξασκῶ τὸ σῶμά μου εἰς τὴν πολυσαρκίαν, καὶ κοιμῶμαι λοιπὸν, χρόνια τώρα, τοῦλάχιστον δώδεκα ὥρας τὴν ἡμέραν καὶ, σᾶς βεβαιῶ, εὐρίσκω μεγάλην ὠφέλειαν, διότι τὰ τρομερὰ ὄνειρα ποῦ κάθε μέρα πλάττει ἡ φαντασία μου τὰ βλέπω ἐπὶ τέλους πραγματοποιούμενα εἰς τὸν ὕπνον μου καὶ συχνότερα μάλιστα τώρα μὲ τὸ πολὺ κοιμῆσι. Ἄλλὰ, δοῦλος πιστὸς τῆς δύστροπης, τῆς Ρωμείκης μεγαλοφυΐας μου, δὲν ἀναπαύω, ὄχι, τὴν συνείδησίν μου μονάχα μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτὴν νεοελληνικὴν γυμναστικὴν τοῦ ὕπνου. Ἐπιζητῶ πάντοτε καὶ κάθε ἄλλο μέσο τελειότερον διὰ νὰ διατηρῶ ἄσβεστο τὸ πῦρ τῆς μεγαλοφυΐας μου. Κ' ἐπειδὴ τὰ χλοερῶτάτα λειβάδια, οἱ ἀνθόσπαρτοι κηποι, τὰ χαριτωμένα βουνά καὶ τὰ φλύαρα ρυάκια τῆς πεντάμορφης πατρίδας μας ἐγέρασαν πλέον καὶ αὐτὰ καὶ εἶναι ἐντελῶς ἀνίσχυρα, τὰ ἔρημα, νὰ ἐμπνεύουν τοὺς νεωτέρους Πινδάρους τοῦ τόπου μας—τοὺς φθάνει,

ἀδελφέ, ἡ δόξα ὅτι ἐνέπνευσαν τοὺς παλαιούς!—ἐπιζητῶ κ' ἐγὼ εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ βαθὺ σκοτάδι φῶς καὶ ζωὴν διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν μου. Καὶ ὅπως οἱ κουκουβάγιες καὶ οἱ νυχτοκόρακες γυρίζουν καταπεινασμένοι τὰ βράδια εἰς τὰ χωράφια, ἐγὼ, πρωτοτυπότερος ἀκόμῃ, γυρίζω τὰ μεσάνυχτα εἰς τὰ κοιμητήρια καὶ ζητῶ μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης νὰ ζωντανεύσω τέλος πάντων τὴν ὑπέροχην φαντασίαν μου. Καὶ εὐτυχῶς καμμιά φορὰ τὸ κατορθώνω, χάρις πάλιν εἰς τὴν ὑπερβολικὴν νευροπάθειάν μου—ἀσθένειαν καὶ ταύτην συμπαθεστάτην τῆς πατρίδας μας. Ὅταν λοιπὸν ἐπισκέπτομαι μεσάνυχτα τὰ κοιμητήρια, πρῶτα πρῶτα μὲ καταλαμβάνει τὸ ἱερὸν ῥίγος τῆς δειλίας, καὶ βλέπω σκελετοὺς ἄλλους νὰ χοροπηδοῦν ἔξω ἀπὸ τὰ μνήματά των, ἄλλους νὰ παίζουν βιολὶ μὲ τοὺς σταυροὺς γιὰ δοξάρι των, ἄλλους νάνεββαίνουν σὰν φρεῖδια καὶ σαμαμύθια εἰς τὰ κυπαρίσσια καὶ τὲς ἰτιές τῆς ἐρημῆς κατοικίας των, ἄλλους νὰ παλαίουν καὶ ὁ νικητὴς νὰ ξεριζώνῃ τὸ καύκαλο τοῦ νικημένου, νὰ τὸ γεμίξῃ μὲ τὸ λαδόνερο τοῦ κανδηλιοῦ τοῦ τάφου του καὶ νὰ πίνῃ εἰς δόξαν τοῦ θριάμβου του καὶ εἰς ὑγίαν τῶν κεκοιμημένων, καὶ ἄλλους νὰ τραγουδοῦν γλυκὰ τραγούδια τῆς ἀγάπης καὶ νὰ κάνουν ζαχαρένια μάτια εἰς κανένα σκελετὸ εὐμορφῆς παρθένας ἢ καὶ νὰ φιλοῦνται σὰν ζευγάρια ἐρωτευμένων τρυγόνων, καὶ νὰ τρίβουν ἀπὸ τὰ θερμὰ ἀγκαλιάσματα τὰ κόκκαλά των, καὶ νὰ ὀρκίζονται, κατακίτρινοι ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, αἰώνιον ἔρωτα καὶ πίστιν καὶ μέσα ἀκόμῃ εἰς τὰ θεοσκότεινα παλάτια τοῦ Θανάτου... Καὶ τότε ἡ φαντασία μου, ἔμπρὸς εἰς τέτοιο καταπληκτικὸ πανηγύρι τῶν νεκρῶν, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ πέρνει δρόμο, καὶ σωριάζονται λοιπὸν εἰς τὸ πνεῦμά μου εἰκόνες ἀφάνταστης πρωτοτυπίας, τὰς ὁποίας ἔπειτα, ὅταν ἡμερώσουν τὰ νεῦρά μου, προσπαθῶ μὲ τὴν μεγαλύτερην προσοχὴν νὰ συγκολληθῶ σὰν πολύτιμα μαῦρα μαργαριτάρια καὶ νὰ τὰ παρουσιάσω καλοπελεκημένας εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου ὡς ἔργο κλασικώτατον ποῦ ἔχουν καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν νὰ θαυμάζωσιν καὶ νὰ λατρεύουσιν, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι βέβαια πολὺ κοινοὶ καὶ ἄξεστοι ἄνθρωποι. Καὶ φαίνεται δυστυχῶς ὅτι τέτοιο πρᾶγμα συμβαίνει πολὺ συχνὰ καὶ ὅτι, ἂν ἐξαι-

ρέσετε ἐμὲ πρῶτα καὶ καμμίαν ἄλλην χιλιάδα—
καὶ βάλτε!— νεωτέρων Ἑλλήνων λογογράφων
καὶ ποιητῶν—ζωντανῶν ἀκόμη, νὰ ἐννοούμεθα!
—τὰ ἄλλα δέκα ἑκατομμύρια τῶν ἀναγνωστῶν
μας—βγάλτε καὶ πέντ' ἕξι μηδενικά!—ὄχι μόνον
δὲν διαβάζουν τὰ ἔργα μας, ἀλλὰ καὶ ἔχουν τὴν
ἀναίδειαν, οἱ ἄθλιοι, νὰ φωνάζουν ὅτι ὅσα γρά-
φουμε δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ φῶς
τῆς ἀληθείας καὶ μὲ τὴν μαγικὴν ἀπλότητα καὶ
ἀφέλειαν τῆς ἑλληνικῆς φύσεως. Ἀδιάφορον
ὄμοι! Ἐμεῖς θάκοιλουθῶμε τὸν δρόμον μας, καὶ
ἂς λέγουν ὅτι θέλουν οἱ βάρβαροι ἀναγνώσται
μας! Σάν δὲν μᾶς καταλαβαίνουν, ἂς μὴ μᾶς
διαβάζουν! Διαβαζόμεθα, ἀδελφε, μόνονι μας οἱ
νεώτεροι λόγιοι Ἑλληνες καὶ, ὅπως ἔχουμε τέ-
λεια ἀνεπτυγμένο τὸ «Γνώθι σαυτὸν», ὁ καθένας
μας γίνεται καὶ κριτικὸς τῶν συγγραμμάτων
του αὐστηρότατος, τὰ εὐρίσκει ἐπὶ τέλος μὲ τὸ
παραπάνω πρωτότυπα—πρᾶγμα ἄλλως ἀληθέ-
στατο—συγγαίρει προθύμως, ἀλλὰ ὡς ξένος καὶ
ἀμερόληπτος πάντα ἀναγνώστης, τὸν συγγρα-
φέα ἐναντὸν του, ὑπολογίζει τερψίθυμα τί παγ-
κόσμιος λόγος θὰ γίνετα διὰ τὰ φιλολογικὰ
ἔργα του μετὰ δύο-τρεις χιλιάδες χρόνια—ὅταν
πιὰ οἱ ἄνθρωποι θὰ ἔχουν χάσῃ, ὑποθέτω, καὶ
τὸν ἀνθρωπισμὸν τῶν—καὶ ἐλεινολογεῖ τὴν
ἀμάθειαν τῆς παρουσίας γενεᾶς, καταπικραμέ-
νος ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος διότι—μέγας εἶσαι Κύ-
ριε!—ζωντανὸς τώρα εἶναι ὀλιγώτερο γνωστὸς
καὶ ἀπὸ τοὺς κοινούς πεθαμένους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
τὸ ἄλλο παρηγορούμενος ἀδιάκοπα, διότι—τί
νὰ σοῦ κάμη;—ἐγεννήθηκα διὰ μεγάλα ἔργα
εἰς ἐποχὴν μεγάλων λόγων, ὅτι ὄμως εἰς τὸ
μέλλον—εἶναι καὶ νὰ γίνετα λόγος;—ἢ
ἀχάριστη πατρίδα θὰ τοῦ σηκώσῃ πολλοὺς ἀν-
δριάντας. Ἐγὼ τοῦλάχιστον λογαριάζω ὅτι ἕως
τώρα θὰ ἔχω ἐξασφαλίσῃ καμμιά πενηνταριά
τέτοιους, ἐλπίζω ὄμως ὅτι καὶ μὲ τὸ παρὸν διή-
γημα θὰ μοῦ ἀυξηθῇ ὁ ἀριθμὸς κατὰ ἓνα ἀκό-
μη, τὸ ὀλιγώτερο. Διὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦτον μάλ-
ιστα θὰ ἐκολακεύετο πολὺ ἢ σιὰ μου, ἂν μοῦ
τὸν ἀνεγείρουν οἱ παππάδες—μὴν ἀνησυχῆς!
καὶ ὁ λόγος σου σὰρξ γενήσεται!—τῆς πατρίδας
μου διὰ κοινού ἐράνου ἀπὸ τὰ τρισάγια πού θὰ
διαβάζουν εἰς τοὺς τάφους τῶν κεκοιμημένων,
καὶ θὰ ἐπιθυμοῦσα πολὺ νὰ μοῦ τὸν ἀνεγεί-
ρουν εἰς τὸ μνημῆ μου ἐπάνω ὡς μνημόσυ-

νον τοῦ μακαρίτου συναδέλφου τῶν παππᾶ-
σταύρου, εἰς τὸν ὁποῖον χρεωστῶ καὶ τὸ παρὸν
διήγημα: «Ἡ Καρδιά της».

* * *
«Ἡ Καρδιά της» ἐγράφηκε εἰς τὸ μνημῆ
της ἐπάνω, κ' ἐγράφηκε μὲ αἶμα πολλῶν καρ-
διῶν μαζί καὶ κατὰ πολὺ περιέργον τρόπον.
Σᾶς ἔχω ἐξιστορήσῃ δηλαδὴ παραπάνω ὅτι εἶμαι
τακτικὸς μεταμεσονύκτιος ἐπισκέπτης τῶν νεκρο-
ταφείων, καὶ διασκεδάζω μὲ τὴν ζωὴν τῶν
πεθαμένων ὅπως τόσοι ἄλλοι γλεντοῦν μὲ τὸ
θέατρο τῶν ζωντανῶν. Μοῦ ἔτυχε λοιπὸν ἓνα
θερινὸ βράδην μὲ φεγγάρι ὀλοστρογγυλο καὶ
κατακίτρινο πού ἀρμένιζε ἐπάνω εἰς μενεξεδέ-
νιον οὐρανὸ νὰ περιδιαβάζω εἰς κάποιο κοι-
μητηρι τῆς Κερκύρας κάτω ἀπὸ μελαγχολικὰς
δενδροστοιχίας κυπαρισσιῶν καὶ ἰτιῶν πού τὰς
ἐφώτιζαν θαμπὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰν πυγολαμπί-
δες λάμπεις ὠχρόταται κανδηλιῶν κρεμασμέ-
νων εἰς τάφους νεοσκάπτους καὶ δροσεροὺς ἀκό-
μη ἀπὸ τὰ θερινὰ δάκρυα τῶν συγγενῶν καὶ
φίλων τοῦ κεκοιμημένου καὶ μοσχομυρωδάτους
ἀπὸ τὰ νωπὰ τριαντάφυλλα καὶ γαρούφαλλα
πού ἐσκέπαζαν σὰν λουλουδιασμένο σεντόνι τὸ
σαπημένο κορμί... Καὶ τὰ πελώρια ἰσκιώματα
τῶν κυπαρισσιῶν καὶ οἱ χαμηλοὶ ἰσκιῶν τῶν
ἰτιῶν καὶ τῶν σταυρῶν καὶ τῶν μνημάτων
περιπλεκόμενοι ἀποτελοῦσαν συμπλέγματα ἀπὸ
ἀλλόκοτα μαῦρα σχήματα καὶ ὅπως αἱ ἀκί-
νες τοῦ φεγγαριοῦ ἔπεφταν ὠχρόταται ἐδῶ κ'
ἐκεῖ κατ' ἐπάνω τῶν ἐμεταμορφώνοντο ἐξακο-
λουθητικὰ ἀπὸ τὴν φαντασίαν μου εἰς ἀσπρι-
δερὰ φαντάσματα ἀπὸ μυθολογικὰ ἔρπετα καὶ
ὄρνεα καὶ ἀπὸ φτερωτὰ δαιμόνια «πού τὰ ξερονᾶ
ὁ Ἄδης» τὰ μεσάνυχτα. Γαλήνη ἐβασίλευε παν-
τοῦ ἀφάνταστη, καὶ μονάχα οἱ βηματισμοὶ μου
καὶ κάπου-κάπου καὶ κανένας ἀναστεναγμὸς
μου ἐτάραζαν τὴν νεκρὴν ἁρμονίαν εἰς τὸ πέν-
θιμο ἐκεῖνο περιβόλι τοῦ θανάτου. Κάποτε-κά-
ποτε νυκτερίδες καὶ τρηδόνια ἐτερέτιζαν χαρ-
μόσυνα καὶ ἢ κουκουβάγια ἔκραζε μὲ κανονι-
κὴν ἀκρίβειαν ὡς νὰ ὑμολογοῦσε τὸ σκοτάδι
πού τῆς ἐφώτιζε σὰν ἥλιος τῆς ἡμέρας τὰ μάτια
τῆς πῶν μάχονται τὸ φῶς. Καὶ τὰ κραξίματα
τῆς κουκουβάγιας καὶ τὰ τερετίσματα τῶν νυ-
κτερίδων καὶ τῶν τρηδονιῶν τόσον ἐταίριαζαν
μὲ τὴν ἀφάνταστην ἐκείνην γαλήνην τοῦ κοι-

μητηρίου πού ἐθαροῦσε πὼς τὰ ξεφωνήματά
τῶν ἦσαν τῆς νεκρῆς του ἁρμονίας ὁ ρυθ-
μὸς, τὸν ὁποῖον πότε-πότε ἐτάραζαν εὐχάριστα
τὰ φτερουγίσματά των ἀπὸ κυπαρίσσια εἰς ἰτιᾶς
καὶ εἰς μνήματα... Κ' ἐγὼ ἐπεριδιαβάζα τακτικὰ
μέσα εἰς τὰ παλάτια αὐτὰ τῶν κεκοιμημένων
χωρὶς κανένα τρόπον σὰν κολασμένος πού συ-
νήθισε πιά εἰς τὰ μαρτύρια τοῦ Ἄδου καὶ δὲν
τοῦ φαίνονται δὲ καὶ χειρότερα ἀπὸ τὰ βάσανα
τῆς ζωῆς... Καὶ ὅπως ἐγνώριζα ἀπ' ἔξω ἀκό-
μη καὶ πόσων λογίων δένδρα καὶ νεκρολου-
δα στολίζον τὴν πολιτείαν ἐκείνην τοῦ Χά-
ρου, ἀκόμη καὶ τὸνομα τοῦ καθενὸς ἰδιοκτήτου,
ἐπεροῦσα τὲς περισσότερες φορὲς ἀδιάφορος
ἀπὸ τὰ μνήματα κ' ἐχάιδενα μονάχα κάποτε-
κάποτε κανένα κλωνάρι ἰτιᾶς πού ἔσκυφε
εἰς τὸ διάβα μου νὰ μοῦ φιλήσῃ καλότροπο
τὸ μέτωπο ἢ ἔχτυποῦσα τὸ χέρι μου ἐπάνω εἰς
καταλευκὴν πλάκα ἐνδόξου νεκροῦ σὰν νὰ ἤθε-
λα νὰ τυφλώσω τὰ περασμένα μεγαλεῖά του,
ἢ ἔκοφτα κανένα λουλουδάκι καὶ τὸ ἐφοροῦσα
εἰς τὴν κομβιοδόχην μου διὰ νὰ φαίνομαι πε-
ρισσότερο κοιμηψόμενος... Ἐσταματοῦσα μο-
νάχα λιγάκι, ὅταν ἐξέκρινε κανένα νεύσακτον
τάφρον, ἐξαπλωνόμουνα μακάρια εἰς τὸ δροσερὸ
τοῦ χῶμα, ἀκκουμποῦσα τὸ κεφάλι μου εἰς τὸν
μελαγχολικὸν σταυρὸν του, ἐξείδρωνα, ἐχόρταινα
ἀπὸ μυρωδιὰς ῥόδων καὶ κρίνων καὶ μενεξέδων,
ἐδιάβάζα ἔπειτα περιέργα, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ
φτωχοῦ κανδηλιοῦ του, τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέ-
ρας τοῦ νέου κεκοιμημένου, καὶ χαρούμενος ἔπει-
τα ἐξακολουθοῦσα νὰ περιδιαβάζω...

Κ' ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ θαυμάσιο θερινὸ βράδην
τὸ ἴδιο ἔκανα, γεμάτος ὄμως ἀπὸ ἐξαίρετικὴν
συγκίνησιν καὶ νευροζόνην, ἴσως ἐπειδὴ εἶχα νὰ
ἐπισκεφθῶ τρεῖς ὄλους μῆνας τοὺς κεκοιμημένους
μου, ὄχι ἀπὸ ἀμέλειαν, — Θεὸς φυλάξοι!— ἀλλὰ
διότι εἶχα ἀρρωστήσει ἀπὸ μίαν πολὺν παράξενην
ἀσθένειαν πού μ' ἐκρατοῦσε, ὑγιέστατον, εἰς τὸ
κρεβάτι σὰν νὰ ἤμουν τοῦ θανάτου. Φθισικὸς
δὲν ἤμουν, ὑποχονδριακὸς οὔτε, οὔτε τρελλὸς,
οὔτε δαιμονισμένος, καλέ! Καὶ ὄμως οἱ γιατροὶ
ἐβεβαίωναν ὅτι ἔχω ἀπ' αὐτὰ λίγο ἀπ' ὅλα!.
Τὸ παραδέχομαι κ' ἐγὼ—ἀλλὰ δὲν εἶχα τίποτε!
Καὶ ὄμως δὲν ἤμποροῦσα νὰ βγῶ ἀπὸ τὸ δω-
μάτιό μου, ὄχι διότι μοῦ τὸ ἐσύστησαν οἱ για-
τροὶ, ἀλλὰ ἴσα-ἴσα ἐπειδὴ ἐπέμεναν καλὰ καὶ

σώνει ὄλο ἔξω νὰ βγαίνω νὰ πέρνω καθαρὸν
ἀέρα, ὄχι ὄμως καὶ νὰ πηγαίνω εἰς τὰ κοιμη-
τήρια. Κ' ἐδῶ ἦτον ἢ ἀσυμβίβαστη διαφορὰ
μας. Οἱ καλοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ἐφοβοῦντο—καὶ
τοὺς δικαίων πολὺ— νὰ μὴ μοῦ καταστήσῃ,
φαίνεται, μονομανία αὐτὴ ἢ ἀδιάκοπη ἐπίσκεψις
τῶν νεκροταφείων. «Φτάνει, ἔλεγαν οἱ φθονε-
ροὶ, ὅτι ἔχω τὴ βλακεία νὰ θαρρῶ πὼς εἶμαι με-
γαλοφυῆς· νὰ μοῦ κολλήσῃ κ' ἡ ἰδέα ὅτι μόνον
εἰς τὰς νεκροπόλεις πρέπει νὰ ζῶ, ἔ! τότε τέ-
λειωσε πιά—θάνακασθοῦν νὰ μὲ κλείσουν σὲ
κανένα φρενοκομεῖο!»! Πὼς ὄμως τόσον καιρὸν
οἱ γιατροὶ πού ἐγνώριζαν τὰς συνηθείας μου
δὲν μ' ἐμπόδιζαν, ἀλλὰ τώρα στὰ γεράματα
ἄνοιξαν τὰ μάτια τους; Τώρα μοῦ εἶναι ἐντελῶς
ἀδύνατο—κι ἂς μ' ἀφήσουν ἡσυχῶ! Ἀλλὰ πού νὰ
μ' ἀφήσουν αὐτοὶ! Συνεννοημένοι μὲ τοὺς συγ-
γενεῖς μου καὶ μὲ μερικὸς καλοὺς φίλους μου,
ἔβαζαν ἀνθρώπους νὰ μὲ παρακολουθοῦν εἰς
τὰς μεσονυκτίους ἐξδρομάς μου. Ἐγὼ ὄμως
τέτοιους περιορισμοὺς δὲν ἐδέχθηκα ποτὲ εἰς
τὴν ζωὴν μου, κ' ἐπροτιμοῦσα νὰ σκάσω κα-
λύτερα παρὰ νὰ περιδιαβάζω μετὰ τῶν νε-
κρῶν μὲ ζωντανούς συντρόφους. Μοῦ ἐφαίνετο
ἀντικαλιτεχνικὸ, ἀντικοινωνικὸ, ἀφύσικο, ὅτι
θέλετε, καὶ μ' ἐπέριεζε τρομερά. Ἐπροτιμοῦσα
λοιπὸν νὰ μένω κατάλειπτος σπιτί μου, καὶ τὴν
ἡμέραν ἐφρόντιζα νὰ μὴν εἰσέρχεται οὔτε σιὰ
φωτὸς εἰς τὸ δωμάτιό μου. Ἐτρωγα— σχεδὸν
τίποτε· ἔπινα— πάρα πολὺ μάλιστα, ἂν καὶ
νὰ μὴ πίνω διόλου εἶχα περισσότερην ἐπιθυ-
μίαν παρὰ νὰ μὴ τρώγω. Ὅλην τὴν ἡμέραν
ἐπεροῦσα γδυμένος εἰς τὸ κρεβάτι, χωρὶς νὰ
κατορθῶν νὰ κλείσω τὰ μάτια μου πού ἔμε-
ναν ἐξακολουθητικὰ σχεδὸν ἀκίνητα καὶ καρφω-
μένα κατὰ τοὺς τοίχους. Τὸ βράδην ὄμως τα-
κτικὰ ἀναβα ἓνα λυχνάρακι—πόσον ὠμοιάζε μὲ
τὰ κανδήλια τῶν τάφων μου!— ἐνδυνάμου
ἀμεμπτα, ἐκαλλοπιζόμου, ἐμοσχομυριζόμουνα,
καὶ ὄλο ἐβημάτιζα κ' ἐμονολογοῦσα χωρὶς
ποτὲ νὰ ἐνθυμοῦμαι ἔπειτα τί ἔλεγα. Τέλος
ἤμουν ἀμίλητος, καὶ μεγάλη μου ἐπιθυμία ἦτο
νὰ συνεννοῦμαι μόνον μὲ νοήματα διὰ τὰ
ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Ὑστερ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ θὰ
δικαιώσετε βεβαία τοὺς γιατροὺς πού ἐβεβαίω-
ναν ὅτι ἔχω ὅλας τὰς ἀσθενείας τοῦ κόσμου.
Καὶ ὄμως σᾶς ὀρκίζομαι, δὲν εἶχα—μοῦ ἐφαί-

νετο τοῦλάχιστον — τίποτε, ἀπολύτως τίποτε! Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον λοιπὸν ἐπέρασαν τρεῖς μῆνες χωρὶς νάλλάξῃ διόλου οὔτε τῶν γιατρῶν ἢ πεποιθήσις, οὔτε ἡ ἰδική μου. Κ' ἐπειδὴ μὲ τὸν συναγωνισμὸν αὐτὸν τῶν ἰδεῶν μας κανένα ἀποτέλεσμα δὲν ἔβγαине, κ' ἐγὼ κατὰ μὲν τὴν πεποιθήσιν μου ὄλο ἐπήγαινα ἀπὸ τὸ καλὸ εἰς τὸ καλύτερο, κατὰ δὲ τὴν ἰδικήν των ὄλο εἰς τὸ χειρότερο, αὐτοὶ οἱ φιλόανθρωποι ἐπιστήμονες ἐγκαταλείψαντες, φαίνεται, τὴν ἑτεροπαθῆ μέθοδον ἀπεφάσισαν νάκολουθήσουν τὴν ὁμοιοπαθητικὴν θεραπείαν, κ' ἐσκέφθησαν λοιπὸν νὰ μὲ βεβαιώσουν ἐπὶ λόγῳ τιμῆς, ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ὄλους μῆνας οἱ τύραννοι, ὅτι δὲν ἔχω ἀπολύτως τίποτε, ὅτι ἔχω ὅλα τὰ δίκαια τοῦ κόσμου νάποφεύγω τὸ φῶς καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ «ἄς ξαναρχίσω—δὲν πειράζει! θὰ μ' ὠφελήσῃ, εἶναι βεβαίωτατοι!—τὰς νυκτερινὰς μου ἐπισκέψεις εἰς τὰ πολυαγαπημένα νεκροταφεῖά μου!» «Ἡ ἀσθένειά σου—πάλαι ἀσθένει!—μου εἶπαν τέλος καθαρὰ καθαρὰ, εἶναι ἀκίνδυνη! Ἀπὸ τί πάσχεις; Τὸ πολὺ πολὺ ἀπὸ νεκροφιλίαν! Πάλαι καλύτερα ἀπὸ μᾶς τοὺς κοινὸς ἀνθρώπους—μου ἔλεγον εἰρωνικὰ βέβαια οἱ ἔκτακτοι αὐτοὶ ἐπιστήμονες—ποὺ εἶμασθε πέρα καὶ πέρα ὄλοι μας φιλόζῳφοι!» Ὑστερα λοιπὸν ἀπὸ τρεῖς μῆνας περιορισμὸν καὶ ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον εἰς τὸ δωμάτιό μου, δὲν ἦτον ἐξαίρεσις, θαρρῶ, ἐὰν ἐκεῖνο τὸ θερινὸ βράδυ μὲ τὸ κατακίτρινον φεγγάρι ποὺ ἀρμένιζεν ἐπάνω εἰς μενεξεδένιον οὐρανὸν ἤμιον γεμάτος ἀπὸ ἐξαιρετικὴν συγκίνησιν καὶ νευρικότητα. Εἶχα τόσους καινούριους τάφους νὰ ἐπισκεφθῶ, εἶχα νὰ πῶ εἰς τόσους νεκροὺς τό: «Καλῶς ὀρίσατε!» ὥστε ἀποροῦσα κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος πῶς θὰ τὰ κατάφερα νὰ ἐκτελέσω πιστὰ εἰς ἓνα βράδυ ὄλους τοὺς ὄρους τῆς ἐθιμοτυπίας τῶν κεκοιμημένων διὰ νὰ μὴν ἔχη κανεὶς τῶν παρὰ πονα μαζί μου, ὅταν κ' ἐγὼ θὰ κοίτωμαι μιὰ μέρα—ἄχ! γιατί νάργῃ τόσο;—πλάι πλάι τῶν. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἀπὸ τὴν ἀνησυχίαν μου αὐτὴν ἰσαῖσα ἡ καρδιά μου ἔχτυποῦσε ἐξαιρετικῶς δυνατὰ, μόλις εὐρέθηκα εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κοιμητηρίου, τὰ χεῖλη μου ἐπίσης ἔτρεμαν, τὰ δόντια μου ἔτριζαν, κ' αἰσθανόμουν παγωμένο τὸ κορμί μου κ' ἐκμηδενισμένο τὸ πνευμά μου. Καὶ οἱ φόβοι μου αὐτοὶ δυστυχῶς ἀπεδείχθησαν δικαιολογη-

μένοι, διότι, μόλις ἐμπῆκα μέσα, μ' ἐπίασε μία ἀκατανίκητη καὶ παραλόγη ὀρμὴ νὰ τρέχω σὰν δαιμονισμένος, ἐν ᾧ ἡ λεπτὴ ἀνατροφή μου ἐπέβαλλε πάντοτε, μόλις ἐπεροῦσα τὸ κατῶφλι τοῦ κοιμητηρίου, νὰ βαδίζω ἤσυχα ἤσυχα καὶ μὲ μεγαλοπρέπειαν, νὰ βγάζω σοβαρὰ σοβαρὰ τὸ καπέλλο μου καὶ νὰ χαιρετῶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἢ ἀγγέλους ποὺ ἐθρηνοῦσαν ἐπάνω εἰς μνήματα καὶ νὰ τοὺς ψιθυρίζω ἱκετευτικά: «Κλαίετε καὶ γιὰ μένα τὸν ζωντανό, ἀγγελοῦδια μου!» ἢ ἀγάλλματα γυναικῶν ποὺ ἐκρατοῦσαν τὴν πλάστιγγα τῆς Δικαιοσύνης κ' ἐξύγιζαν τὴν ψυχὴν τῶν κεκοιμημένων καὶ νὰ τοὺς φωνάζω: «Τέτοια ξύγκικα ζύγια θέλω κ' ἐγὼ στὸν ταφο μου ἐπάνω γιὰ νάπατήσω τὸν Ὑψιστον καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν!» ἢ καλοσκαλισμένα ἀνάγλυφα τῶν νεκρῶν γεμάτα ὀφραϊότητα καὶ νὰ τοὺς λέγω: «Τί εὐμορφα ποὺ παριστάνετε τὴν ἀσχημάδα τοῦ πεθαμένου σας!...»

Ἀντὶ λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ βράδυ νὰ ἐκτελέσω αὐτοὺς τοῦλάχιστον τοὺς ἀναγκαιοτέρους τύπους, ἤρχισα, ὅπως σᾶς εἶπα, νὰ τρέχω σὰν δαιμονισμένος εἰς ὄλους τοὺς δρόμους καὶ τοὺς δρομίσκους τοῦ κοιμητηρίου κ' ἐλαχάνιαζα σὰν ἀνήσυχος σκυλὶ ποὺ ἔχασε καὶ δὲν εὐρίσκει τὸν ἀγαπημένον του ἀφέντην καὶ ἡ σκυὰ μου ἔτρεχε πότε κατόπι μου δύο καὶ τρεῖς φορὲς μακρύτερη ἢ κοντύτερή μου, πότε ἐμπρός μου καὶ πότε πλάγι μου, ἢ ἀγαπημένη μου σκυὰ, ὁ μόνος ἀληθινὸς καὶ ἀχώριστος σύντροφος τοῦ βίου μου... Δὲν ἐνθιμοῦμαι κ' ἐγὼ πόσες φορὲς ἐγύρισα ὄλο τὸ νεκροταφεῖο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ξέρω μόνον ὅτι κατακουρασμένος πιά, λιπόθημος, ἐτοιμοθάνατος ἐσορῆσθηκα τέλος εἰς ἓνα μικροῦτσικόν τάφον ἐπάνω κ' ἐναρκώθηκα ἐπίστομα γυρμένος, ὥστε τὰ χεῖλη μου ἐκολλοῦσαν εἰς τὸ χῶμά του σὰν νὰ τὸ ἐφιλοῦσαν καταδιψασμένα, καὶ τὰ χεῖρα μου τὸν ἐκοιλούριασαν σὰν νὰ τὸν ἀγκάλιαζαν θερμότητα. Πόσον ἔμεινα ἔτσι, δὲν ἐνθιμοῦμαι. Ἀλλὰ τόσον ἤμουνα καταβλημένος ἀπὸ κούρασιν, ὕστερα βέβαια ἀπὸ τόσων μηνῶν ἀκινήσιαν, ὥστε ὄλαι αἱ σάλπιγγες τῶν οὐρανίων Δυνάμεων ἂν ἐσήμαιναν διὰ μᾶς, θὰ ἐδυσκολενοῦμουν πάλαι τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην νὰ ἐξυπνήσω. Καὶ μ' ὄλα ταῦτα μ' ἐξύπνησεν ἓνα τιποτένιο πρᾶμα—μιὰ

ξαφνικὴ μυρωδιὰ ἀπὸ βαρὺ λιβάνι. Εἰς τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς ἀφρυσίσεώς μου δὲν ἐταράχθηκα διόλου, ἀλλὰ μὲ γληγοράδα ἀστραπῆς ἐξετινάχθηκα ἔπειτα σὰν νὰ μὲ εἶχαν περικυκλώσει χιλιάδες δαιμόνια τῆς κολάσεως καὶ νὰ ἐχόρευαν γύρω μου χειροπιαστὰ μὲ τοὺς νεκροὺς ὄλου τοῦ κοιμητηρίου βρονκολακισμένους. Τόσο μεγάλη ἦτον ἡ ἀπερίγραπτη τρομάρα μου, ὅταν ἀντίκρουσα ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ κεφάλι μου ἐπάνω ἓνα παπῶ μὲ κάτασπρα ἄμφια νὰ θυματίξῃ τὸ μνήμα ὅπου ἤμιονα ξαπλωμένος καὶ νὰ ψάλλῃ συγκινητικὰ τό: «Μετὰ πνευμάτων δικαίων τε καὶ τεταπεινωμένων τὴν ψυχὴν τῆς δούλης σου, Σῶτερ, ἀνάπαυσον!» Ἐξω φρενῶν ἐξεπετάχθηκα ἀπέναντί του πρόσωπο πρὸς πρόσωπο, κ' ἐν ᾧ μὲ τὸ δεξιὸ χεῖρ ἐκανα σταυροὺς καὶ μὲ τὸ ἀριστερὸ ἐπέεξα τὸ κεφάλι μου σὰν νὰ αἰσθανόμουν ὅτι ἀρχίησαν νὰ σαλεύουν τὰ μυαλά μου, συγχρόνως τοῦ ἐφώνησα βραχνὰ σὰν λύκος λυσσασμένος ποὺ οὐρλιάζει: «Δαίμονα, τελώνιο, βρονκόλακα, σ' ἐξορκίζω ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος νὰ γίνῃς ἄφαντος ἀπὸ δῶ!» Ἀλλὰ ὅσο τὸν ἐξώρκιζα νὰ ξαφανισθῇ, τόσον ὁ παπᾶς αὐτὸς ἐφαίνετο παρυστατικώτερος ἐμπρός μου κ' ἐξακολουθοῦσε ἤσυχος καὶ ἀδιάφορος δι' ἐμὲ τὴν ἐπιτάφιον ψάλμωδιον του κ' ἐθυματίεζε κανονικὰ καὶ σοβαρὰ τὸ μνήμα. Καὶ τὸ λιβάνι μέσα σ' ἐκεῖνην τὴν ἀφάνταστην γαλήνην τῶν μεσανύχτων μὲ τὸ μενεξεδένιο χρῶμα τῶν οὐρανῶν καὶ μὲ τὴν γλύκαν τοῦ ἀσημομένου φεγγαριοῦ ἔβγαине ἀπὸ τὸ θυματήρι γαλανώτατο κ' ἐσηματίεζε θάμπὰ συγνεφάκια ποὺ ἐσορῆζοντο ἠρεμώτατα εἰς τὸ μνήμα ἐπάνω· καὶ ἡ ξεφρενία αὔρα τῆς θερινῆς βραδυᾶς τὰ ἔνωσε ἔπειτα γλυκῆτατα εἰς ἓνα σὰν ἀραχνοῦφαντο σάβανο ποὺ ἐσκέπαζε μετέωρο τὸν τάφον ἐκεῖνον καὶ μὲ τὸ βαρῦτατο ἐθωρίασμά του κατέπνιγε τὲς μυρωδιὰς τῶν ρόδων καὶ τῶν κρίνων ποὺ ἐκοίτοντο νοπότατοι ἐκεῖ σκορπισμένοι ἀπὸ χεῖρα πιστὰ συγγενῶν καὶ φίλων τῆς κεκοιμημένης... Καὶ ὁ ἀλλόκοτος ἐκεῖνος παπᾶς ἐξακολουθοῦσε τὴν ἐπιτάφιον ψάλμωδιον του πολυμέριμος διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ἐνὸς νεκροῦ, δεικναιωμένου πλέον, καὶ ἀνοικτίρμων διὰ τὰ κατὰσπρατικὰ ἐπὶ τῆς ζωῆς μου ἀποτελέσματα ποὺ ἤμποροῦσε νὰ ἐπιφέρῃ ὁ ἀπερίγραπτος τρῶ-

μος μου ἀπὸ τὴν ξαφνικὴν παρουσίαν ἐνὸς λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου μὲ κάτασπρα ἄμφια καὶ βαρὺ θυματὸ νὰ κἀνῃ μνημόσυνα τὰ μεσάνυχτα εἰς τὸ κοιμητήριον... Ἦθελα νὰ τὸν ἀρπάξω, νὰ τοῦ φράξω τὸ στόμα, νὰ τὸν πνίξω ἀπὸ τὴν μανίαν μου—καὶ ὁμως δὲν ἐτολμοῦσα σὰν νὰ τὸν ἐνόμιζα δαιμόνιο καὶ ἀγέρινο φάντασμα. Καὶ μβλαταῦτα εἶχε κόκκαλα καὶ σάρκες ὁ εὐγενέστατος, ὁ ἅγιος αὐτὸς παπᾶς. Πράγματι, ἐν ᾧ ἐξαντλημένος πλέον ἀπὸ τὴν συγκίνησιν αἰσθανόμουν ὅτι τὰ γόνατά μου ἐλύγιζαν καὶ τὰ χεῖρα μου ἀδυνατοῦσαν νὰ κινήθουν καὶ τῆς καρδιᾶς μου οἱ κτύποι ὀλιγόστευαν, ὁ παπᾶς ἐκεῖνος, τελειώσας, φαίνεται, τὰ ἱερά του καθήκοντα, ἔδειξε μεγάλην ταραχὴν, μεγαλύτερήν μου ἀκόμη, ὅταν μοῦ ὠμίλησε κατ' ἀρχάς, σὰν νὰ μὲ ἀντίκρουζε τώρα μόνον πρώτην φορὴν. Τάχιστα ὁμως ἠρέμισε τὸ πρόσωπό του, καὶ τρυφερὰ ἀλλὰ καὶ μὲ ὕφος αὐθεντικὸ μοῦ ἐψιθύρισε: «Τέκνον μου, ἔχε ὑπομονὴ καὶ παρηγορήσου»!... Νὰ ἔχω ὑπομονὴ καὶ νὰ παρηγορηθῶ! Καὶ γιατί; καὶ ἀπὸ τί; Ἐκκληκτος τὸν ἐκίτταξα τώρα ὡς Σφίγγα, ἀπὸ τὴν στάσιν καὶ τὸ μάτι τῆς ὁποίας ἤθελα νὰ ἐπιτίχω τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῶν παραδόξων λόγων του. Ἀλλὰ ὁ παπᾶς, ἠρεμος πάντα, ἐξακολουθοῦσε νὰ μὲ κωτᾶξῃ φυσικώτατα καὶ μοῦ ἐπανελάμβανε τρυφερὰ καὶ καλοκάγαθα: «Ναί, τέκνον μου, ἔχε ὑπομονὴ καὶ παρηγορήσου! Μακάριοι οἱ πενθοῦντες ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆ καρδία· ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται...» «Οἱ πενθοῦντες!» Ἐγὼ ποῖον νὰ πενθῶ; Ποῖον ἔχασα; Τὸ πολὺ-πολὺ νάχασα τὰ μυαλά μου! «Οἱ καθαροὶ τῆ καρδία!» Μήπως ἡ δική μου εἶναι ἀκάθαρτη; Καὶ πῶς νάβῃ, ἀφ' οὗ δὲν ἔχω πιά καρδιά;...

Μὲ τοὺς λόγους του αὐτοῦς ὁ παπᾶς ἤρχισε νὰ γεννᾶ εἰς ἐμὲ τώρα φοβερὰς ὑποψίας: «Τί θέλει; τί ἔχει; τί ἔπαθε; Μήπως ἡ παρουσία μου τὸν ἐτάραξε, τὸν ἐτρόμαξε, τὸν ἔκαμε νὰ παραλογίζεσαι; Χωρὶς λοιπὸν νὰ τὸ θέλω ἐπῆρα ἐγὼ τὴν θέσιν του τώρα κ' ἐσκέφθηκα ὅτι καλὰ θὰ κάμῃ γὰ τὸν καθησυχάσω, τὸν δύστηνον, καὶ τοῦ εἶπα:

— Πάτερ μου, μὴν ἀνησυχῆς τόσο! Ἄν σοῦ τάρραξα μὲ τὴν παρουσία μου τὰς προσευχὰς

καὶ τὰς δεήσεις, συχώρεσέ με! Μακάριοι οἱ προεῖς!... Εἶμαι ἥσυχος ἄνθρωπος καὶ καλὸς χριστιανός... Ἐτσι, ἀπὸ συνήθεια βρίσκομαι δῶ στὰ μνήματα...

— Δὲν εἶσαι ὁ μόνος, τέκνον μου... Ἐρχονται καὶ τόσοι ἄλλοι ἔς αὐτὸ τὸ φρέσκο μνήμα, ὥστε, φτωχέ μου φίλε, καμμιά στενοχώρια δὲν αἰσθάνομαι ἀπὸ τὴν παρουσία σου... Παρηγορήσου, τέκνον μου, παρηγορήσου! Δὲν εἶσαι ὁ μόνος!..

— Παππᾶ! ἐφώνησα ταραγμένος, δὲν σὲ καταλαβαίνω! Μίλησε ξάστερα! Τὶ θέλεις νὰ πῆς μὲ τὸ νὰ λὲς καὶ ξαναλὲς: «Παρηγορήσου, δὲν εἶσαι ὁ μόνος, ἔρχονται καὶ ἄλλοι ἔς αὐτὸ τὸ μνήμα»; Τὶ θὰ πῆ ἔς αὐτὸ τὸ μνήμα; Τάφος εἶναι καὶ αὐτός! Ἐτυχε νὰ ξαπλωθῶ πάνω του κατακουρασμένος, λιπόθυμος... Ἄχ! τρεῖς μῆνες εἶχα νᾶλθω δῶ πέρα...

— Ἐνας λόγος παραπάνω, τέκνον μου, γιὰ νὰ σοῦ συστήσω νᾶχης ὑπομονὴ καὶ παρηγορηθῆς... Ἀλλοίμονο! σήμερα ἴσα-ἴσα κλειοῦν τρεῖς μῆνες πού ἐκλεισε αὐτὸς ὁ μαῦρος τάφος τὸ κορμί τῆς, κ' ἦλθα νὰ τῆς διαβάσω τρισάγιο γιὰ τὴ σωτηρία της καὶ γιὰ τὴ σωτηρία καὶ τοῦ ἀδικοσκοτωμένου παλληκαριοῦ στὸ μνήμά της ἀπάνω...

— Κύριε ἐλέησον! ἐφώνησα. Δὲν καταλαβαίνω τίποτε, παππᾶ μου! Τί λόγια εἶν' αὐτὰ πού λὲς; ὦ! πόσο μὲ τρομάζεις! Δὲν ξέρω τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά...

— Καλύτερα νὰ μὴ μάθης ποτὲ τίποτε, τέκνον μου...

— Ὅχι! θέλω νὰ τὰ ξέρω ὅλα! θέλω! Λέγε μου γλήγορα, παππᾶ μου, γλήγορα...

— Ἠσύχασε! ἠσύχασε, τέκνον μου! Τὶ παραφέρεσαι τόσο; Παρηγορήσου! ἔχε ὑπομονή!... Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆ καρδία... Πᾶμε καλύτερα νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸ μνήμα τοῦτο· μυρίζει αἷμα ἀκόμη!...

— Αἷμα;

— Καὶ δάκρυα!

— Ὁμίματα!

— Καὶ στεναγμούς!

— Ἄχ! Ἄχ!

— Ἀναστενάξεις, δύστηνε, καὶ σὺ ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι...

— Τὰ λόγια σου, πάτερ μου, μοῦ φέρουν τὸ παράπονο στὰ χεῖλη...

— Τὰ παρακάτω λόγια μου φοβοῦμαι νὰ μὴ σὲ δαιμονίσουν, τέκνον μου, καὶ δὲν θὰ σοῦ πῶ τίποτε...

— Ὅχι! ὄχι! θὰ μοῦ τὰ πῆς ὅλα! Τὸ θέλω! τὸ ποθῶ! λέγε τα γλήγορα, γλήγορα!

— Πρῶτα νὰ φύγουμε ἀπὸ δῶ! Αὐτὸς ὁ τάφος εἶναι θάνατος τῶν ζωντανῶν!

— Ὅχι! ἄς καθήσουμε πάνω του! Τὸ λιβάνι τοῦ θυμιατοῦ σου θάποκοιμίξη καλύτερα τὸν πεθαμμένον! Ἐλα, κάθησαι δίπλα μου!..

Κ' ἔπεσα κατὰ τὸ μνήμα ἐξαντλημένος ἀπὸ νευρικότητα. Ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος παππᾶς, καλὸς ψυχολόγος φαίνεται, διὰ νὰ μὲ καθησυχάσῃ— τί εἶχα; τίποτε ἀπολύτως!— ὑπήκουσε. Ἐβίβαλε μὲ προσοχὴν τὸ θυμιατὸ κάτω ἀπὸ τὸν σταυρὸν τοῦ μνήματος, ἐφύσησε τὰ κάρβουνα του διὰ νὰ μὴ σβύσουν, ἔσβυσε γλήγορα-γλήγορα καὶ μίαν σπύθαν πού ξεπετάχθηκε εἰς τὴν γενειάδα του, κ' ἐκάθησε παραπλευρὰ μου μὲ ὅλα τὰ κάτασπρά του ἄμφια. Ἐπειτα μ' ἐκύτταξε καλὰ-καλὰ κατὰ πρόσωπο καὶ μοῦ εἶπε μὲ ὕφος μυστηριώδες καὶ μ' ἐξαφνικὴν τρομαράν:

— Πόσο τοῦ μοιάζεις, τέκνον μου! Ἄν βρυκολάκιαζε, τέτοιος θάταν!

— Ποιὸς, παππᾶ;

— Τὸ παλληκάρι ἐκεῖνο, ὁ Νικῆτας της! Τὶ ὁμοιότητα!

— Μέγας εἶσαι, Κύριε! ἐπιθύρισα περίτρομος. Ἐγὼ νὰ μοιάζω μὲ βρυκολάκιας! Ἄν ἔλεγες ἐσύ! Παππᾶ, μ' αὐτὰ πού λὲς ἀρχίζω νὰ δαιμονίζομαι!...

— Σοῦ τὸ προεῖπα, τέκνον μου! Πᾶμε σοῦ ξαναλέω...

— Ὅχι! ὄχι! λέγε γλήγορα, παππᾶ μου, γλήγορα νὰ ζῆς!

— Λοιπὸν, παιδί μου, ὁ Νικῆτας αὐτὸς ἦτον τὸ πρῶτο παλληκάρι τοῦ τόπου μας. Νικῆτας μὲ τὸνομα! Ψηλὸς, ροδοκόκκινος, μὲ καταγάλανα ὀλοστρόγγυλα μάτια, μὲ κατάμαυρα πλούσια μαλλιά καὶ μουστάκια. Ἦτον ἡ εὐμορφία τῆς εὐμορφιάς ὀλοζώντανη τὸ λέβέντιζο κορμί του... Νέοι καὶ ἄντρες τὸν τρομάζανε, παρθένας καὶ γυναῖκες λαχταρίζανε τὸ φιλί του. Πόσες φίλησε! Ἀμέτρητες! Πόσες καρδιὲς μάρανε τὸ φλογερὸ του μάτι! Ἀνιστόρητες! Καὶ καμμιά γυναῖκα δὲν ἀγάπησε, ἀπὸ καμμιά δὲν νικήθηκε, ἐξὸν ἀπὸ τὴν πεθαμμένη πού κοιτᾶται δῶ μέσα...

Καὶ ὁ παππᾶς, εἰπὼν ταῦτα, ξαφνικὰ ἀνεσηκώθηκε λιγάκι μὲ τρόμον σὰν νὰ ἔκαιε καμῖνι ὁ ψυχρὸς ἐκεῖνος τάφος. Ἴσως πάλαι νὰ ἔκαμε αὐτὸ τὸ βίαιο κίνημα, ἐπειδὴ εἶδεν ἐμένα πρῶτα νὰ τὸ κάμω, ἐμένει, πού ἀληθινὰ μοῦ ἐφάνηκε ὅτι κάποια κόλασις ἔβραζε μέσα εἰς τὸ μνήμα... Ἐπειτα ἠρέμισε πάλαι κ' ἐξηκολούθησε.

— Ἀγαποῦσε κ' ἡ πεθαμμένη τὸν Νικῆτα; Αὐτὸ θὰ τὸ μάθης ἀργότερα... Νὰ ξέρης τώρα μονάχα πὼς τὸ παλληκάρι αὐτὸ τὴν ζήτησε μὰ καὶ δυὸ φορὲς ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς της, μὰ οἱ συγγενεῖς δὲν τοῦ τὴν ἔδιναν, μυστήριον γιὰτί. Ὁ Νικῆτας ὅμως πού δὲν φοβόντανε τίποτε, τρελλὸς ἀπὸ τὸν ἔρωτα, τὴν ἔκλεψε μὲ τὸ ἔτσι θέλω, τὴν στεφάνωσε, ὅπως ἔλεγε ὁ κόσμος, καὶ ζοῦσε καλὰ καὶ περὶκαλα μαζί της, ὅπως ἔλεγε πάντα ὁ κόσμος. Ποῦ εἶχε στήσει ὅμως τὴ φωλιά του, κανεὶς δὲν εἶξερε. Ὅλη ἡ κοινωνία ἐδειγνε μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ ἀντρόγυνο αὐτὸ: οἱ γυναῖκες τοῦ τόπου ζηλεύανε τὴν πεθαμμένη γιὰτί κέρδισε τὴν καρδιά τέτοιου εὐμορφονιοῦ, κ' οἱ ἄντρες τὸν φθονοῦσανε γιὰ τέτοιο θησαυρὸ πού ἀπόκτησε, γιὰτί ἔξεχασα νὰ σοῦ πῶ πὼς ἡ πεθαμμένη μας αὐτὴ ἐδῶ εἶχε χτικιάση καὶ πεθάνη πολλοὺς ζωντανούς. Ἡ εὐμορφία της ἦτον ἀσύγκριτη. Τὶ ἦτον καὶ πὼς ἦτον, ἀδύνατο νὰ σοῦ περιγράψω, τέκνον μου, ἀδύνατο! Κανένα ῥόδο Ἀπριλιάτικο δὲν ἀνθίσει μὲ τόσα κάλλη μὲ ὅσα ἡ πεθαμμένη μας αὐτὴ ἐδῶ—ἄχ! ἄχ!—καὶ κανένας κρῖνος τοῦ ἀγροῦ δὲν ἀνοίξει στολισμένος μὲ τὲς χάρες της. Ὁ κορδαλὸς δὲν πετοῦσε κομψότερα ἀπὸ τὸ περπάτημά της, καὶ κανεὶς ἀετοῦ τὸ μάτι δὲν ἔλαμψε ἀπὸ τὸ δικό της πὶο περήφανα... Μυρωμένο πνεῦμα ζωῆς ἡ ἀναπνοή της καὶ τραγοῦδι ἀηδονολάλητο τὸ γέλιο της... Καὶ τώρα σάπια κόκκαλα καὶ σκολήκων βρωσις ἡ πεθαμμένη μας... Ἄχ! ἄχ!

— Ἄχ! ἄχ! ἀνεστέναξα κ' ἐγὼ, ἠλεκτρισιμένος βέβαια ἀπὸ τοῦ παππᾶ τὰ λόγια.

— Καὶ ἂν τοῦλάχιστο νεκρὴ ἔπαινε νὰ ζῆ, λίγο τὸ κακό. Ἀλλὰ πεθαμμένη ἴσα-ἴσα φλογίζει περισσότερο τὲς καρδιὲς τῶν ζωντανῶν, καὶ ὅλο αἷμα διψᾷ ὁ τάφος της, καὶ ὅλο αἷμα πίνει!.. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται, τέκνον μου!.. Ἐχε ὑπομονή, παρηγορήσου! Πᾶμε ἀπὸ δῶ...

— Κλαῖς, παππᾶ μου; ἐπιθύρισα τρομασμένος.

— Ἐγὼ, τέκνον μου; χὰ! χὰ! χὰ! Τὰ μάτια σου, παιδί μου, εἶναι βουρκομένα καὶ δὲν τὸ αἰσθάνεσαι! Πόσον εἶσαι συγγινημένος! Πόσο τοῦ μοιάζεις! ἂν βρυκολάκιαζε, τέτοιος θάταν!

— Παππᾶ, ἐφώνησα αὐτὴν τὴν φορὰν ἔξω φρενῶν, παῦσε νὰ μ' ἐρεθίζεις! Εἶσαι τύραννος, εἶσαι ἡ Κόλασις, εἶσαι σὺ ὁ ἀληθινὰ βρυκολακισμένος!

Ἄλλὰ ὁ παππᾶς ἐξηκολούθησε σὰν νὰ μὴ ἤκουσε τὰ λόγια μου: «Τέτοιος ἦτον ἐκεῖνο τὸ βράδυ!..»

— Ποιὸς καὶ ποῖο βράδυ;

— Ἄκουσε, ἀλλὰ ἥσυχος-ἥσυχος καὶ μὴ μεταμορφώνεσαι γιὰ νὰ μὴ τρομάξης κ' ἐμένα καὶ παραφέρομαι! Λοιπὸν πού λὲς τέτοιος ἦτον... Ὅχι! πρῶτα νὰ σοῦ πῶ γιὰτί γίνηκε τέτοιος... Λοιπὸν πού λὲς... ναι!... πού εἴμαστε; Οὐφ! τί ζέστη... Ναι, βέβαια... Λοιπὸν πέθανε... Ὅχι! ζῆ! πάντα ζῆ! Τὸ παλληκάρι ὅμως ἐκεῖνο πάει πιά! πάει!... Τὶ σκηρὴ ἐκεῖνο τὸ βράδυ!

— Ἠσύχασε, πάτερ μου, σύνελθε! ἐπιθύρισα κατασυγγινημένος. Ποῖο βράδυ;

— Εἶναι δυὸ μῆνες τώρα κ' ἦτον ἀκόμη ἀνοιξι. Τὸ κοιμητήρι μου μοσχοβολοῦσε ὅπως ἀπόψε ἀπὸ τὲς εὐωδιὲς τῶν λουλουδιῶν καὶ παρόμοιο ἀσημοκίτρινο φεγγάρι θαμποφώτιζε τὰ μνήματά μου... Γιὰτί ὅλα ὅσα βλέπεις ἐδῶ μέσα, τέκνον μου, δικά μου εἶναι! Ἐγὼ εἶμαι ὁ περιβολάρης τῆς ἀναπαυμένης ψυχῆς των. Τοὺς καθαρίζω τὲς ἁμαρτίες μὲ τὰ τρισάγια μου κάθε νύχτα, καὶ μὲ τὰ θυμιάματά μου σκορπίζω εὐωδιὲς στὲς σαπημένες σάρκες των... Βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ ἐκκλησάκι μὲ τὸ λιγνὸ καμπαναριὸ; Ἐκεῖ λειτουργῶ, ἐκεῖ περνώ τὲς ἡμέρες μου. Καὶ εἶμαι τόσο εὐχαριστημένος! τόσο εὐτυχής! Τὶ κρῖμα νὰ μὴ γίνω παππᾶς ἐδῶ καὶ χρόνια καὶ ὄχι ἐδῶ καὶ τρεῖς μῆνες μονάχα! Τὸ ξεφάντωμά μου εἶναι νὰ μιλῶ μὲ τοὺς νεκρούς! Ἡ μαύρη σιωπὴ των ὅλο φλυαρία εἶναι εὐχάριστη, καὶ ἡ πένθιμη μορφή των τάφων των στολισμός καὶ παρηγορία τῆς ἀτελεισιμένης ψυχῆς... Καὶ σὺ θὰ τὸ αἰσθανθῆς, καὶ σὺ θὰ τὸ νοιώσῃς μὲ τὸν καιρὸν, τέκνον μου, καὶ μὲ τὴν πείραν...

— Χὰ! χὰ! χὰ!

— Γιὰτί γελᾷς;

— Για την άπειρία σου, πάτερ μου...

— Παραλογίζεται, επιθυύρισε σκεπτικώς, κ' εξηκολούθησε: Γνωρίζω με τόνομα κάθε μνήμα και ξέρω απ' έξω τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας καθενὸς κεκοιμημένου... Καὶ σὺ θὰ τὰ μάθης, τέκνον μου, με τὸν καιρὸν καὶ με τὴν πείραν...

— Χά! χά! χά!

— Μὰ γιατί γελᾶς λοιπὸν; με ξαναρώτησε αὐστηρά.

— Για τὴ μεγάλη σου ἀπειρία, πάτερ μου...

— Θεέ μου, πόσο παραλογίζεται, εἶπε πάλαι ὁ παππᾶς, κ' εξηκολούθησε: Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ἀνοιξιάντικο βράδυ βγήκα, κατὰ τὴ συνήθειά μου, ἀσπροντυμένος τὰ μεσάνυχτα νάγιασώ τὰ μνήματα. Χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἤμουν ὅλος νεῦρα, ὅπως ἐσὺ ἀπόψε, κ' ἔφθασα λαχανιασμένος σὲ τοῦτο τὸ μνήμα ἐδῶ. Ἦτον φρέσκο τὸ ἔρημο, τὸ ἀμαρτωλό, τὸ καταραμένο!—ὄχι! ὄχι! φτοῦ! φτοῦ!...— Συγχώρησον αὐτήν, Πάτερ ἐπουράνιε...Τὶ ἔφταιε; τί φταίει ἡ καρδιά της νὰ καίη καμίνι καὶ νεκρή; Συγχώρησον! συγχώρησον!... Ἐφριξα λοιπὸν, τέκνον μου, ὅταν, μόλις ἔφθανα σὲ τοῦτο τὸ μνήμα, εἶδα ἓνα κοριμὶ νὰ κοιτάται ἐπίστομα καὶ νᾶχη ἀγκαλιασμένον τὸν τάφον ὅπως τὸν εἶχες ἐσὺ, ἐδῶ καὶ λίγη ὥρα... Γι' αὐτὸ σὲ πήρα καὶ γιὰ βρονκόλακα ἐκείνου τοῦ παλληκαριοῦ... Μὴν ὠχριάζης σὰν ἀπότιστος κρῖνος, τέκνον μου!... Κύτταξε πῶς στάζει σὰν ρογοστάφυλο ὁ ἴδρωτας ἀπὸ τὸ μέτωπό σου!... Ἄχ! ἔτσι ἔσταζε καὶ τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν καρδιά ἐκείνου τοῦ παλληκαριοῦ, ὅταν τὸν σήκωσα ἀπὸ τὸ μνήμά της... Στὴν ἀρχὴ σταμάτησα λίγο μακριὰ τρομασμένος γιὰ νὰ δῶ καλὰ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ ἀγκαλιάζει μεσάνυχτα τοὺς τάφους... Μὰ διὰ μιᾶς ἄκουσα ἀναστεναγμοὺς νὰ βγαίνουν βαθεῖα καὶ παραπονετικά ἀπὸ μέσα του κ' ἔτρεξα καὶ τὸν ἔπιασα καὶ τὸν ἔσφιξα ἀδελφικά στὴν ἀγκαλιά μου γιὰ νὰ τὸν παρηγορήσω, καὶ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς του ἔτρεχε κ' ἔβαφε κατακόκινα τὰ κάτασπρά μου ἄμφια καὶ δὲν τὸ καταλάβαινα στὴν ἀρχὴ καὶ ὅλο τὸν παρηγοροῦσα καὶ τοῦλεγα: «Υπομονή, τέκνον μου, ὑπομονή!... Μὴν κλαῖς ἔτσι, μὴν ἀναστεναῖζης πιά παρηγορήσον· πᾶμε ἀπὸ δῶ!» Κ' ἐκεῖνος τώρα ἀνάσαινε βαθεῖα καὶ ἀραιά, κ' ἔγυρε τὸ κεφάλι του στὰ στήθια μου ἀμίλητος, καὶ κρέμασε ἀκίνητα τὰ χέρια του κάτω... Ἐ-

σκυφα τότε λιγάκι γιὰ νὰ τοῦ δῶ τὸ πρόσωπο, κ' εἶδα τὰ ἄμφιά μου κατακόκινα στὸ μέρος τῆς καρδιάς κ' ἔφριξα καὶ τοῦ φώναξα: «Τὶ ἔκαμες τέκνον μου; τί ἔκαμες, ἀγαπητέ ἐν Κυρίῳ ἀδελφέ; Ἄξομολόγητος σοτωθήκηες; Ἐλα νὰ σὲ ξομολογήσω προτοῦ νάναπαυθῆς, νὰ μὴ σὲ πάρη ἡ Κόλασις...» «Ἄχ! πάτερ μου», μοῦ ψιθύρισε σβυστά...

— Ἄχ! πάτερ μου, ἐπιθυύρισα σβυστά κ' ἐγὼ διακόφας, χωρὶς διόλου νὰ τὸ θέλω, τὴν φρικτὴν αὐτὴν διήγησιν.

— Τὶ φωνή, θεέ μου, ἐμουρμούρισε τρομασμένος ὁ παππᾶς. Ποιὸς τὴν ἔβγαλε; Αὐτὸς ἢ ἐσὺ; Εἶσαι ἄνθρωπος ἢ ὁ βρονκόλακός του, παιδί μου;

— Ἠσύχασε, πάτερ μου, ἡσύχασε, τοῦ εἶπα ἀνήσυχος, δαιμονισμένος ἄνθρωπος εἶμαι!...

— Ὅχι! εἶσαι ὁ ἀδικσοκωμένος! Ἦτον ἔτσι κ' ἐκεῖνος... Φαινότανε μόλις τριαντάρης σὰν κ' ἐσένα, καὶ τὰ μαλλιά του καὶ τὰ μουστάκια του ἦσαν κάτασπρα σὰν τὰ δικὰ σου!...

— Χά! χά! χά! ἐγέλασα παραξενευθείς. Σὰν τὰ δικὰ μου! Τὰ δικὰ μου εἶναι κατάμαυρα, πάτερ μου! Ἐδῶ καὶ τρεῖς μῆνες ποὺ τὰ εἶδα στὸν καθρέφτη μαυρίζανε σὰν ἔβενος... Τὰ δικὰ σου, μάλιστα! Ὅλα εἶναι χιονισμένα, ἂν καὶ φαίνεσαι νεότερός μου...

— Τὰ δικὰ μου λέει! ἐμονολόγησε ὁ παππᾶς. Δὲν εἶναι στὰ καλά του! Κανείς δὲν ἔχει πιὸ καστανὰ μαλλιά ἀπὸ μένα... Ἄς εἶναι ὅμως δὲν σὲ συνερίζομαι, τέκνον μου, γιὰτὶ ἀπόψε ὅλα στραβὰ καὶ ἀνάποδα τὰ βλέπεις... Ἐπειτα τὸ πρόσωπο τοῦ δύστιχου παλληκαριοῦ ἦτον κέρινο, κέρινο σὰν τὸ δικό σου, ἀπαράλλαχτο, τέκνον μου...

— Κέρινο, ἀπαράλλαχτο σὰν τὸ δικό σου, πάτερ μου, θέλεις νὰ πῆς, γιὰτὶ ἐγὼ εἶμαι ροδοκόκκινος σὰν τριαντάφυλλο τοῦ Ἀπρίλη!...

— Ὁ φτωχός! ἐπιθυύρισε ὁ παππᾶς τᾶχει χαμένα!... Καὶ ἀφηρημένος καὶ νευρικός ἐμουρμούρισε: Εἶσαι μὲ μιὰ λέξι: ὁ καθρέφτης του!...

— Καὶ σὺ τὸ πρωτότυπό του, πάτερ μου, ἐπιθυύρισε κ' ἐγὼ περισσότερο ἀφηρημένος.

— Ὁ δύστιχος, ὅλο παραλογίζεται! εἶπε ὁ παππᾶς, κ' εξηκολούθησε: Τὸ πρῶτο καθήκόν μου λοιπὸν ἦτον, ὅταν τὸν εἶχα στὴν ἀγκαλιά μου καὶ ψυχομαχοῦσε, νὰ τὸν καταφέρω νὰ ξο-

μολογηθῆ: Λέγε μου, τέκνον μου, τοῦ ἔλεγα πολλές φορὲς, τὰ σφάλματά σου... ἀφιένται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου!... Λέγε μου γιὰτὶ ναυτοχτονήσης ἔς αὐτὸ τὸ μνήμα ξπάνω; «Εἶναι τὸ μνήμά της, πάτερ μου», μοῦ ψιθύρισε στὸ τέλος. «Τὸ μνήμα ποιανῆς;» «Τῆς γυναίκας μου»!...

— Ἄχ! ἀνεστέναξα τότε, καὶ μοῦ ἐφάνηκε ὅτι ὅλο τὸ κοιμητήρι εἶχε γεμίσει ἀπὸ ἀναστεναγμοὺς, ἀπὸ κατάρεις, ἀπὸ ἀναθέματα... .

— Τὴν ἀγαποῦσες τόσο λοιπὸν καὶ αὐτοχτόνησες; εξηκολούθησε νὰ μοῦ διηγῆται ὁ παππᾶς χωρὶς νὰ προσέχη πιά εἰς τοὺς ἀναστεναγμοὺς μου. «Τὴν ἐλάτρευα, πατέρ μου, τὴν λατρεύω, θέλω νὰ κοιμηθῶ μαζί της, θέλω νάναστηθῶ στὸ πλάϊ της!...» «Γιὰ νάναστηθῆς στὸ πλάϊ της στὴν ἄλλη ζωὴ, τέκνον μου, τοῦ εἶπα, πρέπει νὰ συχωρεθῆ πρώτα ἡ αὐτοχτονία σου! Λέγε μὲ θάρρος τὰ μαρτυρηματά σου!» «Ἡ γυναῖκά μου, πάτερ μου, δὲν μ' ἀγαποῦσε...»!

— Ἐ! ἔ! ἐφώναξα τότε βραχνά, κ' ἐσηκώθηκα ἄγριος, κ' ἔπιασα τὸν παππᾶ χαλίβδινα ἀπὸ τὸ χέρι. Ψέμματα λές, ἄθλιε, τοῦ ἐφώναξα ἔπειτα, ἐν ᾧ ὁ παππᾶς μ' ἐκίτταζε γλυκὰ, ἱκετευτικά πρώτα, καὶ μοῦ ἐψιθύρισε ὕστερα:

— Τὴν ἀλήθεια εἶπα, παιδί μου, ὅπως θάκούσης παρακάτω... Ἠσύχασε, ἡμέρωσε, τέκνον μου!... Ἔτσι ἀγρίεψα κ' ἐγὼ σὰν κ' ἐσένα τώρα, καὶ ὅταν μοῦ ξομολογήθηκε ὅτι δὲν τὸν ἀγαποῦσε τοῦ φώναξα ἄγρια, χωρὶς νὰ σεβασθῶ τὴ θέσι μου καὶ τὴ θέσι του, ἔτσι, ἀπὸ ἀκατανίκητην ὀρμὴν: «Ἐ! Ἐ! ψέμματα λές, ἄθλιε!» Ἀλλὰ ὁ μαῦρος μοῦ ψιθύρισε: «Τὴν ἀλήθεια σοῦ ξομολογοῦμαι, πάτερ μου, τὴν ἀλήθεια! Ἀγαποῦσε ἄλλον ἢ γυναῖκά μου κ' ἐγὼ τὴν ἔκαμα γυναῖκά μου μὲ τὸ ἔτσι θέλω, μὲ τὸ πιστόλι στὸ χέρι καὶ μὲ τὸ μαχαῖρι στὰ δόντια!...»

— Ἄ! δειλέ! ἄ! δολοφόνε! ἔκραξα ἀπελπισμένα, χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ κρατηθῶ ποῦ νᾶναι τώρα ὁ τάφος σου νὰ τὸν ξεσκᾶψω μὲ τὰ νύχια μου, νὰ σοῦ ξεσχίσω μὲ τὰ δόντια μου τὲς σκουλουκιασμένες σάρκες καὶ νὰ κραῖω τοὺς νυχτοκόρακες καὶ τοὺς λύκους τῆς ἐρημιάς νὰ σοῦ τὲς καταπιοῦν, δειλὲ δολοφόνε!...

— Ὁ ἄμοιρος! ἐπιθυύρισε ὁ παππᾶς ἀκούων κατασπυγνημένους τὰς ἀπελπιστικὰς κραυγὰς μου. Καὶ δὲν ἐκρατήθηκε, καὶ μ' ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του σὰν νὰ ἐφοβήθηκε μήπως τὰ λόγια μου

τὰ κάμω καὶ ἔργα, ἢ σὰν νὰ ἤθελε νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ὅτι τὰ λόγια μου ἦσαν καὶ σκέψις ἰδική του. Ἐπειτα εξηκολούθησε.

— Ἄφ' οὔ λοιπὸν τὴν στεφανώθηκα ὅπως— ὅπως, μοῦ ἔλεγε ὁ δολοφόνε... ὄχι! τὸ παλληκάρι ἐκεῖνο, τὶ δὲν τῆς ἔκαμα, τὶ δὲν τῆς ἔφερα γιὰ νὰ κερδίσω τὴν καρδιά της! Αὐτὴ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ὅλο πιὸ ἀκαρδὴ γινότανε. Εἶχε κλειστὴ ἐπίμονα στὸ σπῆτι μέσα εἶχε θεόκλειστα τὰ παραθύρα δὲν μοῦ μιλοῦσε λέξι τὴν ἡμέρα ἔκανε νύχτα, κ' ὅλο ξαπλωμένη στὸ κρεβάτι ἔμεινε καὶ ὅλο ἀνοιχτὰ τὰ μάτια εἶχε καὶ καρφωμένα κατὰ τοὺς τοίχους. Τὴν νύχτα μονάχα συνήθιζε νὰ σηκώνεται σὰν φάντασμα ἀγγελικό, νὰ στολίζεται, νὰ μοσχομυρίζεται καὶ νὰ βηματίζει γλήγωρα γλήγωρα σὰν σκλαβωμένη πεταλοῦδα καὶ νὰ μονολογῆ: «Πότε θάλλθῃ; πότε θὰ πάω νὰ τὸν εὔρω»; Κ' ἔλυωνε, καὶ κέρωνε καὶ ἄσπρισε ὅλη στὰ χέρια, στὸ πρόσωπο, στὰ μαλλιά σὰν νὰ εἶχε μεταμορφωθῆ σὲ μαργαριταρένια κοῦκλα... Κι ὅσο κέρωνε τόσο κ' ἐγὼ τὴν ἀγαποῦσα, τόσο τὴν λάτρευα, τόσο μὲ σκλαβώνανε τὰ μάτια της—ἄχ! ἐκεῖνα τὰ κατάμαυρα μάτια ποῦ φέγγανε στὸ σκοτάδι μέσα σὰν σμαραγδένιο ἀστέρι τὰ μεσάνυχτα ἔς ἔρημες χῶρες... «Ψυχὴ μου, τῆς ἔλεγα, λυπήσου με! συχώρεσέ με! Σὲ λάτρευα, σὲ λατρεύω, δὲν μποροῦσα νὰ μὴ σ' ἀπολάψω— καὶ δὲν σ' ἀπόλαψα ἀκόμη ὁ φτωχός!— Δὲν μπορῶ νὰ σ' ἀποχωρισθῶ! Εἶσαι τὸ εἶναι μου, φῶς τῆς ζωῆς μου! Ἄν σβύσης, ἔσβυσα κ' ἐγὼ! Λυπήσου με, συχώρεσέ με, ἂν σ' ἔκλεψα! Σ' ἔκλεψα, γιὰτὶ μοῦ κλέψες τὴν ἡσυχία, τὸν ὕπνο, τὴ χαρά...» Κ' ἐκεῖνη δὲν μοῦ ἀπαντοῦσε τίποτε, μὰ τίποτε, τίποτε, καὶ μονάχα ἀναστενάζε βαθεῖα κ' ἔλυωνε καὶ κέρωνε καὶ ἔνα μῆνα ἐπάνω ἄχ! πάτερ μου, πάτερ μου, ἡ φτερωτὴ χάρι της ἔπαψε νάχτιν-βολῆ καὶ μαράθηκε τὸ ἀσπρολόουλοδο αὐτὸ τῆς εὐμορφιάς μὲ τὸ ἀναφωνητό: «Σὲ περιμένω, ἀγάπη μου, σὲ περιμένω, φῶς μου!» «Μὲ περιμένεις! ἐμένα!» ψιθύρισα, πάτερ μου, σὰν τρελλὸς στὸ ἀγγελικό της λείψανο ἐπάνω, ξακουλοῦθησε νὰ μοῦ ξομολογῆται τὸ παλληκάρι ἐκεῖνο, ἐτοιμοθάνατο πιά. Καὶ τότες ἀθέλητα ψιθύρισα κ' ἐγὼ, τέκνον μου, μοῦ ἐπρόσθεσε πικρὰ ὁ παππᾶς, στὸ μνήμά της ἐπάνω. «Μὲ περιμένεις! ἐμένα! χά! χά! χά! Ἐγὼ, καὶ ζωντανὴ ὅταν ἦσουν, ἤμουν πεθαμένος πιά...»

— Μὲ περιμένεις! ἐμένα! ἄχ! ἄχ! ἄχ! Ἐγὼ καὶ ζωντανὸς εἶμαι πεθαμένος, πάτερ μου, ἐπιθύρισα κ' ἐγὼ ὅλος φρίκη καὶ ἀνησυχία.

Εἰς τοὺς λόγους μου ὅμως τούτους ὁ παππᾶς καταταραγμένος μου εἶπε αὐστηρά:

— Θεατρῖνος εἶσαι; τὸν караγκόζη μου κάνεις; Δὲν σοῦ φτάνει πὺν κατορθώνεις νὰ μοῦ φαίνεσαι ὅλος κ' ὅλος ὁ βρυκόλακας τοῦ σκοτωμένου, ἀλλὰ ἐπαναλαμβάνεις μὲ ἀκρίβεια καὶ τὰ λόγια μου καὶ ὑποκρίνεσαι καὶ τὸν συγκινημένον κ' ὅλα, καὶ μὲ κοροϊδεύεις καὶ παριστάνεις καὶ κωμωδίες ἐδῶ πέρα;...

— Φριχτότερη τραγωδία, πάτερ μου, ἀπὸ τὴν ἀποφινὴ ἔς αὐτὸ τὸ μνημα ἐπάνω δὲν παραστάθηκε ποτὲ στὸ θέατρο τῆς ζωῆς, τοῦ ἀπλήρητα μελαγχολικὰ καὶ ἀπαίσια.

— Ὁ εὐλογημένος! ἠρκέσθη νὰ μονολογήσῃ ὁ παππᾶς, ἔπαθε τὸ πνεῦμά του! Πῶς παίζουν τὰ μάτια του! πῶς ἀνασαίνει σὰν νὰ βογκᾷ κολασμένος τοῦ Ἄδη! πῶς τρέμει σὰν κλωνάρι ἰτιάς πὺν τὸ δέρονει βορριάς τοῦ χειμῶνα!... Ὁ καυμένος!... Ὑπομονή, τέκνον μου, ἤσυχασε, ἡμέρωσε... Μακάριοι οἱ προαῖς... Ναί! λοιπόν... Ἄς τελειώσουμε γλήγωρα... Λοιπόν, τέκνον μου, ξεψύχησε ἔπειτα τὸ παλληκάρι ἐκεῖνο... Πᾶμε τώρα!...

— Πῶς ξεψύχησε; ἀσυχώρετος; χωρὶς ἀγία κοινωνία; ἠρώτησα κάπως ἠσυχώτερος τώρα.

— Συχωρεμένος, τέκνον μου, καὶ κοινωνημένος!... ὦ! ὦ! αὐτὸ εἶναι τὸ φοβερότερο! τὸ τραγικώτερο... Ἄδύνατο νὰ σοῦ τὸ διηγηθῶ! ἀδύνατο...

— Ἄδύνατο νὰ φύγομ' ἀπ' δῶ χωρὶς νὰ μοῦ τὰ ξομολογήθῃς ὅλα, πάτερ!

— Ἰερεὺς τοῦ Ὑψίστου ἐγὼ, καὶ νὰ πέσω σὲ τέτοιο ἔγκλημα! καὶ νὰ σοῦ πῶ τὲς ἀμαρτίες τοῦ ἀπολωλότος ἐκείνου προβάτου! Θεέ μου, πῶς ἀμάρτησα! πῶς τόλμησα! Ἡ ὥρα, ὁ τόπος, αὐτὸς ὁ τάφος, ἡ συγκίνησις, καὶ σὺ, ἐσὺ πρῶτ' ἀπ' ὅλα, τέκνον μου, μ' ἔκαμες νὰ κολασθῶ, ἐσὺ πὺν βρυκολάκιασες προτοῦ καὶ νὰ πεθάνῃς!... Γιὰ νὰ σὲ σώσω, ὅταν σ' εἶδα νὰ κοιτέσαι ἐπίστομα ἔς αὐτὸ τὸ μνημα, ἐγκλημάτησα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος...

— Γιὰ νὰ μὲ σώσης, πάτερ μου, πρέπει νὰ μοῦ τὰ διηγηθῇς ὅλα-πέρα καὶ πέρα, εἰ δὲ μή...

— Εἰ δὲ μή; ἠρώτησε ἐκκληκτος ὁ παππᾶς.

— Χά! χά! χά!

— Μὴ γελᾷς ἔτσι! μὲ τρομάζεις! μὴ τὸ κάμης, τέκνον μου! Καταλαβαίνω καλὰ τὴν ἐξηγεί τὸ φοβερὸ αὐτὸ γέλιο σου! Ὅχι! ἄς σὲ σώσω κ' ἄς κολασθῶ ἐγὼ!... Συγχώρησον, Κύριε, συγχώρησον ἐμὲ, τὸν ἀνάξιον δοῦλόν σου!... Ναί! ξεψύχησε τὸ παλληκάρι ἐκεῖνο καὶ ἀφέθησαν αἱ ἀμαρτίαι του καὶ ἐκοινώνησε τῶν ἀγραντων μυστηρίων... Εὐλογητὸς ὁ θεός! Ἄκουσε, τέκνον μου...

Καὶ ὁ παππᾶς εἰπὼν ταῦτα, ὠχρὸς ὡς σουδάριον ἀφήρεσε τὸ καλυμμαῦχί του κ' ἐχάιδεψε τὰ κάτασπρα μαλλιά του, ἐν ᾧ θρόμβοι ἰδρωτὸς ἔσταζαν κ' ἔβροχαν τὴν χιονισμένην γενειάδα του. Ἐπειτα μου εἶπε:

— Τὰ βιάσανα τοῦ παλληκαριοῦ δὲν τελείωσαν μετὰ τὸ θάνατο ἐκείνης... αὐτῆς ἐδῶ! Ἰσα—ἴσα τότε γινήκανε φριχτότερα. Ἡ σκιά της, πάτερ μου, μοῦ ἔλεγε, ἀπὸ τὴν ὥρα τοῦ ἐνταφιασμοῦ της σκέπαζε ἀδιάκοπα τὴν καρδιά μου μαύρη καὶ ἀδυσώπητη. Ὅταν περπατοῦσα, ὅταν ἔστεκα, ὅταν κοιμώμουνα—καὶ πότε κοιμήθηκα ἤσυχος ὁ μαῦρος ἓνα δεφτερόλεφτο μονάχα ἀπὸ τὸ θάνατό της;—ὅταν ἔτρωγά, ὅταν ἔπινα—ἄχ! ποῖο φαγητὸ καὶ ποτὸ δὲν γινότανε φαρμάκι στὸ στόμα μου;— πάντα τὸ φαντασματὴς καθόντανε πλάι μου: «Τὶ θέλεις»; τοῦλεγα ταχτικά. Καὶ θαρροῦσα ὅλο πῶς μοῦ ψιθυρίζε: «Σὲ περιμένω, ἀγάπη μου, σὲ περιμένω φῶς μου!» «Μ' ἀγαπᾷς λοιπόν, ψυχὴ μου; μ' ἀγαποῦσες»; τῆς ἀπαντοῦσα περιτόθητα, καὶ τότε μοῦ φαινότανε σὰν νάβγαιναν ἀπὸ τὰ γέρινα σπλάχνα τοῦ φαντάσματός της γέλοια σατανικὰ καὶ οὐρλιάσματα λυσσιασμένων θηρίων πὺν μοῦ ραίζανε καὶ μοῦ καταξέσχίζανε τὴν καρδιά!... Ἄκουτα, πάτερ μου, ἄκουτα! Ἐ!... τὴν ἀκοῦς πῶς οὐρλιάζει κ' ἀπὸ τὸν τάφο της μέσα;! Φτάνει! φτάνει! καὶ σκοτωμένον ἀκόμη μὲ σφάζεις, ἀγάπη μου;... Κοινωνήσέ με, πάτερ μου, κοινωνήσέ με, πεθαίνω! Ἄς τελειώσω εὐθύς τὴν ξομολόγησί μου: Σὲ δυὸ μῆνες ἀπὸ τὸ θάνατό της—φτάνει!... μὴν οὐρλιάζεις ἔτσι, ἀγάπη μου!—γίνηκα ὅπως μὲ βλέπετε, πάτερ μου—κίτρινο σκέλεθρο. Σὲ δυὸ μῆνες γιὰ τὴν ἀγάπη της ἔχασα τὰ νιάτά μου, ἄσπρισα, κοκκάλιασα, χτίκιασα... Καὶ δὲν τῆς ἔφτανε καὶ δὲν τῆς φτάνει... Σήμερα λοιπόν ἦλθα γιὰ τελευταία φορὰ στὸ

μνημά της νὰ τὴν ρωτήσω τὶ ἄλλο θέλει ἀπὸ μένα. Τῆς εἶπα: «Θέλεις νὰ σοῦ φέρνω λουλούδια κάθε μέρα;»—καὶ δὲν μοῦ ἀπαντοῦσε, οὔτε οὐρλιάστε! «Εἶσαι θυμωμένη, ψυχὴ μου»; τῆς ξανάπα: «θέλεις ροδόσταμα νὰ χύνω μέρα-βράδυ ἔς τὸν τάφο σου ἐπάνω; Δὲν μοῦ μιλεῖς; Γιατί; ἔ; τὶ λές;... Θέλεις νὰ σὲ ξεθάψω καὶ νὰ σὲ σφίξω στὴν ἀγκυλιά μου καὶ νὰ σὲ ξαναναστήσω μὲ τὴν θερμὴν τῆς ἀγάπης μου;... Οὐρλιάζεις τώρα; δὲν θέλεις; Γιατί; τὶ σοῦκαμα, φῶς μου; Τὴν καρδιά σου σοῦκλεψα προδοτικὰ λές; Νὰ σοῦ τὴν ξαναδώσω θέλεις; Γέλᾷς τώρα ἔ;! Τόσο μικρὸ πρᾶμα ποθεῖς καὶ μοῦ τό κρυβες! Νά! πάρτην, φῶς μου! Χαίρεσαι ἔ;! χαχανίζεις τώρα ἔ;! Νά! πάρτην, γλυκεῖά μου ἀγάπη... πιέ της τὸ φαρμακωμένο αἷμα καὶ χόρτασε! πιέ το ὅλο!...» Καὶ δὲν κρατήθηκα, πάτερ μου, κ' ἔχωσα τὸ μαχαῖρι στὸν κόρφο μου κ' ἠσύχασα, ἄ! καὶ λευθερώθηκα καὶ τὴν εὐεργέτησα τὴν ἀγάπη μου... ἄκου τὴν πῶς γελᾷ! χά! χά! χά!... Ἐομολογήθηκα, πάτερ μου, συχώρεσέ με...» Καὶ ὁ ἀμαρτωλὸς ἔγειρε τὸ κεφάλι του στὸν κόρφο μου κ' ἐγὼ, τέκνον μου, ἄπλωσα τὰ χέρια μου κατὰ πάνω του καὶ τοῦ διάβασα μὲ τὴν καρδιά μου τὴν ἄφεισιν τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ γύρω ἔς τὸ ἀφώνητο κοιμητήρι θαρροῦσα πῶς οἱ νεκροὶ ὅλοι, ἔξδν ἀπὸ τὴν ἀδυσώπητη Πειθαμιμένη μας, γονατισμένοι στὰ μνηματὰ τοὺς ἐπάνω σηκῶνανε κ' αὐτοὶ τὰ χέρια τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸ καὶ δεόντανε νὰ συχωρεθῇ ὁ σκοτωμένος τῶν, καὶ τὰ κυπαρίσσια κ' οἱ ἰτιές σκυμμένες, πένθιμες, μοῦ φαινότανε πῶς ἔκλαιαν τὴ χαμένη του λεβεντιά καὶ κάπου-κάπου τὸ κρᾶξιμο τῆς κουκουβάγιας στανρωνότανε μὲ τὰς δεήσεις τῶν χειλέων μου καὶ πίστενα πῶς ἔκραζε αὐτὸ τὸ πουλί τῶν νεκρῶν: «Σοὶ, Κύριε! Γένοιτο, Κύριε! Ἀμήν Κύριε!...» Καὶ ὅταν τελείωσα τὴν ἄφεισιν τῶν ἀμαρτιῶν του, μοῦ ἦλθε στὸ στόμα ὁ φριχτὸς λόγος: «Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ...» Καὶ καταταράχθηκα, γιὰ τὴν πῶς νὰ κάμω ἐκείνη τὴ στιγμὴ γιὰ νάχω ἀγίαν κοινωνίαν; Καὶ ὁ σκοτωμένος μου ξεψυχοῦσε κ' ἔπρεπε ἄψε-σβύσε νὰ τὸν μεταλάβω!... ὦ θεέ μου! θεέ μου! ἀνεξάντλητα μᾶς παρέχεις τὰ μέσα τῆς σωτηρίας μας!... Δὲν χάνω λοιπὸν καιρό... φριχτὸ, τέκνον μου, ἀπίστευτο, ἀληθινὸ ὅμως! Στὴ στενοχώ-

ρια μου, ἐκεῖ πὺν τᾶχα χαμένα καὶ τὰ μάτια τοῦ σκοτωμένου σφραλίζανε πιά, πέφτει τὸ μάτι μου στὸ αἷμα τῆς καρδιάς του πὺν ἔσταζε ἀχνὸ ἀκόμη... Βάζω τότε τὴ χουφτά μου ἀπὸ κάτω της καὶ, μόλις ἔσταζαν δύο-τρεις σταλαματιές, πλησιάζω τὸ χέρι μου στὸ μέτωπό μου πὺν ἔβραζε ἀπὸ τὸν ἰδρωτα τῆς συγκινήσεως, κ' ἀφίνω νὰ στάξουν στὸ αἷμά του ἐπάνω πάλαι δύο-τρεις σταλαματιές, κ' ἀνακατόθηκε τὸ αἷμα τῆς καρδιάς του μὲ τὸν ἰδρωτα τοῦ προσώπου μου κ' ἔπειτα κόβω μὰ μαρογαρίτα πὺν ἀνθοῦσε πένθιμη στὸ μνημα τῆς Πειθαμιμένης—γιατὶ νὰ μοῦ φανῇ τὸ ἀσπρολούλουδο ἐκείνη τὴ στιγμὴ σὰν κατάμαυρο μάτι γεμάτο φωτιές καὶ δάκρυα;—καὶ παίρνω τὴν κίτρινη ψύχα της καὶ τὴν ἀνακάτωσα μὲ τὸ αἷμα τοῦ σκοτωμένου καὶ μὲ τὸν ἰδρωτα τοῦ προσώπου μου, κ' ἔφερα τὴ χουφτά μου σιμὰ στὰ χεῖλη μου, κ' εὐλόγησα πρῶτα τὸν ἄρτον, τὸν οἶνον καὶ τὸ ὕδωρ, κ' ἔπειτα ὕψωσα τὰ μάτια πρὸς τοὺς οὐρανοὺς κ' ἐπικαλέσθηκα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ ἐπακούσῃ τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου καὶ νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ τ' ἀγιάσῃ καὶ νὰ τὰ μεταβάλλῃ εἰς σάρκα καὶ εἰς αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ διὰ μᾶς αἰσθάνθηκα νὰ βράξῃ ἡ χουφτά μου καὶ τὸ μυστήριον ἐτελέσθη, καὶ πλησιάζω τὰ ἄχραντα μυστήρια στὰ κατάφυτρα χεῖλη τοῦ σκοτωμένου καὶ τοῦ εἶπα μὲ συγκίνησιν ὑπεράνθρωπην: «Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεισιν ἀμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον,» καὶ τοῦ ἔχωσα στὸ στόμα ὅλην τὴν ἀγίαν κοινωνίαν κ' ἔγλυψα ἔπειτα καλὰ καλὰ μὲ τὴ γλῶσσα τὴ χουφτά μου, καὶ γλύκα ἀγγελικὴ γύθηκε διὰ μᾶς στὸ μελαγχολικὸ του πρόσωπο καὶ γαλήνη εὐχάριστη εἶχε κυριεύσει καὶ τὸ πνεῦμά μου, καὶ τὸ κοιμητήρι ὅλο φάνταζε σὰν νὰ ἀντηχοῦσε ἀπὸ τὰ γέλοια καὶ τὲς χαρὲς τῶν κεκοιμημένων καὶ σὰν νὰ εὐωδιάζανε μὲ παραδείσιες μυρωδιές τὰ νεκρολούλουδά του, καὶ τὸ φεγγάρι χάιδεψε μαλακὰ μ' ἀσημένιες ἀχτίνες τὸ κακόμοιο παλληκάρι, νεκρὸ τώρα πιά καὶ συχωρεμένο... Πᾶμε, τέκνον μου, πᾶμε!... Δὲν κινέσαι; Ναρκωμένος εἶσαι;... Δυστυχισμένη, δὲν μποροῦσες νὰ κρατηθῆς ἀπὸ τὴ συγκίνησι καὶ λιποθύμησες!...

Καὶ ὁ παππᾶς μὲ τοὺς λόγους τούτους μ' ἐσή-

κωσε όπως-όπως από το μνήμα κ' έκαμε να με οδηγήσει μακριά. Τότε εγώ άρχινησα κάπως να συνέρχομαι και του αντίσταθηκα και του είπα άπότομα:

— Πώς σε λένε, πάτερ;

— Είναι τρεις μήνες που μ' έβγαλαν παππᾶ-Σταύρο, τέκνον μου! Γιατί ρωτάς έτσι άλλόκοτα;

— Γιατί γίνηκες παππᾶς έτσι νέος;

— Για τή σωτηρία τής καρδιάς... τής ψυχής μου, τέκνον μου!

— Και τήν έσωσες, πάτερ μου;

— Άσωστα είναι τὰ βάσανά μας, τέκνον μου!

— Και αγαπούσε, πάτερ μου; ήρώτησα πάλαι πιό άλλόκοτα και άπότομα.

— Ποιός; μου άπήντησε ταραγμένος ο παππᾶς.

— Αυτή έδω!

— Αυτήν έδω δέν ήτον άνθρωπος, τέκνον μου, που να τήν ίδη και να μη τήν αγαπήσει!... Πόσους κόλασε ή ματιά της! σου τὸ πα δά! Πόσους έκαμε άλλους να τρελλαθοῦν, άλλους να χτικιάσουν, άλλους ναπαρνηθοῦν τὸν κόσμον τουτον—άχ! άχ!—κι άλλους να σοτωθοῦν στο μνήμά της επάνω! Άλλά κι αυτή κολάστηκε κι αυτή αγαπήσε και λάτρευσε και σκλαβώθηκε!..

— Από ποιόν;

— Από ένα τρελλό, λένε...

— Τρελλό; μὴν ήτον φρονιμώτερός σου, πάτερ μου;

— Περισσότερον από σένα βέβαια, δαιμονισμένε!... Τί είναι αυτός ο κόσμος! Οί φρόνιμοι να σκλαβώνονται από τους τρελλούς!... Αυτός που τον λάτρευε τόσον ή Πειθαμμένη μας ήτον ένα άπολωλός πρόβατον! Απόφενγε όλον τὸν κόσμον, ήτον μελαγχολικός έως θανάτου κ' έλεγε πως είναι μεγάλος άνθρωπος και πως κανείς δέν μπορεί να τον καταλάβη, και ζούσε σαν νυχτοκόρακας κ' εῖρισκε τήν ήσυχία του στα κοιμητήρια μέσα, κι όλοι τον περιέλουσανε, αλλά κανένας δέν τον πείραζε, γιατί ήτον ήσυχη ή παραξενη τρέλλα του... Πώς λοιπόν αυτός ο ξεβιδωμένος σκλάβωσε τήν καρδιά της; Μυστήριο! Τής έκανε έντύπωση, λένε, ή παραξενιά του. Άς είναι! Άβυσσος τής γυναικός ή καρδιά! Κι αυτός; τήν αγαπούσε αυτός; Μυστήριο! Τὸ βέβαιο είναι πως, άφ' ότου τήν εκλεψε τὸ παλληκάρι εκείνο, έπαψε κι ο τρελλός να φαίνεται στον κόσμο και κλείστηκε στο σπίτι του

κι αυτός και ζούσε πολὺ άλλόκοτα, λένε. Τήν ήμέραν έμενε ξαπλωμένος στο κρεβάτι και τή νύχτα στολιζόντανε, μοσχομυρίζόντανε, κι όλο περπατούσε στο δωματάκι του κι όλο μονολογούσε άρες-μάρες, λένε οί γιατροί που τον κυττάζανε. Κ' οί γιατροί δέν εῖξεραν τί εῖχε: Όλα τάχε και τίποτε δέν εῖχε!..

— Έτσι λέω κ' εγώ, πάτερ μου!

— Πώς; τὸν γνώριζες λοιπόν τὸν θεότρελλον εκείνον;

— Έγώ! διόλου, πάτερ μου!

— Τότε τί λες: «έτσι λέω κ' εγώ» Άς είναι όμως! Ξέχασα πως στήν τρέλλα είσαι όμοιος κ' ίσιος μ' αυτόν!

— Έτσι λέω κ' εγώ, πάτερ μου!

— Πάλαι άρχινησες τες κωμωδίες; μου εῖπε αυστηρά ο παππᾶς. Δέν σε συνερίζομαι πια!

— Έχεις δίκιο, πάτερ μου, συχώρεσε τή φιλαλήθειά μου!

— Είναι όμως νόστιμος τρελλός! επιθύρισε χαμογελαστά ο παππᾶς. Άς τελειώνουμε μ' όλα ταῦτα τὸ συντομώτερο για καλό-κακό! Λοιπόν, τέκνον μου, οί γιατροί άφ' οὔ είδαν πως δέν εῖχε τίποτε κι όλα τάχε εκείνος ο αγαπημένος της, αποφασίσανε να τον αφήσουνε να ζή όπως πρώτα, κ' εῖπαν μονάχι πως πάσχει από νεκροφιλία, κ' έτσι, ελεύθερος τώρα, λένε πως περνά καλά και περίκαλα με τήν τρέλλα του, κ' έτσι άποδείχθηκε πως δέν θα τήν αγαπούσε τήν Πειθαμμένη μας, που μαράθηκε για αυτόν, γιατί, αν τήν αγαπούσε, έπρεπε βέβαια να...

— Έπρεπε να; ήρώτησα λαχανιασμένος.

— Τί έπαθες κι άλλαξες τόσα χρώματα, τέκνον μου; μου εφώναξε εκκληκτος ο παππᾶς.

— Έπρεπε να; έδευτερολόγησα με φωνήν σαν να έβγαине από τὰ Τάρταρα.

— Μὴν άγριεύης έτσι! μὴν ερεθίζεσαι, τέκνον μου! ήσύχασε! ήμέρωσε!... Μακάριοι οί προαῖς! Σου λέω άμέσως τί έπρεπε να κάμω... Ω! θεέ μου, έλέησέ τον, έλέησέ με! Τί να του πω;...

Και ο παππᾶς εις τους λόγους τούτους εστάθηκε συλλογισμένος λιγάκι και, σαν να έπηρε αντίθετην άπόφασιν, μου εῖπε σταθερά και επιβλητικά:

— Έπρεπε, τέκνον μου, πρώτα-πρώτα να μη φανή τόσο μικρόψυχος και να μπήξη μαχαίρι

στην καρδιά του όπως τὸ άνόητο εκείνο παλληκάρι, ούτε ναπαρνηθή τὸν κόσμον όπως μερικοί άλλοι—άχ! άχ!—ως τους όνομάσω θεότρελλους, αλλά να ζή με τήν λατρεία τής πειθαμμένης, αυτήν να συλλογίζεται, για αυτήν να δέεται, ναι, αλλά και να ξεφαντώνη μαζί και να γελᾶ και να χορευή για να μη τὸν κυριεύση ποτε ο πειρασμός τής άμαρτίας και κάμω κανένα άνόητο κίνημα... Έτσι να κάμης και συ, τέκνον μου, αν σου κολάση ποτε τήν καρδιά γυναίκα, Εὔα, πειρασμός... Να δέεσαι για αυτήν, ναι, αλλά ξεφάντωνε κι όλα και γέλα και χόρευε!...

— Και γέλα και χόρευε! έμονολογούσα δια μιᾶς σαν δαιμονισμένος.

Και τήν συμβουλήν του άγίου εκείνου παππᾶ-Σταύρου, του μάρτυρος, έβαλα άμέσως εις

ένεργειαν, και, προς θάμβος και εκπληξίν του, εγονάτισα πρώτα έμπροστά εις τὸν τάφον της, τὸν εφίλησα με περιπάθειαν και τής εφώναξα γλυκύτικρα: «Ναι! θα δέωμαι για σένα, αγάπη μου, όσο να ξεψυχήσω! Περίμενε με, φως μου, δέν θάρογήσω, μη μου λυπάσαι, δέν θα πάθω τίποτε, δέν έχω τίποτε! Νά! για να σου δείξω πως είμαι καλά και περίκαλα, ξεφαντώνω από τώρα στο μνήμά σου επάνω και γελᾶ — χά! χά! χά! — και τραγουδᾶ — τρα! λά! λά!...

— Τέκνον μου, τέκνον μου! αδελφέ μου εν τῇ θλίψει, έκραξε τότε ο παππᾶ-Σταύρος, συ είσαι λοιπόν ο...

Και εγώ, απομακρυνόμενος τρεχᾶτος, του εφώναξα σατανικά:

— Συ είπας!...

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ

ΒΑΣΣΑΜΑ

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ

*Κάποια προούλα ολεύωδη κρυφά μας συντροφεύει
σαν πλημμυροῦνε δάκρυα τὰ μάτια μας και κλαῖν,
στ' αὔλο μαντηλάκι της τὸ κλάμα μας στερεύει
κι αρχίζουν τὰ τραγούδια μας να λέν, να ξαναλέν.*

*Κάποιο γλυκοροδόσταμο τὸν πόνο μας μορφαίνει
σαν ή καρδιά βαριόθυμη χτυπάη λυπητερά,
στο αἰθέριο του άβροφίλημα τὸ μοιρολόι σωπαίνει
και σ' ένα άργυροφέγγισμα ξανοίγεται ή χαρά.*

*Κάποια φωνούλα μάγισσα με τὰ φτερά τὰ χιόνια
σαν οί καῦμοι μας ζώνουνε, τριγύρω μας περνᾶ
πηδάει με τῇ ζωούλά μας πᾶ στῶ μωριῶν τὰ κλώνια,*

*στα βουναλάκια σέρνει τήν, στ' αφρόλουστα μικρογιάλια
γεμίζει τήν ποδίτσα της με γιούλια με κοράλλια
και μ' ένα χρυσοπότηρο τ' ανάσα τής κερνά.*

Άλεξάνδρεια

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΝΣ

ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ

Μαρμάρινος κι' ἄφθαστος σὲ κάλλος,
 Τῆς Εὐτυχίας ὁ ναὸς ὁ μέγας
 Στὸ βοννὸ ὑψώνεται τῆς Φαντασίας.
 Ὕψη ἀθώροητα τότε χωρίζουν
 Ἀπὸ τοὺς ταπεινοὺς ποῦ χτίζουν
 Ἄλλους ναοὺς, τεμένη ἀπελπισίας.

Τὸ δρόμο, ὅποῦ φέρνει στὸ παλάτι
 Τῆς Εὐτυχίας, τὸν σκεπάζουν βῆτοι
 Κι' ἀγκάθια καὶ τρίβολοι κι' ἀσφελαχοὶ
 Καὶ δὲν ὑπάρχει μονοπάτι
 Ποῦ νὰ μπορῆ νὰ τὸ περάσῃ αὐτὸ
 Καὶ στὸ ναὸ νὰ φέρῃ χυδαῖο προσκυνητή.

Στὸ ναὸ μόνον ἓνας δρόμος φέρνει,
 Ὁ δρόμος τοῦ αἰθέρα, καὶ τὸ πνεῦμα, ὅποῦ σέρνει
 Δούλη τὴν ὕλη, κάθε χυδαία ἀρετή,
 Εἶναι τὸ ἄλογο κεῖνο ποῦ μόνο,
 Νικῶντας κάθ' ἐμπόδιο, μπρὸς στὸ θρόνο
 Τῆς Εὐτυχίας ὁδηγεῖ τὸν καβαλλάρη νικητή.

Στὸ ὑπέροχο παλάτι ποῦ θαμπώνει
 Τοὺς ἀσυνήθιστους στὸ φῶς, ὅπου στεφανώνει
 Ἡ χαρὰ τοὺς μυστὲς τῆς, ἔλα ν' ἀνεβοῦμε,
 Δευκίη. Ἡ φλόγα τῆς καρδιάς μας θὰ μᾶς δείξῃ
 Τῆς Εὐτυχίας τὸ δρόμο τὸν αἰθέριο καὶ θ' ἀνοίξῃ
 Τὴ θύρα τὴ σφιχτόκλειστη, στῆς χαρᾶς τὰ δώματα νὰ μποῦμε.

ΤΑ ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ

Χαρούμενοι ἀπ' τοὺς βαθειοὺς τοὺς τάφους οἱ βρονκόλακες
 Στὴν κοσμοχαλασιὰ τὴν τόση βγήκαν
 Ζωὴ ἀπὸ τὴ μάνιτα τ' ἀνέμου νὰ ρουφήσουνε
 Καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ δάσους ξανοιχθῆκαν
 Γιὰ νὰ γιορτάσουνε στὸ πανηγῦρι τ' ὀλοσκότεινο.

Κατάμαυροι τῶν δένδρων οἱ ἴσκιοι ἀπλώνονται,
 Γιὰ τὸ χορὸ ἓνας στὸν ἄλλον γέρονται,
 Δένδρα πολλὰ ξεριζωθῆκαν καὶ νεκρὰ κυλίσανε
 Ὅμως οἱ ἴσκιοι τοὺς τὸν γῦρο φέρνουν
 Καὶ τὸ χορὸ — βρονκόλακες ἀληθινοὶ — δὲν λύσανε.

Μεσάνυχτα. Περήφανο τὸ δάσος τὸ ἀπέραντο
 Τὸ φίλημα τοῦ ἄγριου ἐραστή του —
 Τ' ἀνέμου — ἠχολογᾷ καὶ μ' ἠδονικὴ φρικίᾳσι
 Στὸ σφιχταγκάλισμα τοῦ δαμαστή του
 Πέφτει νεκρὸ τὸ κάθε δένδρο, σύντριμμα, βρονκόλακας.

Κι' ἀπλώνονται τοῦ δάσους ὀλοένα μεγαλύτεροι,
 Πιεὸ μαῦροι καὶ πιεὸ ἔμορφοι οἱ ἴσκιοι,
 Ἐνῶ τὸ πάθος τοῦ ἀνέμου τ' ἄγριο πληθαίνει —
 Ὅσο πληθαίνεται ἡ χαρὰ ποῦ βρίσκει —
 Καὶ σειῶνται ἀπὸ ἠδονὴ τῆς ψυχῆς μου τὰ θέμελα.

Μὴ σβύνεσαι, ὦ νύχτα. Τὰ κάλλη σου τὰ ὑπέροχα
 Μπρὸς στῆς μέρας τῆ γαλήνῃ ἄς μὴ χαθοῦνε,
 Σὲ σένα ἢ ἀνήσυχῃ ψυχῇ μου καθρεφτίζεται,
 Ποῦ μέσα τῆς ἀνέμου ἀντιβογχοῦνε,
 Σκοτεινὴ, μ' ἄπειρα πάθη, ἀλλὰ γι' αὐτὸ ἔμορφοτέρα.

ΣΤΑΘΗΣ ΚΑΙ ΑΒΙΑΣ

EDGAR POË

Ο ΚΟΡΑΚΑΣ

Ἦταν μεσάνυχτα γεμάτα θλίψη κ' ἤμιον
 σκυφτὸς καὶ μελετοῦσα κάποιο παλῆ καλὸ βι-
 βλίο μᾶς ξεχασμένης πιά θεωρίας, καὶ τὴ
 στιγμή ποῦ τυραννιόμουν κατακομένος νὰ
 τὸ ροιῶσω, ξάφνου, ἀκούω ἓναν κρότο σὰν κά-
 ποιος νὰ χτυποῦσε σιγανά, σὰν κάποιος νὰ χτυ-
 ποῦσε τῆς κάμαρας τὴν πόρτα.

— Κανένας ἐπισκέπτης θᾶναι, σιγομουρ-
 μοῦρισα, καὶ μοῦ χτυπᾷ τῆς κάμαρας τὴν πόρ-
 τα. Αὐτὸ θενᾶναι, τίποτ' ἄλλο.

Ἄ! Πῶς τὸ θυμᾶμαι τώρα ξάστερα! Κ'

ἦταν μιὰ νύχτα τοῦ Δεκεμβροῦ καὶ τὰ δαυλιὰ τῶ-
 να μὲ τᾶλλο μὲ τᾶντιφέγγισμα τῆς ἀγωνίας των
 χρομάτιζαν τὸ πάτωμα. Καὶ καρτεροῦσα τὴν
 αὐγὴ μ' ὀλόθερμη λαχτάρα. Μ' ἀνώφελα μέσ'
 στὰ βιβλία μου τὴ λησιμονιὰ στὴ λέπη μου ζη-
 τοῦσα, στὴ λέπη μου γιὰ τὴ χαμένη πιά γιὰ μέ-
 να Δενῶρα, γιὰ τὴν ἀγαπημένη μου καὶ τὴν
 ὀλόφωτη παρθένα, ποῦ οἱ ἀγγέλοι θὰ τὴ φω-
 νάζουν τώρα Δενῶρα, μὰ ποῦ ἐδῶ πᾶτιω
 τὸνομά τῆς δὲν θὰ τᾶκούσω πιά ποτέ.

Καὶ τὸ λυπητερὸ, ἑλαφρὸ καὶ ἀόριστο

κυμάτισμα τῶν ὀλοπόρφυρων κορυφῶν μ' ἄγγιξε μέσα στήν καρδιά καί με πλημμύριζε ἀπό φόβους ἀφάνταστους καί ἀγνώριστους σέ μένα ἴσαμε τότε. Καί ὅλα με τέτοια δύναμη πού σὸ τέλος τῆς καρδιάς μου τοὺς παλμοὺς θέλοντας νὰ γαληνέψω σηκώθηκα μιλιώντας πάλι:

— Κάποιος ἐπισκέπτης θάναί πού ζητᾷ νὰ μῆ στήν κάμαρά μου, κάποιος ἀγοροπορημένος ἐπισκέπτης θά χτυπᾷ, ζητώντας νὰ μῆ στήν κάμαρά μου. Χωρὶς ἄλλο, αὐτὸ θενᾶναι, τίποτ' ἄλλο.

Καί ἄνοιωσα τὴ στιγμήν αὐτὴ μέσα μου κάποια δύναμη καί χωρὶς νὰ κρατιέμαι πειὰ φώναξα.

— Κύριε ἢ κυρία νὰ μὲ συχωρᾶτε γιατί ἀλήθεια κοιμώμοννα καί σεις ἐχτυπήσατε τόσο σιγανά, τόσο σιγανά ἤρθατε καί ἐχτυπήσατε τὴν πόρτα τῆς κάμαράς μου πού μόλις ἤμουν βέβαιος ὅτι σᾶς ἄκουσα.

Καί με μᾶς ἄνοιξα τὴν πόρτα του ὀρθάνοιχα: Πυχτὸ σκοτάδι μοναχά καί τίποτ' ἄλλο μπρὸς μου!

Τηρώοντας βαθειὰ τὸ τρισκόταδο γιὰ κάμψη ὦρα ἔμεινα γεμάτος ἐκπλήξη καί φόβο χωρὶς νὰ ξέρω τί νὰ κάμω, σὰν σὲ ὄνειρο. Καί τὰ ὄνειρά μου ἦταν τέτοια πού κανένας θνητὸς δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ ὀνειροπολήσῃ. Μὰ ἢ σιγαλιὰ δὲν ἔτριξε, δὲν τάρραξε καθόλου· πάρεξ πού ἀλαφροχτύπησε στῆς ἀκινήσις τὸλόχτο μιά μοναχὴ λεξοῦλα:

— Λενώρα!

Κ' ἤμουν ἐγὼ πού ἀλαφρομίλησα καί μοῦ ἀντιφώνησε ἢ ἤχῳ κ' εἶπε καὶ αὐτὴ:

— Λενώρα!

Αὐτὸ ἦταν ὄλο, τίποτ' ἄλλο.

Καί ξαναμπήκα στήν κάμαρά μου σὺνρυχα ξαναμμένος ὄλος. Μὰ σὲ λίγο νά! καί πάλι νοιώθω ἕνα χτύπο πὸ δυνατώτερο ἀπ' τὸν ἄλλο.

— Χωρὶς ἄλλο, εἶπα, χωρὶς ἄλλο κάτι θάναί σὸ παραθύρι μου ἀπ' ἔξω. Μὰ ἄς δοῦμε ἐπὶ τέλους τί εἶνε! Πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε αὐτὸ τὸ μυστήριον. Ἦσύχασε καρδιά μου μιά στιγμή νὰ δοῦμε τί εἶνε! Πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε αὐτὸ τὸ μυστήριον. Μὰ τί εἶνε λοιπόν! Ὁ ἀγέρας θάναί, τίποτ' ἄλλο.

Ἐσπρωξα τότε τὸ παραθυρόφυλλο καί μ' ἕνα

βροντερὸν χτυποφτερούγισμα ἕνας κόρακας μεγαλόπρεπα μπαίνει, ἕνας κόρακας ἀπ' τοὺς μεγάλους ἐκείνους τοῦ παλαιοῦ καιροῦ. Δὲν ἐδήλιασε καθόλου, δὲν ἐσταμάτησε, οὔτε ἔγυρε, μὰ σὰν κανένας λόρδος πῆγε καί κόνεψε πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς κάμαρας μου, πῆγε καί κόνεψε σὲ μιά προτομὴ τῆς Ἀθηναῖς, πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς κάμαράς μου κ' ἔκατσε ἐκεῖ καί συμμαζεῦτηκε τίποτ' ἄλλο.

Κ' ἦταν ἕνα πουλὶ ὀλόμαυρο καί μεγαλόπρεπη ἦταν ἢ σίαση του καί ἀγριωπὸ ἦταν ὄλο. Καί μοῦρθε νὰ χαμογελάσω γιὰ τὴ σοβαρότητά του, μ' ὅλη τὴ λύπη μου πού εἶχα. Καί τοῦ λέγω:

— Ἄν καὶ δὲν ἔχῃς οὔτε ὑπερήφανο λοφίον, οὔτε καμμιὰ μεγαλόπρεπη χάρτη, δὲν φαίνεσαι ὁμως καί γιὰ φοβισαίριζο πένθιμο τοῦ παλαιοῦ καιροῦ κοράκι, ἀπὸ τῆς νύχτας τὰκορογιάλια ξεκινημένε ταξειδιώτη. Πές μου ποῖ εἶνε τὰχορτικό σου τῶνομα, πέρα στῆς Νύχτας τὰ πλουτωνικά ἀκορογιάλια!

Κ' εἶπε ὁ κόρακας:

— Ποτὲ πειά!

Παραξενεύτικα πὸς τὸ ἄχαρο αὐτὸ πετούμενο κατάλαβε τόσο εἰκόλα τὰ λόγια μου, ἄν καὶ ἢ ἀπάντησέ του δὲν εἶχε καί πολὺ σημασία γιὰ μένα καί δὲν μ' ὠφέλησε ἀρκετά. Γιατί πρέπει νὰ τὸμολογήσωμε πὸς ποτὲ δὲν ἔτυχε σὲ κανένα ἄνθρωπο νὰ δῆ με τὰ μάτια του ἕνα πουλὶ πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς κάμαράς του, ἕνα πουλὶ ἢ ἕνα ζῶον πάνω σ' ἕνα σκαλιστὸ ἄγαλμα πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς κάμαράς του καί νὰ δῆναι σὸν ἑαυτὸ του τῶνομα:

— Ποτὲ πειά!

Μὰ ὁ κόρακας κονεμένος ἀπόμονος πάνω σὸ ἤρεμο ἄγαλμα δὲν πρόφερε παρὰ μόνο τὴ μοναδικὴ αὐτὴ λέξη σὰν νᾶχουσε σ' αὐτὴ ὅλη του τὴ ψυχὴ. Καί δὲν πρόφερε τίποτε ἄλλο· καί οὔτε ἕνα φτερό του δὲν κούνησε — ὡς πού σὸ τέλος ἄρχισα νὰ μουρμουρίζω σιγανά.

— Σὺν πόσοι φίλοι δὲ μοῦχουν πιά φέγγει μακρυνά μου! καί τώρα καὶ αὐτὸ θὰ μοῦ φύγη καὶ θὰ μ' ἀφίσῃ, πρὶν τὴν ἀγῆ, καθὼς ὅλες μου οἱ ἐλπίδες, πού φτερούγιασαν καί πᾶνε.

Κ' εἶπε πάλι τὸ πουλί:

— Ποτὲ πειά!

Νοιώθοντας κάποια ῥίγη σὸν κρότο πούκαμεν ἢ τόσο ἐπίκαιρη αὐτὴ ἀπάντησις:

— Χωρὶς ἄλλο, εἶπα, αὐτὸ πού προφέρει τὸ πουλὶ αὐτὸ θάναε ὄλο καὶ ὄλο πού ξέρε, καί πού θὰ τῶμαθε ἀπὸ κανένα κακότυχο ἀφεντικό πού, ἢ ἀλύπητη Δυστυχία τὸ κνήγησε τόσο ἀδιάκοπα, τόσο ἐπίμονα, ὡς πού τὰ τραγούδια του κατάντησαν νᾶχουν τὴν ἴδια πάντα ἐπφρό, ὡς πού τὸ De profundis τῆς Ἑλπίδας του πῆρε καὶ αὐτὸ τὴν μελαγχολικὴν αὐτὴ ἐπφρό;

— Ποτὲ Πειά!

Μὰ ἐπειδὴ μοῦ θύμιζε ἀκόμα ὁ κόρακας αὐτὸς τὸ χαμόγελο στὴ λυπημένη μου ψυχὴ, ἐγύρισσα ἀμέσως τὴν πολυθρόνα μου ἀπ' τὸ πρόσσωπό του, ἀπ' τὴν πόρτα καὶ ἀπ' τᾶγαλμα. Κ' ἔτσι βυθισμένος στὰ βελούδα, προσπαθοῦσα νὰ ἐνώσω τὴ μιά ἰδέα με τὴν ἄλλη, ζητώντας τί ἤθελε νὰ πῆ αὐτὸ τὸ πένθιμο πουλὶ τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, τὸ θλιβερὸ καί τᾶχαρο, τᾶπαίσιον καί τὸ πένθιμο αὐτὸ πουλὶ τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, με τὸ «Ποτὲ πειά!»

Κ' ἔτσι καθισμένος ἐρέμβασα κ' ἔβγαξα μύρια συμπεράσματα, χωρὶς ν' ἀπενθῆνο πιά οὔτε μιά συλλαβὴ σὸ πουλὶ πού με τὰ φλογισμένα του μάτια μ' ἔκαε τώρα στήν καρδιά βαθειά. Καί γύρενα νὰ μαντέψω αὐτὸ καὶ ἄλλα ἀκόμα, τὸ κεφάλι ἔχοντας ἀκουμπισμένο ἀναπαιτικὰ σὸν καναπέ τὸ βελουδέριο, πού τὸν χᾶιδευε τὸ φῶς τῆς λάμπας, καί πού τὸ κεφάλι τῆς, τὸ κεφάλι Ἐκείνης, δὲ θ' ἀκουμπήσῃ πειά,— ἄχ! ποτὲ πειά!

Καί μοῦ φάνηκε τότε πὸς ὁ ἀγέρας πικρῶντοσαν ὀλοένα καί πὸς γέμιζε ἀπὸ μύρα πού ξεχείλιζαν ἀπὸνα ἀόρατο θυμιατήρι τὸ ὁποῖο κινούσαν Σεραφεῖμ πού τὰ πόδια του χᾶιδευαν τὰ χαλιὰ τῆς κάμαράς μου.

— Δυστυχισμένε, φώναξα σὸν ἑαυτὸ μου, ὁ Θεός σου σ' ἔστειλε με τοὺς ἀγγέλους του, σοῦ ἔδωσε ἀνακούφιση, ἀνακούφιση καί νηπενθὲς στὰς ἀναμνήσεις τῆς Λενώρας σου!

Πιέ, ὦ! πιέ τὸ καλὸ αὐτὸ νηπενθὲς, καί ξέχασε τὴν χαμένην πιά αὐτὴ Λενώρα!

Κ' εἶπε ὁ κόρακας.

— Ποτὲ πειά!

— Μάντι κακῶν! τοῦ λέγω, γειὰ τῆς δυστυχίας! πουλὶ ἢ δαίμονας καὶ ἄν εἶσαι, πάντα προφήτης θάσαι! Εἶτε ὁ Πειρασμός σὲ πέταξε ἐδῶ πέρα, εἶτε ἢ τρικυμία μοναχά σ' ἐξέβρασε, νανα-

γισμένε, μὰ ἀκόμα ἀκατάβλητε, σ' αὐτὴ τὴ γῆ τὴν ἔρημη, τὴ γῆ γεμάτη μάρμα, σὸ σπῆτι αὐτὸ πού τῶκαμε λημέρι τῆς ἢ Φοίβῃ — πές μου, ὦ πές μου εἰλικρινά, σὲ τρισπαρακαλῶ, μπορεῖ νὰ βρῆ κανεὶς, μπορεῖ νὰ βρῆ κανεὶς ἐδῶ τῆς Ἰουδαίας βάλσαμο; Πές μου, ὦ πές μου εἰλικρινά!

Καί εἶπε ὁ κόρακας:

— Ποτὲ πειά!

— Μάντι κακῶν, τοῦ λέγω, γειὰ τῆς δυστυχίας! πουλὶ ἢ δαίμονας καὶ ἄν εἶσαι, πάντα προφήτης θάσαι; Στῶνομα τοῦ Οὐρανοῦ αὐτοῦ πού ἀπλώνεται πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας, στῶνομα τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ πού κ' οἱ δύο μας λατρεύουμε, πές, ὦ πές στὴ ψυχὴ αὐτὴ τὴ στενεμένη ἀπὸ θλίψεις, ἄν ποτε σὸν Παράδεισο ἐκεῖ πάνω, θὰ μπορέσῃ καὶ αὐτὴ νᾶγκυαλιάσῃ μὴν ἀγία Παρθένα πού οἱ ἀγγέλοι τὴ λέν Λενώρα, νᾶγκυαλιάσῃ μὴν ἀσύγκριτη κ' ἠλιόχαρη παρθένα πού οἱ ἀγγέλοι τὴ λέν Λενώρα.

Κ' εἶπ' ὁ κόρακας:

— Ποτὲ πειά!

— Τὰ λόγια αὐτὰ θάναί τὰ τελευταῖα μας λόγια τοῦ χωρισμοῦ, πουλὶ καὶ δαίμονα, βουχήθηκα καί σηκώθηκα. Ξαναχύσου μέσα στήν τρικυμία, γύρισε στῆς Νύχτας τὰ πλουτωνικά ἀκορογιάλια. Οὔτε ἕνα μαῦρο σου φτερό νὰ μὴν ἀφήσῃς κάτω, νὰ μοῦ θυμίζῃ τὴ ψευτιά πού πρόφερε ἢ ψυχὴ σου ἄφησε τὴ μοναξιά μου τὴν ἀτάραχη, παρότησε τᾶγαλμα πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα μου ξεκάρφωσε τὸ ράμφος σου μέσ' ἀπὸ τὴν καρδιά μου καί σκόρπισε ἀπ' τὴν πόρτα μου τὸ φάντασμα σου πέρα!

Κ' εἶπε ὁ κόρακας:

— Ποτὲ πειά!

Κ' ἔτσι ἀσάλευτος ὁ κόρακας, μένει πάντα κονεμένος, κονεμένος πάντα στὴ χλωμασμένη πάνω προτομὴ τῆς Παλλάδος, ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς κάμαράς μου καί τὰ μάτια του κάποιοι δαίμονα τὰ μάτια μοιάζουν π' ὀνειρεύεται. Καί τὸ φῶς τῆς λάμπας, πού χύρεται πάνω του, ἀπλώνει πίσω τὴ σκιά του σὸ πάτωμα καὶ ἢ ψυχὴ μου, ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τῆς σκιάς αὐτῆς, πού κυματίζει σὸ πάτωμα, δὲ θὰ μπορέσῃ πειὰ νὰ σηκωθῇ—ποτὲ πειά!

ΝΙΚΟΣ ΔΡΟΒΙΑΝΗΣ

Ἐσὲ παρθένα πὸν μὲ ράντισες
μὲ τῆς ζωῆς τὸ μύρο
σὲ καρτερῶ καὶ πάλι
στὴν κάμερά μου
τὴν ἁγιασμένη ἀπὸ τὸ πέρασμά σου.

Τὰ παραμύθια πὸν μοῦ ξύπναγες τὰ ὄμορφα
μὲ τίς πεντάμορφες καὶ τοὺς τραγουδιστάδες
τοὺς ὑπέρχαλους
στοὺς κόσμους τῶν ὀνείρων τοὺς ἀσύγκριτους
πὸν τοὺς ζωντάνευεν ἡ μουσικὴ λαλιά σοί,
κι ὅλα τ' ἀνατριχιάσματα τῆς ἡδονῆς
κι ὅλα τὰ κύματα τὰ φωτερὰ πὸν μ' ἀναφτες
κι ὅλες οἱ τρικυμίες τῶν παιθῶν
πὸν τίς γεννοῦσεν ἄγριες
κάποιος ἀγέρας δυνατὸς καὶ μεγαλόπνοος —
Ὅλα ἀργοχαθήκανε κι ἀργόσβυσαν.
Καὶ τώρα μόνος μὲς τὴν κάμερά μου
τὴν ἁγιασμένη ἀπὸ τὸ πέρασμά σου
κάθομαι καὶ σὲ καρτερῶ.
Κάποια φωτόλουστη, μυρόλουστη ἀγνινή
γιὰ κάποια βραδυνὴ θαμπὴ καὶ μυστικὴ,
τὴν ὥρα πού ξυπνοῦν οἱ ἡμεροὶ
ἴσως ξαναπροβάλλης ἀπὸ πέρα.

Ἐσὲ παρθένα πὸν μὲ ράντισες
μὲ τῆς ζωῆς τὸ μύρο
σὲ καρτερῶ καὶ πάλι
στὴν κάμερά μου
τὴν ἁγιασμένη ἀπὸ τὸ πέρασμά σου.

Ἄλεξάνδρεια.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΡΓΑΣ

ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΥΛΛΑ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΙΚΡΟΥΛΑ

ΧΑΜΟΓΕΛΟ

ΔΑΚΡΥΑ

Μὰ τί νὰ πῶ γιὰ τὸ χαμόγελό σου τὸ καλό-
τατο; Ἔρχεται ἀπὸ τὰ βράθη τῆς Χαρᾶς καὶ
κυματίζει στὸν ἀέρα σὰν ἓνα μῦρο καὶ σὰν
ἓνα χρῶμα, καὶ ὕστερα κατακάθεται στὸ πρό-
σωπό σου ὅπως τὸ ἄρωμα καὶ ἡ λευκότης τοῦ
κρίνου ἐπάνω στὸν κάλυκά του. Κι ἀνοίγει,
κι ἀκτινοβολεῖ πάνω στὸ πρόσωπό σου. Καὶ τὸ
στόμα σου δὲν εἶνε πειὰ παρὰ ἓνας καρπὸς
ροδόχλωμος πὸν ἀπλώνεται πρὸς τὰ ὀλοστρόγγυ-
λα τῶν μαγουλιῶν σου μῆλα, καὶ τὰ μάτια σου εἶνε
δυνὸ χαρωπὲς σταλαματιᾶς βαθυγάλανου νεροῦ.
Καὶ τὸ πειὸ θεῖο εἶνε ἡ σιωπὴ αὐτοῦ τοῦ χαμό-
γελου πὸν ἀναδίνει τὸν ἀέρα τῶν ἀγγέλων καὶ
τὴν ἀθάνα ἄγνοια καὶ τὸ εἰρηρικὸ κῆμα τοῦ-
ρᾶνοῦ, ὅπου ἓνα μικρὸ πουλάκι κολυμβᾷ. Ποιὸ
νὰ ἦταν τὸ πρῶτο χαμόγελο τοῦ κόσμου; Ποιὸ
ἄλλο παρὰ ἡ ὄραία ἐκείνη γραμμὴ πὸν σχημά-
τισαν τὰ πρόγματα ὅταν ἔδωκαν τὸ χέρι τὸ ἓνα
στ' ἄλλο: ἡ θάλασσα ἔδωκε τὸ χέρι στὸ λειβάδι,
τὸ λειβάδι στὴ ραχοῦλα, ἡ ραχοῦλα στὸ βουνό
καὶ τὸ βουνό στὸν οὐρανό. Τὸ φλογερὸ σου μάτι,
ὦ κόρη μου! δίνει τὸ χέρι στὸ μικρὸ κι ὀλοῖσιο
στοματάκι σου, πὸν τὸ δίνει σὲ σφαιρὲς τῶν
μαγουλιῶν σου, πὸν τὸ δίνουν στὴ μυτιούλα σου—
στὸν ἀέρα. Εἶσαι σὰν τὸ χαμόγελο τοῦ κόσμου.
Θέλεις νὰ παίξωμε στὸν κόσμο; Δὲν ἔχεις παρὰ
νὰ χαμογελάσης. Τίποτ' ἄλλο. Θὰ μάθης ἀργό-
τερα ὅτι ἄλλοτε ὁ κόσμος δὲν ἔπανε νὰ χαμο-
γελᾷ καὶ ὅτι τὸ πρόσωπό του δὲν ἄρχισε νὰ
λυπᾶται παρὰ ὅταν τὸ πρῶτο ἄνθος μαράθηκε
στὸν ἐπίγειο Παράδεισο. Δὲν εἶδες ἀκόμα,
μικροῦλα μου, κανένα ἄνθος νὰ μαράθῃ καὶ
ἀγροικῶ στὸ χαμόγελό σου τὴ μακαριότητα τῶν
πρωτοπλάστων, ὅταν μιλοῦσαν μὲ τὸ Θεὸ προ-
στά στα ἄλογα πὸν ἔβροσκαν.

Ἦ! τὰ δάκρυα τῆς χαϊδεμένης μου! Ἐξαφρα
ἐπάνω στὸ ἀσυννέφωτο πρόσωπο μιὰ δίπλα σκά-
φεται, ὅπως ἐπάνω σ' ἓνα ἥσυχον νερό: τὸ
μέτωπο ζαρώνει, ἡ μύτη ζαρώνει, τὰ μάγουλα
ζαρώνουν, τὸ στόμα ἀνοίγει σὰν νὰ μὴν ἦταν
πειὰ ποτὲ νὰ ξανακλείσῃ, τὰ χέρια σφιχτοκλει-
οῦνε, ξεφτίζουν τὸν ἀέρα καὶ μιὰ μακρονὰ φωνὴ
ἀκολουθεῖ μικροὺς συγκροτητοὺς λυγμούς. Ἦ!
πόσο εἶνε ἄτυχη! Τῆς λένε: «Σώπα, μικρὸ μου!
Σώπα.» Μὰ αὐτὴ θέλει τὸ σῆθος γιὰ νὰ βυζιάξῃ
καὶ ἡ φωνὴ γίνεται προστακτικὴ καὶ κλαυιάρα.
Καὶ τότε στὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ φαίνεται νὰ
λάμπη τὸ πρῶτο δάκρυ.

Ἦ παιδί μου! Ὅπως ἐφιλοσόφησα γιὰ τὸ
πρῶτο χαμόγελο τοῦ κόσμου, ἔτσι θὰ φιλοσο-
φήσω καὶ γιὰ τὸ πρῶτό σου τὸ δάκρυ. Θὰ σὲ
διδάξουν ἀργότερα ὅτι ἡ γῆ, ἀφοῦ ἐπρόσβαλε τὸ
Δημιουργό της, δὲν ἦταν γιὰ κάμποσο καιρὸ
παρὰ ἓνα δάκρυ πὸν κλυοῦσε μέσα στὰ ματό-
φύλλα τοῦ οὐρανοῦ. Μὰ ποιὰ νὰ ἦταν τὰ πρῶτα
δάκρυα πὸν χύθηκαν ἐπάνω σαυτὴ τῇ γῆ;
Φοβᾶμαι, —ὦ ημεῖ!— μὴ μέσα στὴ σκληρότητα τῆς
καρδιάς των ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὔα γιὰ πολὺν
καιρὸ κατάπιαν τὰ δικὰ τους. Ἀλλὰ ἴσως τὸ
σκυλὶ (θὰ μάθης ἀργότερα πὸς τὸ σκυλὶ εἶνε
καὶ πιστό καὶ ὑποτακτικὸ) ἅμα ἐνόησε τὴ θλίψη
πὸν οἱ κύριοί του εἶχαν προσενήσει στὸ θεὸ,
ἐκλαψε μέσα στὴν καλύβα του. Ἦ κόρη μου!
Δὲν ξέρω, ὅταν τὰ βλέπω νὰ ἐξατιμίζονται τόσο
γλήγορα, ἂν τὰ δάκρυά σου ὁ φύλακας ἀγγελὸς
σου δὲν τὰ μαζεῖ ἓνα-ἓνα καὶ δὲν τὰ κἀνῃ
ἓνα εὐλογημένο κομπολόγι.

Ἡ μητέρα τοῦ θεοῦ θ' ἀρνοιούντανε τὸ κάθε
τι, γι' ἀντάλλαγμα τῶν ζωντανῶν αὐτῶν μαργι-
ταριῶν τοῦ παιδιοῦ μου;

ΕΠΙΣΚΕΦΙΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ

Δέν τήν είχαν φέρει ακόμα στην πόλι παρά για τὸ βάπτισμά της, γιατί τήν περιφέρουν συνήθως μέσα στον κήπο, ὅσον παλιός κι ἂν φαίνεται νῆνε σὸ φέγγος τῆς Σελήνης καὶ νὰ προσφέρῃ τὶς φυλλόσκεπες σιαδέες του. σὶς σκιές τῶν γέρω-ποιητῶν. (Ἡ στεφάνες τῶν *weigélias* μ' ἓνα ρόδινο χρώμα τόσο ρόδινο, μαράθηκαν τὴν ἄνοιξι, ἴσως μετανάστευσαν στὴν Κίνα, γιὰ νὰ γυρίσουν μαζί με τὰ χελιδόνια). Ἀλλὰ χθὲς τὸ μικρό μου ἐπισκέφθηκε τὸς Νεκρούς. Ἡ γυναίκα πὸν τὴν ἔφερε κάθισε πάνω σ' ἓναν τάφο, κρατῶντας τὸ παιδί ντυμένο μ' ἓνα μακρὸ πανηγυρικό φουστανάκι, τὸ παιδί παρόμοιο μ' ἓνα μεγάλο πιτηρὸ ἀπὸ χιόνι κοιμισμένο, πὸν τοῦ σέρνεται ὡς τὰ κάτω ἢ πανέμορφη ἢ οὐρά! Τὶ νὰ ὄνειρεύσουν τάχα, κοροῦλα μου; Τὶ διηγούνται τὸ ὄνειρό σου σὰ ὄνειρα τῶν μικρῶν παιδιῶν πὸν δὲν ξυπνοῦν πιά νὰ τευτώσουν τὸ στόμα σὶς βυζάχτρες των; Ἐλαφροκοιμώσουν ἀνάμεσα σὸν πὸ βαρὺ τὸν ὕπνο. Καὶ ἡ σιωπὴ ἦταν παρόμοια με τὸν ἥσυχο κρότο τῆς θύλασας.

Ο ΥΠΝΟΣ ΤΟΥ ΣΑΛΟΥ

Ἀπόψε ἡ θύελλα ἔκλαψε χωρὶς νὰ πάψῃ. Τ' ἀνεμοδάματα ἀκολουθοῦσαν τὸ ἓνα τᾶλλο καθὼς ἀκολουθοῦνται τὰ κύματα τῆς θάλασας. Ἀκούονται μονάχα τὰ βογγητὰ τοῦ βορροχεροῦ ἀνέμου νὰ ξεφυροῦν σὰ παραθυρόφυλλα, κάποια κτυπήματα ὑπόκοφα, ἓνα ποτίκι.

Χωρὶς φροντίδα γιὰ τὴ σύγγυσι αὐτῆ τῆς φύσης, τὸ παιδί μου, μέσα στὴ σκεπασμένη κούνια του, κοιμήθηκε ὡς τὸ προῖ, στὴν ἡσυχία τῆς κάμαράς μας. Ὡ θεῖο μυστήριον πὸν πλησιάζεις ἓνα πλάσμα πρὸς τὸν Πλάστη του! «Ἐν τούτοις ὁ Ἰησοῦς, πλαγιασμένος στὴ φάτην, τὸ

κεφάλι σ' ἓνα προσκέφαλο, εἶχε ἀποκοιμηθῆ».

Ὡ παιδοῦλα μου! Μικρὴ μαθήτρια! Ἔξερεις ὅτι εἶσαι σὰ χέρια τοῦ Παντοδύναμου καὶ ὅτι, με ὅλη τὴ μαγία αὐτῆ τοῦ ἀνέμου καὶ τοῦ καιροῦ, δὲν μπορεῖ νὰ σοῦ συμβῆ τίποτε πὸν νὰ μὴ τὸ θέλῃ ὁ Οὐρανός; Γι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλεις μήπως ἢ φτωχὴ φωλίτσα σου, πὸν ἓνα φύσημα τοῦ ἀνέμου θὰ ἔφτανε νὰ τὴ σκουπίσῃ, ἔξακουλουθεῖ νὰ σοῦ εἶνε ἓνα σίγουρο στέγασμα. Σὺ μόνη, ὦ ἀθώα, ἂν ἢ πλημμύρα ἔρχονταν νὰ γλύψῃ τὸ κατωῦλι τοῦ σπιτιοῦ, δὲν θ' ἀνησοχοῦσες. Γιατὶ καλλίτερ' ἀπ' ὅσο δὲν τὸν βλέπουμε' ἐμεῖς με τὰ δλάνυχτα μάτια μας, βλέπεις ἐσὺ, παιδί μου, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κλεισμένα ματόφυλλά σου, μπροστὰ στὴν κούνια σου, τὸ Θεὸ νὰ κοιμᾶται.

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΙΛΟΥΝ

Τὸ κροτάλισμα τῶν βελονιῶν τοῦ πλεξίματος, τὸ τρίξιμο τοῦ φύλλου πὸν γυρίζει σὸ διάβασμα, τὸ τικ-τάκ τοῦ ὰρολογιοῦ, τὸ τρίξιμο τῆς πέννας μου: αὐτὰ μονάχα ἀποτελοῦσαν καὶ ἀποτελοῦνε τὶς τελευταῖες μου φθινοπωριάτικες βραδιές. Ἀλλὰ σὸν ἐρχομὸ τῆς κόρης μου, τὰ οἰκογενειακὰ πράγματα ἄρχισαν νὰ προσφέρουν νέα λόγια. Τὰ βελόνια συζητοῦν τὸ μέτρο τῶν μικρῶν τραγουδιῶν καὶ ἡ σελίδα τοῦ βιβλίου ψιθυρίζει στὴ μητέρα ὅτι ἡ ὰρα τοῦ βυζάγματος προχωρεῖ σὸ δίσκο τοῦ ὰρολογιοῦ πὸν φλαραεῖ ὀχληρά! Αὐτὴ ἢ πέννα πὸν ἔχουσε τόσα δάκρυα σέκεται γιὰ μιὰ στιγμὴ σὰν μιὰ δύστυχη ταξειδιώτισσα ὕστερ' ἀπὸ ἓνα μακρὸν δρόμο. Θυμᾶται ἓνα σταμάτισμα πειὸ θλιμμένο ὅταν ἢ τύχη ἐφαίνονταν τυφλὴ καὶ ὁ δρόμος ἀβέβαιος.

Ὡ πέννα μου, πὸν πλανήθηκες μέσα σὸ πένθος! Ἀρχίζεις νὰ ξανατραγουδῆς ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ χαρτί, καὶ νὰ δοξάζῃς τὸ θεὸ γιατί σοῦδωκε γιὰ ὀδηγὸ αὐτὸ τὸ παιδί πὸν δὲν ξέρει νὰ βαδίζῃ...

ΤΑΣΟΣ ΒΛΑΟΥΡΗΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Μᾶς ἐνέπνευσε μερικὲς σκέψεις με κάποια ἡδονικὴ μελαγχολία ἐμᾶς τοὺς νέους τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὸ πέρασμα τῶν ἀρχαιολόγων.

Ἦλθαν πλημμυρισμένοι ἀπὸ τὸ φῶς πὸν ἀναδύονται τὰ ἐρεῖπια καὶ οἱ τάφοι καὶ ἐνώθησαν ὄλοι σὲ μιὰ λάμπι πλατεῖα καὶ δυνατὴ, πὸν συγκοινωνεῖ καὶ δένει τοὺς δύο κόσμους—ἐκεῖνον πὸν ἔφυγε πιά, καὶ αὐτὸν πὸν πηγαίνει τώρα.

Ἦλθαν νὰ μᾶς πῶν καὶ μᾶς ἐνθύμισαν «περασμένα μεγαλεῖα».

Κι' ἀλήθεια—χωρὶς περιστροφές—εἶνε πικρὴ, πὸν πικρὴ καὶ πῶς κουράζει τὴν ψυχὴ ἢ συνητὴ αὐτὴ σύγκρισις! Καὶ τὶ σύγκρισις! Ποῦ εἶνε σήμερα,

«ποῦ εἶνε τῶν ἔργων τὰ ὄνειρα, τὰ ἔργα τῶν ὄνειρων;»

Ἄν δὲν ὑπῆρχε φόβος νὰ μᾶς πετροβολήσουν με τὰ ἴδια ἱερὰ μάρμαρά καὶ ἔαν δὲν τὰ πονούσαμε κι' ἐμεῖς οἱ ἴδιοι διότι εἶνε δικὰ μας καὶ ὠραῖα, θὰ ἐπροτείναμε—ἐκεῖνο πὸν ἐνέπνευσε καὶ ἄλλους ἢ σημερινὴ μας κατάστασις—νὰ κρημνισθῆ τὸ κάθε τι ἀπ' αὐτὰ πὸν στέκονται, χωρὶς σκοπὸ νὰ ἐξαφανισθοῦν, ἂν ὄχι γιὰ τίποτε ἄλλο, τοῦλάχιστο γιὰ νὰ μὴ βλέπουν μερικὲς μας καβουροειδεῖς κινήσεις πρὸς τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ ἀκούουν μερικῶν ἀγορεύσεις γιὰ κάποια μας ζητήματα.

Καὶ θὰ ἐλύοντο τότε τὰ χέρια ὄλων καὶ θᾶρχιζε τὸ χτίσιμο κάποιοι καινούργιοι Παρθενῶνος πὸν θᾶββαινε μὲς' ἀπὸ τὶς ψυχὲς τῶν Πανελλήνων τρισπερίμορφος, μὲς' ἀπὸ τὶς ψυχὲς τὶς καθαρισμένες πιά ἀπὸ τὴ σπῆλα τῶν τάφων πὸν μόνη αὐτὴν ἐβύζαναν κολλημένες χροῖα ἐκεῖ.

Ἄλλὰ ὄχι—Ὡ! τῆς Ὅμορφιᾶς τὰ μάγια!—Τὰ μάρμαρα αὐτὰ εἶνε ὠραῖα καὶ φθάνει αὐτὸ!

Ἐλάτε σεῖς πὸν ξέρετε τὶ θὰ πάρετε καὶ τὶ θ' ἀφίσετε ἀπ' αὐτὰ, ἐλάτε νὰ σκορπίσετε ἐνωμένοι τὴν ὀμορφιὰ πὸν περιμαζέψατε. Κι' εἶνε πολλὴ ἢ ὀμορφιὰ αὐτὴ. Τὸ νοιώθουμε. Τὸ κάθε τι μᾶς τὸ μὴνᾶει τριγύρω ἐδῶ κι' ἀπὸ μακρὰ.

Κι' ἐμεῖς πὸν ζοῦμε καὶ γιὰ τὴν Ὅμορφιὰ σᾶς δεχθήκαμε σᾶς τοὺς δικούς μας σκεπτικούς καὶ ἀκούραστους μ' ὄλη τὴ λαχτὰρα πὸν δέχεται τὴν Ὅμορφιὰ ἢ Νεότης. Καὶ σᾶς τοὺς ξένους πὸν ἤλθατε γοργοὶ καὶ ἐνθουσιασμένοι σᾶς χαιρετίζομεν καὶ ἀπὸ τὴν στήλην αὐτὴ με τὸν Καμπύσην: «Ὡ σεῖς πὸν δὲν σᾶς βαραίνει τὸ ἀβάσταχτον βάρος παρελθόντος ὑπερανθρώπινου!»,

ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

Ἡ Τετάρτη μας Διάλεξις

Καθὼς τὸ ἐγράψαμε σὸ τελευταῖο φυλλάδιον ὁ κ. Πέτρος Ζητουνιάτης ἀνέλαβε νὰ μᾶς κάμῃ τὴν τετάρτη διάλεξι. Καὶ μᾶς ὠμίλησε τὸ Σάββατο 27 Μαρτίου με θέμα «Ἡ ποίησις καὶ αἱ γυναῖκες». Βέβαια τὸ ὄνομα τοῦ ἀγαπητοῦ μας ποιητοῦ εἶναι πολὺ γνωστὸ καὶ συμπαθητικὸ στὴν πόλι μας καὶ ξεχωριστὰ σὲ μᾶς τοὺς Νεοζωϊστὰς, διότι ὁ ποιητὴς τῶν ὠραίων στροφῶν, «Ἀπὸ τὴν Λύκηθον», εἶνε ἀπὸ τοὺς ὀλίγους οἱ ὁποῖοι μᾶς ὑπεστήριξαν με ὄλη τὴ θέρη πὸν κλεῖ ἢ εὐγενικὴ τους καρδιά.

Γι' αὐτὸ κ' ἐκεῖνο τὸ βράδυ, αἱ αἰθουσαι τῆς «Νέας Ζωῆς» ἦτο ἀδύνατο νὰ χωρέσουν περισσότερους γραμματολήπτους.

Καὶ ὁ κ. Ζητουνιάτης μᾶς εἶπε:

«Ὅτι δῆποτε ἔρχεται ἀπὸ τὴν φύσιν ἔχει τὸν λόγον του. Τοιουτοτρόπως καὶ τὸ θῆλυ τὸ ὀποῖον ἀπεστάλη ἀπὸ τὴν θεότητα εἰς τὸν κόσμον με ὠρισμένην ἐντολήν. Τὴν διαιώνισιν τοῦ εἶδους ἀπὸ φυσικῆς ἀπόψεως καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ κοινωνικῆς. Ἐν τούτοις τὴν δευτέραν αὐτὴν ιδιότητα τῆς γυναικὸς εὐρέθησαν πολλὰ φτωχεῖν διάνοιαι αἱ ὀποῖαι τὴν ἠμφισβήτησαν. Ἴσως μάλιστα καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ εὐρεθοῦν τοιαῦτα διάνοιαι αἱ ὀποῖαι ὄχι μόνον ν' ἀμφισβήτησουν ἀλλὰ καὶ ν' ἀρηθθοῦν καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ἐπίδρασιν τῆς γυναικὸς ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄλλ' αἱ ἀντιλήψεις αὐταὶ δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρασύρουν εἰς φιλοσοφικὰς δοξασίας τῶν ὀποῖων τὸ βάσιμον δύναται κάλλιστα νὰ συζητηθῆ. Ἡ γνώμη ἐνὸς φιλοσόφου καὶ τοῦ μεγαλοφρονεστέρου ἀκόμα πιθανὸν νὰ βασίζεται ἐπὶ ὠρισμένης παρατηρήσεως, ἀλλ' εἶνε πολὺ δυνατὸν ἢ παρατήρησις του νὰ μὴ εἶνε ἀληθὴς, ἀφοῦ ἢ ἀλήθεια δὲν εἶνε κάτι τι μονομερὲς, ἀλλὰ τὸ σύνολον πραγματικότητων τοῦ ὄρατοῦ ἢ τοῦ ἀόρατου κόσμου.»

Κατόπιν ὁ κ. Ζητουνιάτης μετὰ βραχείαν ἐπισκόπῃσιν τῶν θεωριῶν τῆς ἀνθρωπολογικῆς ἐπιστήμης ἠτις ἀποδέχεται τὴν γυναῖκα ὡς τὸ θῆλυ μόνον τοῦ ἀνδρός, βεβαιοῖ δι' ἐπιχειρημάτων ὅτι ἢ γυναῖκα κατέχει ἐμφύτους ψυχικὰς ιδιότητας ὑπερέτερας τοῦ ἀνδρός. Καὶ τὰς σκέψεις του αὐτὰς τὰς βασίζει ἐπὶ τῆς ἱστορίας. «Αἱ ψυχικαὶ ιδιότητες τῆς γυναικείας φύσεως, λέγει, παρετηρήθησαν ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Οἱ ἀθάνατοι πρόγονοί μας τὸ ὠραῖον, τὸ σοφὸν καὶ τὸ ἀγνὸν τὸ ἀνεπαρέστησαν ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς γυναικὸς. Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἀνεβίβασε τὴν γυναῖκα ὡς θεότητα εἰς τὸν Ὀλυμπον κατ'

ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἄλλους λαοὺς ποὺ περιφρόνησαν αὐτήν. Γυναίκες ἐχρησιμοδότησαν εἰς τὰ μαντεία τῆς Δωδώνης καὶ τῶν Δελφῶν καὶ γυναῖκες ἐγίνοντο αἱ ἐμπνεύστριαί τῶν μεγαλειτέρων ἔργων εἰς τὴν καλλιτεχνίαν καὶ τὴν ποίησιν. Καὶ τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον ἀφοῦ ἡ γυναῖκα εἶνε ἡ ἐκπροσώπησις τῆς ἐμπνεύσεως, ἡ δὲ ἐμπνευσις, ὡς ὅλοι γνωρίζομεν, εἶνε ἀνωτέρα τῆς λογικῆς.

« Ἄλλως τε οἱ ποιηταί, οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ ἰδρυταὶ τῶν θρησκευτικῶν περισσότερον ὅλων τῶν ἄλλων καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης ἀκόμη ἔχουν τὸν λόγον εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ἄν κάμωμεν ἓνα μικρὸν περίπατον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ποιήσεως θὰ ἴδωμεν ὅτι οἱ ποιηταὶ ἐμπνέονται ἀπὸ τὰς Μούσας καὶ ὅτι περίξ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ γοητευτικοῦ φύλου περιτρέφεται ἡ ὑπόθεσις τῶν ποιητικῶν ἀριστουργημάτων τῶν. Ὁ γηραιὸς Ὀμηρὸς τριγύρω ἀπὸ τὴν ἐκπάγλου ὠραϊότητος Ἑλένην δημιουργεῖ τὴν Ἰλιάδα του καὶ γύρω ἀπὸ τὴν σεμνὴν Πηνελόπην, τὴν συμβολίζουσάν τὴν συζυγικὴν πίστιν, τὴν Ὀδυσσεϊάν του, δύο ἔργα ἀνυπερβλήτου ἐπιβολῆς καὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων βρῖθουν οἱ ὑπονοήσιμοι πρὸς τὰς μεγάλας καὶ αἰωνίας ἀληθείας τῆς ζωῆς. Οἱ μεγάλοι τραγικοὶ ποιηταὶ βραδύτερον ἀπὸ τὰς γυναῖκας μορφάς, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως ἐκ τῆς παραδόσεως, ἀντλοῦν τὰς ἐμπνεύσεις τῶν. Ἡ Ἀντιγόνη, ἡ Ἰφιγένεια, ἡ Ἥλέκτρα, εἴτε ὡς πρόσωπα ἰδεώδη, εἴτε ὑπὸ μορφῆν ζωντανῶν προσώπων ἐμπνέουσιν καὶ γονιμοποιοῦν τὴν ἀνδρικήν διάνοιαν καὶ τὴν ὠθοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν. Οἱ λυρικοὶ ποιηταὶ ἐπίσης. Αὐτὴ ἡ Σαλψὼ ἢ μεγάλη ποιήτρια τῆς ἀρχαιότητος ἀναζητεῖ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ἀπὸ τὰς μαθητρίας τῆς καὶ μόνον δύο ποιήματα σώζονται μαρτυροῦντά τὴν ἐξ ἀνδρὸς ἐμπνευσίαν. Ἐνα τεράστιον πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ συμπολίτην τῆς Ἀλκαίου καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὸν Φάωνα τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ καὶ προσομοιάζει ἴσον μὲ τὰς θεάς.

Εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἐποχὴν ὅπου ἡ γυναῖκα ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χριστιανισμοῦ εἶχεν ὑποδουλωθεῖ, μολοντοὶ ἐλέχθη ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἐχειροφέτησε τὴν γυναῖκα, ἐνῶ ἀπεναντίας κατέκτησεν αὐτήν καὶ τὴν ἀπεδίωξεν ἀπὸ τὸ τρισυπόστατον τῆς θεότητος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν ὅστις τὴν ἐθεοποίησεν, ἐν τούτοις παρατηροῦμεν ὅτι ἡ γυναῖκα δίδει πάλιν ἀφορμὴν εἰς τὴν δημιουργίαν μεγάλων ποιητικῶν ἔργων. Μία Ῥωμαία δέσποινα, ἡ Βεατρίκη ἐμπνέει τὸν Δάντην ὅστις μᾶς παρουσιάζει τὸν ἔρωτα ὑπὸ τὴν πλέον ἰδανικὴν μορφήν. Ἡ Λάουρα εἰς τὸ Ἀβινιὸν, ὡσαύτως. Μὲ τὴν γοητείαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς μορφῆς τῆς ὠθεῖ τὸν Πετράρχην εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ἀπαραιμύλων χάριτος ποιημάτων του. Ἡ Ἑλεονώρα ἐπίσης ἐμπνέει τὸν Τάσον ὅστις ὑπὸ τὸ θελκτικὸν βλέμμα τῆς γράφει τὰς πλήρεις δυνάμεις ἐπικᾶς του στορφᾶς.

Ὁ Ρονσάρ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὁ Σαϊκσπέρης εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ ἴδιον. Τὰ ἔργα τῶν φέρουν τὸν

τύπον τοῦ γυναικείου φιλήματος. Ἐπάνω ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῶν τὸ τόσον μεγαλοφυῆς, ἐπέρασεν ἐν τούτοις ἡ θωπεῖα τοῦ θήλεος.»

Μὲ μίαν βραχείαν ἀνασκόπησιν ἔπειτα ἐπὶ τῶν ποιητικῶν ἔργων τῶν νεωτέρων ποιητῶν ὅπου ἡ ἐπίδρασις τῆς γυναικὸς εἶνε τόσον καταφανῆς, ὁ κ. Ζητουνιάτης συμπεραίνει ὅτι μεταξὺ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν ὑφίστανται πνευματικαὶ καὶ ψυχικαὶ συμπάθειαι ποῦ ἐπιδρῶν σημαντικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς. « Καὶ αἱ συμπάθειαι αὐταί, λέγει, εἶνε νόμος φυσικὸς τὰς ὁποίας τὸ ἄρρεν στοιχεῖον ἢ παρενόησεν ὡς ἐκ τῆς παραδόσεως τῆς σωματικῆς του ὑπεροχῆς, ἢ τὸ φαινόμενον τὸν παρέσυρε μέχρι τοῦ βαθμοῦ ν' ἀρνηθῆ ἰδίαν θεϊκὴν ἰδιότητα τῆς γυναικὸς.»

Τὴν διάλεξίν του διήγησε ὁ ὁμιλητὴς μὲ ἀπαγγελίας ποιημάτων καὶ στὸ τέλος εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ μὲ τὴν ἀρμονικὴν καὶ ἀπαλὴν φωνὴν του καὶ μερικὰ δικὰ του, τὰ ὁποῖα ἐνθουσίασαν τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ ἀκροατᾶς, καὶ ἰδίως τὸ ὠραῖον φύλον ποῦ ἀντεπροσωπεύετο ἀπὸ ἐξήντα τοῦλάχιστον θελκτικὰς μορφάς.

Τὸ ἴδιο βράδυ ἀπήγγειλε καὶ ὁ φίλος μας Γιάννης Κασομάτης μὲ τὴν παθητικὴν φωνὴν του μερικὰς ὑπεροχῆς στορφᾶς τοῦ Λάμπρου Πορφύρα.

Ἡ πέμπτη διάλεξις τῆς σειρᾶς ποῦ διοργανώσαμε θὰ γίνῃ τὴν Παρασκευῇ 10)23 Ἀπριλίου.

Θὰ ὁμιλήσουν: Ὁ κ. Παῦλος Πετρίδης: *Ἐνας Ἀλεξανδρινὸς ποιητής.* Ὁ ποιητὴς Κ. Ν. Κωνσταντινίδης: *Τὸ ἔργον τοῦ Γκίκα.* Οἱ φίλοι μας ὁμιληταὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰς τοῦ Συλλόγου μας.

Ἡ Θρησκευτικὴ ποίησις τῶν Βυζαντινῶν.

Ὁ κ. Σίμος Μενάρδος εἰς τὴν δευτέραν ὁμιλίαν του στὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης ἔκαμε λόγο γιὰ τὴ θρησκευτικὴν ποίησιν τῶν Βυζαντινῶν.

Ἡ γνώμη τοῦ Bernhardt, εἶπε, ὕστερα ἀπὸ μίαν σύντομην εἰσαγωγὴν, ὅτι « ποίησιν κατὰ τὴν ἀληθινὴν σημασίαν τῆς λέξεως οἱ Βυζαντινοὶ οὐδέποτε ἐγνώρισαν» δὲν εἶναι ὀρθή.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν ἢ βυζαντινῆ σκέψις ἔμεινε θαμμένον βιβλίον γιὰ τὴ Δύσι. Διότι ἡ ἀληθινὴ ποίησις τῶν Βυζαντινῶν ἦτο ἀφωσιωμένη στὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ γιὰ νὰ ἐκτιμηθῆ ἀκριβῶς ἡ ποίησις αὐτὴ χρειάζονται τρία πράγματα α) νὰ ξερριζωθῆ κάθε προκατάληψις β) νὰ μὴ μεταθέτωνται ξένοι ποιητικοὶ κώδικες στὸ Βυζάντιον καὶ γ) νὰ μελετηθῆ ἡ βυζαντινὴ ποίησις. Ὁμολογεῖ ὁμοῦς ὅτι ἡ ἐργασία αὐτὴ παρουσιάζει μεγάλας δυσκολίας διότι ὁ ὄγκος τῶν ποιημάτων εἶναι τεράστιος καὶ διότι πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἀνώνυμα.

Ἐπειτα ἐξετάζει τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῶν ποιημάτων.

Τὸ μέτρο τῶν βασιζέται στὸν τόνον καὶ ὄχι στὴν

προσφῶν, οἱ δὲ στίχοι τῶν εἶναι ἐλεύθεροι. Οἱ Λατίνοι ὁμοῦς λόγοι τοὺς παρεξήγησαν καὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐκτιμήσουν τὸν χαρακτῆρα τῆς βυζαντινῆς ποιήσεως παρὰ ὅταν ἐμελέτησαν τὶς ἴδιες μορφῆς τῆς λατινικῆς μεσαιωνικῆς ποιήσεως.

Κατόπιν ἐξετάζει τὸ ἔργον τοῦ Ῥωμανοῦ τοῦ Μελφδοῦ ὁ ὁποῖος ἐσήκωσε τὴν ὑμνογραφίαν εἰς τὴν ὑψίστην τελειότητα καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε ξεχασθῆ. Δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας μετὰ τὸν θάνατό του ὁ καρδινάλιος Pitra ἐδημοσίευσεν ἕως 30 ὕμνους του τὸ 1876 στὰ *Analecta Sacra* καὶ ἔτσι ξαναῆλθε ὁ Ῥωμανὸς σὺν κομήτης γιὰ νὰ χύσῃ καινούργιο φῶς. Ὁ Βουνγύ τὸν ὀνομάζει « Πίνδαρον τῆς ρυθμικῆς ποιήσεως », καὶ ὁ Κρούμπαχερ « μέγιστον τοῦ κόσμου ἐκκλησιαστικὸν ποιητὴν ». Ὁ βίος του μᾶς εἶναι ὅλος διόλου ἄγνωστος. Ἀπὸ τὸ συναξάρι του μονάχα μαθαίνουμε πὸς ἦλθε ἀπὸ τὴ Βηρυττὸ εἰς τὴν Κ/πουλίαν ὅπου ἔμεινε στὴν ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου. Ἐκεῖ « παραμονὴν τινα τῶν Χριστουγέννων κοιμωμένῳ αὐτῷ ἐφάνη καθ' ὕπνου ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος καὶ ἐπέδωκε τόμον χάριτος καὶ εἶπε: λάβε τὸν χάριτον καὶ κατάφαγε αὐτόν. Καὶ εὐθέως ἐγενεθῆς ἐκ τοῦ ὕπνου ἐθαύμαζε καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Εἶτα δὲ ἀναβὰς εἰς τὸν ἄμβωνα ἤρξατο τοῦ ψάλλειν τὰς εἰς τὴν Γέννησιν στορφᾶς αὐτοῦ. Ποιήσας δὲ καὶ ἐτέρων ἐορτῶν κοντάκια ὡς περὶ τὰ χίλια πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν. »

Ὁ κ. Μενάρδος ἀναλύει ἔπειτα τοὺς καλύτερους ὕμνους τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ μᾶς δείχνει ὅτι τὸ ἔργον τοῦ μελφδοῦ εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ χαριτωμένους εἰκόνες καὶ ἀπὸ περιγραφὰς ἀριστοτεχνικῆς καὶ δυνατῆς μᾶζι, καὶ μᾶς δείχνει ἀκόμα ὅτι δὲν εἶναι σπάνια τὰ μέλη ἐκεῖνα ὅπου ὁ ποιητὴς ὑψώνεται σὲ μεγαλοφρεπεῖς τόνους καὶ ἀγγίζει κάποιες δυσκολόφθαστες κορυφῆς.

L'Hellenisme

Τὸ ὄργανον τοῦ Συνδέσμου πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὸν προτελευταῖον μῆνα σήμημα χαριτωμένου περιοδικοῦ, ντυμένου μὲ ἀπλά ἑλληνικὰ φορέματα.

Καὶ θὰ ἔρχεται γερὸ καὶ μεστωμένο τώρα περὶ μὲ τὰς ἐκατὸ του σελίδας νὰ σκορπίξῃ κάθε μῆνα τὸ Φῶς καὶ τὴν Ἀλήθεια γιὰ ὅλα τὰ Ἐθνικὰ μας ζητήματα— ποῦ ἔγιναν ἢ Μεγάλῃ Ἰδέᾳ τῶν εὐγενῶν, τῶν Nobles Ἰδρυτῶν του— καὶ θὰ ἔρχεται ἀκόμα νὰ καταρρίπτῃ προλήψεις, νὰ ξεδιαλύῃ σκοτάδια πυκτά, νὰ ξυπνᾷ ναρκωμένα αἰσθήματα καὶ νὰ σπέρῃ παντοῦ τὸν εὐλογημένο σπόρον τοῦ φιλελληνισμοῦ.

Καὶ ἐπιβάλλεται, νομίζομεν, σὲ κάθε Ἑλληνα ποῦ νοιώθῃ ὅτι ὁ εὐγενὴς πατριωτισμὸς δὲν περιορίζεται σὲ κούφα λόγια, νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ περιοδικὸν αὐτὸ γιὰ νὰ ποδείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν ὠραίαν φάλαγγα τῶν τρισεύγενων βλαστῶν τῆς Γαλλίας.

Κατοὺλ Μαντές.

Ὁ σκληρὸς θάνατος τοῦ Catulle Mendès—εἴτε τῆς Μοίρας φύσημα ἦτο εἴτε ἰδιζή του παρατημονία αὐτὸ

δὲν εἶνε γιὰ νὰ τὸ ἐξετάσωμεν ἑμεῖς—ἐστέρησε τὴ γαλλικὴ δημοσιογραφία ἓνα ἀπὸ τὰ πῶ χαριτωμένα τῆς κονδύλια.

Ὡς στιχογράφος, ὡς μυθιστοριογράφος, ὡς δραματικὸς συγγραφεὺς, ὡς κριτικὸς καὶ λίγ' ἄπ' ὅλα κατώρθωσε νὰ γίνῃ ἀρκετὰ γνωστὸς στὸ φιλολογικὸν κόσμον, πράγμα εὐκόλο ἄλλως τε στὰ χρόνια μας στὴ Γαλλία, γιὰ τὸν καθένα ποῦ μὲ τὴν ἐπιμονὴν του κατορθώνει νὰ κρατῇ τὴν πέννα ὀλίγο τεχνικὰ, φθάνει νὰ χῆ ὀλίγη φλέβα.

Ἐν' ἀστρούλακι κι' αὐτὸς ἀπὸ κείνα ποῦ συχνὰ τὸ καλοκαίρι ξεκολλοῦν καὶ λυώνουν, σ' ἓνα ὀλόφωτο ποτάμι καὶ ποῦ— ἀλλοίμονο!— τὸ διάβα τους χωνεύει μέσ' στὴ Νύχτα τὴ χρόνια τώρα ἀφώτιστη ἀπὸ κανέναν Ἥλιο ἢ καὶ φεγγάρι ἀκόμα.

Φιλολογικὰ Σάββατα.

Ὁ φίλος μας δικηγόρος κ. Γεώργ. Φοραγκούδης ἔκαμε μὴ πολλὴν καλὴν ἀρχήν. Ἦταν καιρὸς πιά. Ἀφοῦ ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ δεικνύῃ ἓνα κάποιον ἐπαινετὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ Γράμματα—δείγμα αἱ συζητήσεις ποῦ προκαλοῦν τὰ διάφορα δημοσιεύματα στὸ περιοδικὸν μας καὶ ἡ προθυμία μὲ τὴν ὁποία τρέχουν στὰς διαλέξεις μας— οἱ φιλολογοῦντες Ἀλεξανδρινοὶ ἔπρεπε νὰ οσοφισθοῦν περισσότερον καὶ αἱ συζητήσεις τῶν νὰ εἶναι συγχρότοι.

Καὶ δὲν εἶναι βέβαια ἀνάγκη νὰ τοὺς ποῦμε ἑμεῖς ἀπὸ τὰς στήλας αὐτὰς τὸν σκοπὸν καὶ ἀποτελέσματα τῶν **Φιλολογικῶν Σαββάτων**. Ὅλοι τὰ αἰσθάνονται αὐτὰ. Κ' εἴμεθα βέβαιοι πὸς στὸ ἄγγελμα μᾶς τέτοιαις πνευματικῆς συναδελφώσεως καὶ γνωριμίας κατὰ μέσον σὲ ὅλων αὐτῶν τὰ στήθη θὰ ἐτρεμοσάλευσε γλυκὰ μὲ τὴν ἐλπίδα κάποιον φτερογνίσματος. Καὶ ὅταν μίαν ὠραία βραδιά τοῦ Μαρτίου, ποῦ μᾶς ἔβλεπε ξάστερη καὶ γεμάτη ἀπὸ ἀστέρια ἐρωτηματικὰ ἢ Νύχτα, ἐβαδίζαμε πρὸς τὸ φιλόξενο σπῆτι σιωπηλοὶ καὶ πλημμυρισμένοι ἀπὸ λόγια ποῦ δὲν εἶχαμε πῆ ὡς τώρα, κατὰ μᾶς ἔλεγε πὸς ἡ ἀρχὴ αὐτὴ ἦτο καλὴ ἀρχὴ κι' ὁ δρόμος αὐτὸς μᾶς κι' ἄνοιξε θεὰ μᾶς φέρον κάποιον.

Ἀπὸ ὅσους προσεκληθῆσαν—καὶ εἶνε ἀρκετοὶ— ἦλθαν σὴν **Πρώτην** αὐτὴν μόνον 13. Στενὸς ὁ κύκλος, βλέπετε. Μὰ καὶ γι' αὐτὸ πῶ ἐγκάρδιος. Μποροῦσαν νὰ λθῶν καὶ περισσότεροι. Εἶνε ὁμοῦς μερικὰ πράγματα ποῦ φαίνονται πολλὰς φορές ἀπίστευτα. Καὶ ποῦ νὰ φαντασθῆ κανεὶς σὴν Ἀλεξάνδρῃ **Φιλολογικὰ Σάββατα!** Καὶ ὁμοῦς καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸ ἔργε. Ἀπὸ τοὺς γεροντοτέρους μας οἱ κ. κ. Ἀλέξ. Κάσδαγλης καὶ Δ. Σακελλαρίδης, ἔπειτα οἱ νεώτεροι οἱ κ. κ. Ἰ. Ἀ. Γκίκας μὲ τὸν κ. Κ. Π. Καβάφη καὶ οἱ δικοὶ μας οἱ πῶ νέοι κ. κ. Χρ. Παπαζαφειρόπουλος καὶ Π. Α. Πετρίδης μᾶζι μὲ τὸν Γραμματέα τῆς « Νέας Ζωῆς » κ. Μάνον Βατάλαν μὲ τοὺς συναδέλφους τοῦ τῆς Συνακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ μας κ. κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδης καὶ Β. Πανλίδης, ὁ κ. Κ. Γ. Κωνσταντινίδης καὶ οἱ κ. κ. Ν. Πηλαβάκης καὶ Ματαράγκας, μὲ τὸν κ. Γ. Φοραγκούδην σὴν μέση, ἔκαμαν τὸν πρῶτον αὐτὸν κύκλον μέσα, στὸν ὁποῖον ἐρρίχθησαν τόσες ὠραῖες ἰδέες καὶ ἀκούσθησαν

τόσα ώραία λόγια με τὸ ἐλαφρὸ κνύμασμα μιᾶς συζητήσεως σοβαρᾶς καὶ παιγνιδιάρικης μαζί καὶ ἡδονικῆς ἀκόμα, μποροῦμε νὰ ποῦμε, ἀφοῦ εἶχε κανεὶς μπροστά του ἀνθρώπους ποὺ μποροῦσαν νὰ τὸν ἐννοήσουν καὶ νὰ τοὺς αἰσθανθῆ.

Γιὰ τὴν συνέχειαν τῶν **Φιλολογικῶν** αὐτῶν **Σαββάτων** θὰ γράφωμεν καὶ πάλι.

Αἱ «Μεταμορφώσεις» τοῦ Ὀβιδίου.

Ὁ ἀκούρατος μεταφραστὴς καὶ σεβαστὸς μας φίλος κ. Ἀλέξ. Κάσδαγλης ἐξέδωσε πρὸ ἡμερῶν τὰς «Μεταμορφώσεις» τοῦ Ὀβιδίου μεταφρασμένας εἰς γλῶσσαν ὑπερκαθαρεύουσαν καὶ σίχους δεκαπεντασυλλάβους ἀνομοιοκαταλήκτους.

Τὸ βιβλίον καλλιτεχνικότητα τυπωμένο μᾶς θυμίζει τὸν καλλιτέχνην συγγραφέα καὶ εἶνε ἀφιερωμένο στὸν Βασιλέα μας.

Λιὰ τὸ ἔργον αὐτὸ θὰ γράψῃ προσεχῶς στὴ «Νέα Ζωή» εἰδικὸς συνεργάτης μας, ὁ κ. Πέτρος Μανταδάκης.

Οἱ νέοι Ἀκαδημαϊκοί.

Ὁ κ. Ζ. Παπαντωνίου, ὁ γερός χρονολόγος τοῦ «Ἐμπρός» στὸ Παρίσι, πὸν σκοπεῖ πληθῶραν ζωῆς καὶ ποιητικῆς ζωῆς στὰ χρονολογικὰ του ἔργα κοντὰ σὲ ἄλλα τὰ ἐξῆς γιὰ τοὺς νέους ἀκαδημαϊκοὺς:

Ἐλάχιστα πράγματα ἔτυχε νὰ διαβάσω τοῦ ἐκλεγέντος χθὲς Ἀκαδημαϊκοῦ, τοῦ Ζὰν Αἰκάρο. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα αὐτὰ με ἐπεισαν ὅτι ὁ νέος Ἀθάνατος δὲν παρουσιάζει τίποτε τὸ ἀθάνατον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἄλλως τε εἶνε ἡ κοινὴ γνώμη. Ἐὰν ἔγεινεν Ἀκαδημαϊκὸς τὸ ὀφείλει περισσύτερον εἰς τὴν ἐπιμονὴν του, διότι παλαιὸς καὶ ἀποτυγχάνων ὡς ὑποψήφιος ἐπὶ 20 χρόνια, ἀπέκτησε κατὰ περισσύτερον ἀπὸ τὴν ἀξίαν: "Ἐγείνε οὐμπιθής. Ὅταν ἄλλως τε ποιηταὶ καθὼς ὁ Μωρεᾶς καὶ ὁ Ρενιὲ ἀφῆκαν τὸ ἔδαφος ἐλευθέρου, διότι ὁ πρῶτος, καθὼς ἔγραφε ὁ Λαζενές, ἐννοεῖ νὰ τὸν παρακαλέσων εἰνεῶς διὰ νὰ ὑποβάλλῃ ἰποψηφίωτα καὶ ὁ δεύτερος ἔχει ὀνομασθηθῆ, ἢ ἐκλογή ποιητοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν δὲν ἦτο δύσκολος. Ἐὰν δὲν ἐγίνετο ἀθάνατος ὁ Αἰκάρο, θὰ ἐγίνετο ὁ Ἀρκοκὸρ ἢ ὁ Ντορσαὶν ἢ ὁ Λαὸρ, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο τὸ ἴδιον. Ἦτο εὐκαιρία νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἕνας ἀπὸ τοὺς ποιητὰς ἐκείνους τῆς Γαλλίας, οἱ ὁποῖοι ἂν δὲν γίνοντο Ἀκαδημαϊκοὶ θὰ μένοντο ἀγνωστοί.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς «Νέας Ζωῆς»

Αἱ ἐκλογαὶ

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς αὐτοῦ ἔγινε μέσα εἰς τὴν μεγάλην μας αἴθουσαν ἡ ἑκτακτος Γεν. Συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου μας διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Καταστατικοῦ. Ὑστερα ἀπὸ τρεῖς συνεχεῖς συνεδριάσεις καὶ κατόπιν πολλῶν συζητήσεων ἐψηφίσθη τὸ ὑπὸ τῆς πρὸς τοῦτο Ἐπιτροπῆς συνταχθέν καταστατικὸν μὲ μερικὰς τροποποιήσεις. Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τυπώνεται καὶ θὰ μοιρασθῆ στὰ μέλη τοῦ Συλλόγου μας.

Σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικὸν αὐτὸ ἔγινε καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ Νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Συντακτικῆς καὶ Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Περιοδικοῦ.

Ἐξελέγησαν δὲ οἱ αὐτοὶ μὲ μερικὰς μόνον ἀλλαγὰς.

Διοικητικὸν Συμβούλιον.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΗΛΑΒΑΚΗΣ	Πρόεδρος
ΜΑΝΟΣ ΒΑΤΑΛΑΣ	Γραμματεὺς
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΑΣ	Α'. Σύμβουλος
Γ. ΠΗΛΑΒΑΚΗΣ	Β'. Σύμβουλος
Μ. ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑΣ	Ταμίας
Ν. ΖΕΛΙΤΑΣ	Ἐφορὸς Βιβλιοθήκης
Ι. ΤΡΙΚΟΓΛΟΥ	» Οἰκίματος

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ

ΜΑΝΟΣ ΒΑΤΑΛΑΣ	} τακτικοί
Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ	
Β. Ε. ΠΑΥΛΙΑΔΗΣ	

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἀπέθανε ὁ μεγάλος ἄγγλος ποιητὴς Σόννιμερ. Μεταφράσεις ποιημάτων του θὰ δώσωμεν στὸ ἐπόμενο, καθὼς καὶ χαρακτηρισμὸν τοῦ ἔργου του.

Ἐπὶ τῶν διευθυντῶν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐκδομένων ἑβδομαδιαίων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν «Εἰκονογραφημένης», «Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως», «Παναθηναϊκῆς», «Παναθηναϊκῶν», «Ἀληθείας», «Ἑλλάδος», «Πανελληνίου Κράτους», «Ρωμηοῦ», «Κράτους», «Ἐθνικοῦ Βῆματος» καὶ «Πύρου» ἰδρύθη Ἐταιρεία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐταιρεία Περιοδικῶν τύπου Ἀθηνῶν» σκοποῦσα τὴν διὰ συναδελφικῆς ἀλληλεγγύης προόδου τοῦ περιοδικοῦ τύπου. Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ οἱ κ. κ. Θ. Τζαβέλλας διευθυντῆς τοῦ «Κράτους», Δ. Καλογερόπουλος διευθυντῆς τῆς «Παναθηναϊκῆς» καὶ Κ. Μιχαηλίδης διευθυντῆς τῶν «Παναθηναϊκῶν».

Ἐξεδόθησαν εἰς τεῦχος οἱ «Πετροχάρηδες» καὶ πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα μας γρ. διατ. 5 διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Νέας Ζωῆς».

Παρακαλοῦμεν τὴν «Ἐλευθερίαν» τῆς Κύπρου νὰναφέρει τὸνομα τῆς «Νέας Ζωῆς» σὲ κάθε ἀναδημοσίευσιν ποὺ κάνει ἀπὸ τὸ περιοδικὸν μας.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἄλ. Σ. Κάσδαγλη. **Ὀβιδίου Μεταμορφώσεις**, βιβλία πεντεκαίδεκα, Ἀλεξάνδρεια.

Παντελὴ Χόρν. **Οἱ Πετροχάρηδες**, δρᾶμα. Ἐκδόσεις «Βιβλιοθήκης Νέας Ζωῆς» Ἀλεξάνδρεια.

Ρήγα Γκόλφη. **Τὰ τραγῶδια τοῦ Ἀπρίλη**, Ἀθῆναι, τυτ. Ταρουσοπούλου δρ. 2.

Χρ. Βασιλακῆ. **Ἀπομνημονεύματα Σμυρναίου χαρτοπαίκτη**.

Ἄγγ. Σημηριώτου καὶ Π. Ἀγγελίδου **Πανελληνιον ἡμερολόγιον** φρ. 5.

Ν. Πολίτου **Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία**.

ΑΓΓΕΛΛΟΝΤΑΙ

Ἰω. Α. Γκίκα. **Διηγήματα**. «Βιβλιοθήκη Νέας Ζωῆς».

Ἄθ. Μίχα. Πειραιεύς **«Διηγήματα»**.

Ν. Σαντοριναίου, Σμύρνη **Ἀγριολούδα** τραγῶδια φρ. 1.50